

VAALIJALAN
KUNTAYHTYMÄ

Talousarvio 2021

Talous- ja toimintasuunnitelma 2022 - 2023

Yhtymäkokous 18.11.2020

Sisällysluettelo

Sivu

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2021 - 2023	1
Yleishallinto ja sisäiset palvelut.....	7
Nenonpellon yksiköt.....	11
Asiantuntijapalvelut ja poliklinikat	14
Avopalvelut (asuminen, tekeminen, perhehoito).....	18
Peruskoulu	25
Käyttötalous yhteensä.....	28
Tuloslaskelmaosa	29
Rahoitus ja investoinnit	31

Liite 1: Kehyysuunnitelma v. 2021 - 2023

Liite 2: Lausunnot kehyysuunnitelmasta v. 2021 - 2023

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2021 - 2023

Vaalijalan kuntayhtymä muodostaa Savon erityishuoltopiirin. Erityishuoltopiirin alueella on Vaalijalalla kuntien kanssa rinnakkainen erityishuollon järjestämisvastuu. Vaalijalan toimintaa valvoo aluehallintovirasto. Toiminta perustuu lakiin kehitysvammaisten erityishuollosta 23.6.1977/519.

1 Hallinnon ja lainsäädännön muutoksista

Valtakunnallisen sote-uudistuksen periaatteet ovat tiedossa hallituksen lakiluonnosten 15.6.2020 ja 14.10.2020 tasolla. Lakiluonnoksissa todetaan, että erityishuoltopiirien varat ja velat siirtyvät hyvinvointialueille 1.1.2023. Erityishuoltopiirien tuottamien palvelujen tulevaisuudesta sovittaisiin lähinnä hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa ja mahdollisesti sosiaali- huollon keskittämisasetuksessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön kärkihanke lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma LAPE on toiminnassa lähinnä erva-alueiden osaamis- ja tukikeskusten valmistelun osalta. Vaalijala tulee osallistumaan OT-keskusverkostoon, toiminnan sisällön suunnittelu jatkuu syksyllä. Valmistelun toinen osa on opetus- ja kulttuuriministeriön VIP-verkosto ja Vaativan erityisen tuen kehittämisryhmä (Vaatu). VIP-verkosto keskittyy ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistamiseen ja Vaatu korjaavien palveluiden tuottamiseen. VIP- ja Vaatutoiminnalla tuetaan varhaiskasvatusta ja kuntien lähikouluja oppilaan opetuksen järjestämiseen liittyvissä asioissa. Sateenkaaren erityiskoulu toimii omalla alueellaan Vaatutoimijana yhdessä sairaalaopetuksen, Valterin ja Valtion koulukodin kanssa. Kummatkin hankkeet vaikuttavat Vaalijalan palvelutoimintaan, mutta vielä ei ole tiedossa missä laajuudessa.

Tulevaan maakuntajakoon (hyvinvointialueet) Vaalijala ei ottanut kantaa.

Vaalijalan neljä päätavoitetta tulevassa sote-uudistuksessa ovat:

- Vaalijalan palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena. Kokonaisuuteen kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut kaikissa maakunnissa eli Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa
- Vaalijala on valtakunnallinen julkinen palvelujen tuottaja, jonka palveluista suurin osa kohdistuu KYSin yhteistyöalueelle (Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Keski-Suomi ja Pohjois-Karjala), kuntoutuspalvelujen tuottaminen on valtakunnallista toimintaa
- Vaalijala on toimintakykyinen erityispalvelujen tuottaja myös tulevaisuudessa omana organisaationaan
- Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä

Vaalijala tekee yhteistyötä päätavoitteiden toteuttamiseksi Eteva kuntayhtymän ja Kärkulla samkommunin kanssa, jotka ovat myös ylimaakunnallisia erityishuollon palvelujen tuottajia. Kuntayhtymien yhteinen tavoite on julkisten erityispalvelujen tuottaminen monimaakunnallisina sote-maakuntayhtyminä sote-uudistuksen jälkeen. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää sotelakiluonnosten muuttamista.

Kuntakokous

Vaalijala järjestää kuntien lausunnoissaan esittämään toiveeseen pohjautuen kuntakokouksen 28.10.2020.

Uudistuvaa lainsäädäntöä

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta on vähentämässä maksutuloja noin 45 M€ vuodessa julkisella sektorilla ja parantamassa vastaavasti asiakkaan asemaa. Uudistus on tarkoitus saattaa voimaan vielä tämän vuoden aikana.

Sote-uudistuksen valmisteluun liittyy Sote-100 osuus, jossa noin sataan substanssilakiin tehdään tarvittavat muutokset ja uudistukset vuoden 2021 aikana.

Vammaisia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus (VALAS), jossa on tarkoitus yhdistää vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki uudeksi erityislaiksi. Uudessa vammaispalvelulaissa todetaan vammaisten subjektiiviset oikeudet ja luetteloidaan muut palvelut, luettelo ei olisi tyhjentävä vaan jättää tilaa kehitystyölle.

Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain yhteensovittaminen tapahtuu lakien käytännön soveltamisen kautta, koska laeissa on samansuuntaisia palveluja. Ensisijaisesti vammaistenkin sosiaalipalvelut tuotetaan sosiaalihuoltolain perusteella. Lakiuudistus on periaatteessa valmis, mutta aikataulu on sidottu sote-uudistuksen aikatauluun. Kehitysvamma-alan etujärjestöt pyrkivät vielä parantamaan kehitysvammaisten oikeuksia lakiuudistuksessa.

Yleinen itsemääräämisoikeuslaki on valmistelussa. Sen piirissä tulevat olemaan kehitysvammaisten henkilöiden lisäksi muut vammaiset ja mm. muistisairaat. Yleistä itsemääräämisoikeuslakia tarvitaan, jotta kehitysvammalaista voidaan luopua.

Kaikkien kansalaisten työelämäosallisuuteen tähtäävä lainsäädäntöuudistus on nimeltään TEOS. Se on sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevan lainsäädännön ja palvelujärjestelmän uudistamishanke. Uudistuksen tarkoituksena on tukea heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien henkilöiden osallisuutta työelämäänsä. Se tulisi mm. uudistamaan perinteisen työtoiminnan ja korvaamaan sen osittain työelämävalmiuksia edistävällä sosiaalisella kuntoutuksella ja osallisuutta edistävällä sosiaalisella kuntoutuksella.

Kuntoutuusuudistuksesta on olemassa komitean raportti vuodelta 2017. Kuntoutukseen käytetään Suomessa noin 2 miljardia euroa vuodessa. Kuntoutuksen järjestämistä vastaava on raportin mukaan siirtämässä Kelalta maakunnille, joka on jo osittain käytännössä tapahtunut. Uudistustyöllä voi olla merkittävä vaikutus myös Vaalijalan palvelutoimintaan.

Seuraava suuri lainsäädäntöuudistus koskee yleistä sosiaaliturvaa (sotu-uudistus), jonka valmistelu on hallituksen työlistalla.

Vaalijalan lähtökohta lainsäädäntöuudistuksiin on erityistä tukea tarvitsevan ihmisen näkökulma ja pyrimme vaikuttamistoiminnallamme turvaamaan heidän palvelunsa unohtamatta uudistusten vaikutuksia julkiseen talouteen.

2 Vaalijalan avopalvelut on olennainen osa kokonaisuutta

KEHAS-ohjelman 2010 - 2015 keskiössä oli kehitysvammaisten laitosasumisen purkaminen eli valtakunnallinen asunto-ohjelma kaikille kehitysvammaisille. Asunnoista yli puolet on osoitettu lapsuudenkodeistaan ja vanhentuneesta asuntokannasta muuttaville. Ohjelmassa on viime vuosina huomioitu myös muut kehitysvammaisen elämässään tarvitsemat palvelut. Työ jatkui vuoteen 2020 asti ilman erityistä ohjelmaa.

Vammaisten asuntohankkeiden rahoitus Valtion asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAssa on kuitenkin vähentynyt.

Vaalijalan asunto-ohjelma keskittyy jatkossa Vaalijalan olemassa olevien asuntokohteiden kunnostukseen ja uusien asumispalveluratkaisujen kehittämiseen mm. digitalisaatiota hyödyntäen. Pohjois-Savon ja Keski-Suomen kunnat ovat esittäneet Vaalijalalle toiveen kehittää ja käynnistää alueille vaativaa lasten ja nuorten tilapäishoitoa. Tätä mahdollisuutta selvitetään tarkemmin.

Vaalijala tuottaa avopalvelutoimintaa 14 kunnassa ja 17 paikkakunnalla. Poliklinikat, Savokset monipalvelukeskukset, päivätoiminta- ja asumisyksiköt toimivat kiinteässä yhteistyössä sijaintikuntiansa ja asiakkaidensa kanssa. Suunnitelmakauden lopussa asumis- ja perhehoitopaikkojen kokonaismäärä on noin 400 asuntoa. Tekemisen palvelujen piirissä on noin 500 asiakasta.

Kun mukaan lasketaan poliklinikoiden ja avohuollon asiakkaiden kokonaismäärä nousee 1200 henkilöön.

Avopalveluissa toteutetaan kehittämishanketoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, joihin haettu STM:n ja ESR:n rahoituksia. Hankkeet liittyvät mm. erityisryhmien työllistymiseen ja kehitysvamma-alan vetovoimaisuuteen ja osaamisen kehittämiseen.

Tulevaisuuden palvelurakenteista

Tärkein lähtökohta on palvelujen kysyntään vastaaminen. Keskeinen tehtävä Vaalijalle on vastata vaativimpiin asiakastarpeisiin myös avopalveluissa.

Jako laitos- ja avopalveluihin on edelleen olemassa, mutta voidaan ennakoida, jaon merkityksen tulevan vähenemään. Se voisi korvautua esimerkiksi palvelujen vaativuuden tasomäärittelyllä. Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus on tämän uuden ajattelun mukainen kokonaisuus, jossa laitos- ja avopalvelujen raja ylitetään tarvittaessa ja perusopetus toimii tiiviisti sen rinnalla, vaikka sillä on oma lainsäädäntönsä.

Vaalijalan palvelutoiminnan tavoitteena on, että haasteellisten tilanteiden arviointi ja selvittäminen kaikkien asiakasryhmien osalta tapahtuu asiakkaan omassa toimintaympäristössä. Lasten ja nuorten kohdalla se on perhe. Siten voidaan vähentää tai ainakin lyhentää kuntoutusjaksojen kestoa ja parantaa kuntoutuksen vaikuttavuutta. Talouden näkökulmasta kysymys on pitkän aikavälin säästöistä.

Liikkuvissa kuntoutuspalveluissa konsultoiva työote on keskeistä. Keskipitkällä aikavälillä (2-3 vuotta) perhekeskeisen työn osuus tulee kasvamaan ja varhaisen vaikuttamisen asema vahvistuu myös sote-uudistuksessa. Toimintamalli on ollut Vaalijalan palvelutoiminnan tavoitteena yli viisi vuotta, mutta toistaiseksi asiassa läpimurto on saavuttamatta. Tilanne näkyy edelleen kasvavina kalliina asiakaskohtaisina kustannuksina.

Lyhyellä aikavälillä liikkuvien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Tämä jää toteutettavaksi tulevassa sote-uudistuksessa.

3 Osaamis- ja tukikeskus on valtakunnallinen palvelujen tuottaja

Nenonpellon yksiköt ovat keskeinen osa Vaalijalan osaamis- ja tukikeskusta. Erityisryhmien psykososiaalinen kuntoutus, autismiosaaminen sekä monivammaisten kehitysvammaisten opetus- ja kuntoutus tukevat kodeissa ja avoyksiköissä tehtävää työtä.

Sateenkaaren peruskoulun erityisopetus sekä toisen asteen valmentava opetus yhteistyössä oppilaitosten kanssa ovat olennaisia osia tässä kokonaisuudessa.

Kuntoutuspalvelut ovat valtakunnallista toimintaa. Asiakkaiden ja maakuntien tarpeet sekä kysyntä määrittävät toiminnan laajuuden. Palvelujen sisältöä kehitetään ja suunnataan jatkuvasti, tarvittaessa nopeasti. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien ulkopuolelle suuntautuu yli 50 %.

Vuoden 2020 lopussa Nenonpellossa on noin 130 asiakaspaikkaa, jonka lisäksi muualla Piekämäellä on 35 paikkaa. Määrä on pienentynyt 35 paikkaa vuodesta 2017. Uusi kriisiyksikkö tullaan rakentamaan ja täysin yksilölliselle kuntoutukselle hankitaan lisää tilaa. Kapasiteetin ennakoidaan suunnitelmakauden aikana pysyvän ennallaan.

Laitoksessa asuvaksi määritellään yli 3 kuukautta siellä olleet. Nelonpellon yksiköt eivät tuota uutta laitosasumista vaan toiminta on määräaikaista kuntoutusta. Hyvin pitkään palveluissa olleille iäkkäille vaativille asiakkaille asuminen on järjestetty edelleen poikkeustapauksissa. Yksittäisten asiakkaiden kohdalla soveltuvien asumisjärjestelyjen osoittaminen muualta vie aikaa.

Tahdosta riippumattoman hoidon ja kuntoutuksen tarve on Suomessa kasvanut ja Vaalijala toteuttaa sitä entistä enemmän. Kaikki kuntoutus toteutetaan jatkossa viitekehysmallin pohjalta. Kunkin yksikön viitekehukseen kootaan näyttöön perustuvia kuntoutusmenetelmiä, joihin henkilöstö täydennyskoulutetaan.

Kuntoutuksen vaikuttavuutta osoitetaan mm. RAI-järjestelmän avulla. Se on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö, joka on tarkoitettu vammaispalvelun asiakkaan palvelutarpeen arviointiin sekä hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelman laatimiseen. Se on sisällöltään erilainen kuin vanhuspalvelussa käytettävä RAI. Sitä ei käytetä palvelujen hinnoittelutyökaluna.

4 Henkilöstön osaaminen pidetään korkealla tasolla

Suunnitelmakauden alussa Vaalijalassa on noin 930 virkaa ja työsuhdetta. Lisäksi määräaikaissa tehtävissä ja sijaisina toimii noin 350 työsuhteista työntekijää. Suunnitelmakaudella henkilöstön määrä pysyy ennallaan. Henkilöstön keski-ikä on noin 44 vuotta, eniten on kasvattanut osuuttaan ikäryhmä 20 - 29-vuotiaat. Vaalijalan palveluksesta siirtyy eläkkeelle vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä noin 60 työntekijää, joista suurin osa työskentelee Pieksämäellä. Määrä on ollut viime vuodet vakaa.

Uutta henkilöstöä rekrytoidaan ja uutta osaamista rakennetaan täydennyskoulutuksella ja yhteistyöllä oppilaitosten kanssa. Merkittävien keinojen on oppisopimukset ja koulutusopimukset, joita on keskimäärin 50, määrää pyritään lisäämään.

Vaalijalan on huolehdittava itse tutkintoon tähtäävästä koulutuksesta entistä enemmän niin toisella asteella kuin ammattikorkeatasolla yhteistyöoppilaitosten kanssa.

Vaativan palvelutoiminnan hoitaminen edellyttää jatkuvasti henkilöstön aktiivisuutta ja kehitymisvalmiuksia. Vaalijala turvaa riittävät mahdollisuudet täydennyskoulutukseen, työnohjaukseen, työterveyshuoltoon ja muihin henkilöstön osaamista ja jaksamista edistäviin vaikuttaviin toimenpiteisiin.

Vaalijala tulee jatkossa edistämään ja jossain määrin tuottamaan alan soveltava tutkimusta. Mielenkiintomme on mm. kuntoutusmenetelmissä ja henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tullaan tekemään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Vaalijalan toiminta-alueen yleinen elinvoimaisuus on asia, jota pitää tukea niillä keinoilla, mitä Vaalijalan käytettävissä on. Se on pitkälti yhteistyötä muiden työnantajien kanssa.

5 Vaalijalan talous tasapainossa

Vaalijalan käyttömenot ovat suunnitelmakauden alussa noin 68 M€. Käyttötalousmenoja lisäävät kasvavat avopalvelut. Henkilöstömenojen osuus on noin 80 prosenttia käyttötalousmenoista.

Tasapainoisen talouden ylläpitäminen edellyttää ylijäämäistä vuositulosta. Vaatimuksena on kustannustehokas toiminta ja palvelujen joustava hinnoittelu. Ensi vuoden palkkamenojen nousu on KVTES mukaan 1,80 %. KT:n arvion mukaan palkkamenot kasvaisivat 2,07 % vuoteen 2020 verrattuna. Vuoden 2021 budjetti on laskettu 1,5 %:n palkkojen korotuksella, loppu tullaan kattamaan tehokkuuden parantamisella.

Kuntasektori maksaa yli 80 prosenttia Vaalijalan menoista. Asiakasmaksujen osuus tulokertymästä on viime vuosina pienentynyt pitkäaikaisen laitoshoidon vähenemisen myötä. Jäsenkuntien näkökulmasta on huomattava, että ulkokuntien palvelutoiminnan ostot ovat olleet yli 20 M€ vuodessa. Valtakunnallinen toiminta vahvistaa toimintayksikköjen työssäkäyntialueen taloutta ja työllisyyttä.

Kaikki Vaalijalan suoritehinnat vuodelle 2021 on päätetty 23.9.2020 mennessä. Talouden menokehystä muutetaan vuoden aikana, mikäli tulot eivät arvioidusti toteudu. Hinnasto on nähtävänä osoitteessa: https://www.vaalijala.fi/resources/public//materiaalipankki/julkiset_dokumentit/Palveluhinnasto%20Vaalijala%202021.pdf.

Asuntojen rakentaminen ja hankinta on edelleen määrällisesti lähivuosien merkittävä investointisuunta. Uudishankkeissa pyritään käyttämään ARAn rahoitusta, muuten suositaan tilojen vuokraamista.

Asumispalveluissa investointien aiheuttamat pääomamenot ja käyttömenot katetaan perittävillä vuokrilla. Kirjanpidossa palvelutoiminta ja rakennusten talous on eriytetty. Tulevina vuosina joudutaan peruskorjaamaan tai uusimaan vanhinta asuntokantaa, joka rahoitetaan vuokratuloista. Kysyntää Vaalijalan uusille monimuotoisille asumispalveluille on olemassa. Kiinteistöleasing rahoitustapana soveltuu uudisrakentamisessa, kun ARA-rahoitus kohteeseen ei ole tarkoituksenmukaista.

Nenonpellon rakennuskannan peruskorjaukset rahoitetaan vieraalla pääomalla, mikäli omarahoitus ei siihen riitä. Valtion avustuksia käytetään kohteisiin silloin, kun niitä on saatavilla, mutta niiden fiskaalinen merkitys jää vähäiseksi. Korjausinvestointeja tehdään siinä määrin, kun tiloja kuntoutustoimintaan pitkällä aikavälillä tarvitaan. Perusopetustilat Nenonpellon ulkopuolella vuokrataan. Kuntoutustoiminnan uudisrakentaminen on vaihtoehto silloin, kun peruskorjaamalla ei ole saavutettavissa tarkoituksenmukaisia tiloja ja tällöin rahoitusmuotona voi olla myös kiinteistöleasing. Merkittävimmät muut investoinnit liittyvät ICT-hankintoihin.

Vuosi-investointien bruttomäärä on 4 - 5 miljoonan euron tasolla. Jäsenkunnilta ei kanneta erikseen maksuosuuksia investointeihin.

Talousarvion sitovuus

Vaalijalan kuntayhtymän talousarvio on yhtymäkokoukseen nähden sitova tehtäväalueiden nettosummien tasolla ja hallitukseen nähden sitova tulosalueiden nettosummien tasolla.

6 Vaalijalan palvelutoiminnan merkittävimmät riskit

Vaalijalan palvelutoiminnan perusriski on palvelujen järjestäjätahon eli kuntasektorin heikenevä taloudellinen kantokyky, joka rakentuu kuntataloudesta ja valtionosuusjärjestelmästä. Nykyinen tilanne luo suuret odotukset tulevalle sote-uudistukselle, joka olennaisesti muuttaa nykyisen asetelman. Sote-kustannukset ovat kasvussa vanhenevasta väestörakenteesta johtuen. Koronavirusepidemian torjunnan aiheuttama taantuma lisää talousriskiä huomattavasti, vaikka järjestämisvastuu siirtyisi sote-maakunnille.

Toinen riski on sote-uudistuksen sisältö ja siihen liittyvien substanssilakien (sote 100) sisältö. Pahin skenaario on se, että Vaalijalan palvelutoiminta pirstotaan ja edellytykset vaativimpien palvelujen tuottamiseen lakkaavat olemasta. Riski voi toteutua myös sitä kautta, että uudet substanssilait eivät tunnista vaativimpia palveluja vaan ne on tuotettava jatkossa esimerkiksi erikoissairaanhoidona.

Pitkän aikavälin merkittävin riski on ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön vaikeutuva rekrytointi Itä-Suomessa. Asia koskee kaikkia henkilöstöryhmiä. Digitalisaatio voi jossain määrin auttaa, mutta vaativien palvelujen tuottaminen on aina työvaltaista. Riskiä torjutaan omalla aktiivisella täydennyskoulutuksella ja tutkintoperusteisen koulutuksen järjestämisellä oppilaitosten kanssa, unohtamatta alueiden elinvoimaisuuden tukemista.

Neljäs palvelutoimintaan liittyvä riski liittyy maineen ylläpitämiseen. Vakavat tai toistuvat epäonnistumiset vaativassa palvelutoiminnassa voisivat johtaa nopeasti organisaation tilanteeseen, jossa sillä ei enää ole toimintaedellytyksiä. Vaalijalan sertifioidun laatu järjestelmän avulla prosesseja kehitetään siten, että riskiä hallitaan. Vaalijalan täytyy ylläpitää riittävää laatua tuottamissaan palveluissa.

7 Kannanotot kysymyksiin kehysuunnitelmaluonnoksesta

Saapuneet lausunnot				
Etelä-Savon maakunta	Pohjois-Savon maakunta	Päijät-Hämeen maakunta	Keski-Suomen maakunta	Yhteensä
12	16	0	4	32

Ovatko Vaalijalan neljä päätavoitetta sote-uudistuksessa sopusoinnussa näkemysten kanssa?		
Etelä-Savo	Kyllä (12)	Enonkoski, Hirvensalmi, Joroinen, Juva, Kangasniemi, Mikkelin, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Essote, Sosteri
	Ei	
	Ei kantaa	
Pohjois-Savo	Kyllä (6)	Kaavi, Lapinlahti, Leppävirta, Siilinjärvi, Tervo, Varkaus
	Ei/ei kaikkia tavoitteet (10)	Iisalmi, Keitele, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Sonkajärvi, Suonenjoki, Vesanto, Vieremä, Ylä-Savon SOTE
	Ei kantaa	
Keski-Suomi	Kyllä (2)	Wiitaunioni (Pihtipudas, Viitasaari), Keski-Suomen sh-piiri
	Ei (2)	Keuruu, Laukaa
	Ei kantaa	

Lausunnonantajien näkemykset hajautuivat. Etelä-Savossa Vaalijalan päätavoitteisiin suhtauttiin positiivisesti. Pohjois-Savossa enemmistö ei ainakaan kaikkia tavoitteita kannattanut. Vaalijalan toivottiin keskittyvän vaativimpiin palveluihin. Keski-Suomen näkemykset hajautuivat myös. Asian viestintään Vaalijalan on kiinnitettävä enemmän huomioita, jotta väärinkäsityksiltä vältytään.

Liikkuvia kuntoutuspalveluja kunnissa periaatteessa toivotaan, mutta valmius niitä osata on edelleen vähäinen. Millä tavoin Vaalijalan tulisi edistää asiaa?
<p>Etelä-Savo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enonkoski: kustannuksia arvioimalla, palvelujen hinnoittelun tulee olla kohtuullinen. - Juva: yhteistyötä on tehtävä etenkin Essoten toimijoiden kanssa. - Mikkelin: Vaalijalan ja Essoten tulisi yhdessä kehittää palveluprosesseja niin, että Mikkelin vammaispalvelujen kustannuskehitys olisi huomattavasti maltillisempi. - Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju: yhteistyötä on tehtävä etenkin Essoten kanssa. - Pieksämäki: palvelujen tulisi olla nykyistä kiinteämpi osa asiakkaan palvelukokonaisuutta (toiminnan sisältö ja kulumakennetä läpinäkyväksi), ei tuoteta palveluja joille ei kysyntää. - Rantasalmi: toiminnan hajauttaminen maakuntiin, etäyhteyksin toimivaa palvelua enemmän. - Puumala, Essote: liikkuvien palvelujen tulee korvata nykyisiä palveluja eikä kustannuskehitys saa nousta uusien palvelujen myötä.

Pohjois-Savo	
<ul style="list-style-type: none"> - Kaavi: tuotetaan sekä liikkuvia että etäyhteyksin tarjottavia kuntoutuspalveluja. - Keitele, Pielavesi, Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Vesanto: asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin hyödyntäen etäyhteyttä ja etäkonsultaatiomahdollisuutta kaikkien ammattiryhmien osalta. Etä-/liikkuvien kuntoutuspalvelujen tulisi olla aito vaihtoehto pidemmille laituskuntoutusjaksoille. Erilaiset digitaaliset/etänä tapahtuvat erityispalvelut ja yhteydenpitokanavat voisivat olla luonteva ja merkittävä osa asiakkaan palvelukokonaisuutta. - Lapinlahti: tarpeenarviointi alueellisesti Vaalijalan toteuttamana kyselynä. Jalkautuvan toimintamallin siirtäminen suunnitelmista käytäntöön sote-kustannusten kasvun hillitsemiseksi yhteistyössä kuntien kanssa. - Leppävirta: Vaalijalan tulee käydä jäsenkuntien kanssa jatkuvaa tiivistä keskustelua asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamiseksi mahdollisimman oikealla tavalla oikea-aikaisesti. Kuntoutuspoliklinikan asiantuntemusta tulisi saada enemmän asiakkaiden omaan toimintaympäristöön. Vaalijalan tulee ottaa käyttöön aktiivisesti myös digitalisaation luomia mahdollisuuksia etähoivan ja –kuntoutuksen keinoin. - Siilinjärvi: palvelusisällön tunnetuksi tekemiseen on edelleen kiinnitettävä huomiota ja palvelua nostettava vahvemmin yhtenä vaihtoehtona esille mietittäessä asiakkaalle kuntoutuspalveluja. Tiivis yhteistyö kuntatyöntekijöiden kanssa asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa. - Iisalmi, Sonkajärvi, Vieremä, Ylä-Savon SOTE: tärkeää on tarkentaa mille maantieteelliselle alueelle palveluita tarjotaan, onko liikkuvilla palveluilla omia maakunnallisia työntekijöitä ja miten palvelut hyödyntävät etäyhteyksillä tapahtuvaa kohtaamista. Liikkuvien palvelujen hintataso oheskustannuksineen tulee vastata kuntien oman tuotannon kustannustasoa. - Varkaus: kuntoutuspalveluiden kokeilun ja käyttöönoton arviointi tulee olla mukana asiakas-kohtaisissa ratkaisuisissa, ja keinoja tähän tulee etsiä kuntien ja kuntayhtymän välisissä yhteistyöpalavereissa, tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa, hinnoittelussa tulee huomioida jäsenkuntien mahdollisuus hankkia palveluita. 	
Keski-Suomi	
<ul style="list-style-type: none"> - Keuruu: ei palvelua, jossa päädytään pitkittyviin palvelu- ja kuntoutustarpeiden arviointeihin vailla osoitusta kuntoutuksen tuloksellisuudesta. - Laukaa: palvelun toteutus tulisi olla laadukkuuden lisäksi tehokasta. 	

Liikkuvien palvelujen kustannus/hyötysuhteeseen on Vaalijalassa kiinnitettävä enemmän huomioita ja kehitettävä lisää digitaalisia palveluja.

Vaalijalan talous on ollut viimeiset vuodet vahvempi kuin julkisilla sote-palvelujen tuottajilla yleensä. Onko asiasta haittaa?		
Etelä-Savo	Kyllä (1)	Mikkeli
	Ei (9)	Hirvensalmi, Joroinen, Juva, Kangasniemi, Mäntyharju, Piekämäki, Puumala, Essote, Sosteri
	Ei kantaa (2)	Enonkoski, Rantasalmi
Pohjois-Savo	Kyllä	
	Ei (13)	Iisalmi, Keitele, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Varkaus, Vesanto, Vieremä, Ylä-Savon SOTE
	Ei kantaa (3)	Kaavi, Rautavaara, Siilinjärvi
Keski-Suomi	Kyllä (2)	Keuruu, Laukaa
	Ei (1)	Keski-Suomen sh-piiri
	Ei kantaa (1)	Wiitaunioni

Vaalijalan vakaa taloudellinen tilanne nähtiin pääosin positiivisena asiana.

Kiinnostaako lausunnonantaja osallistua Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain?		
Etelä-Savo	Kyllä (12)	Enonkoski, Hirvensalmi, Joroinen, Juva, Kangasniemi, Mikkelin, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Essote, Sosteri
	Ei	
	Ei kantaa	
Pohjois-Savo	Kyllä (13)	Iisalmi, Keitele, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Vesanto, Vieremä, Ylä-Savon SOTE
	Ei	
	Ei kantaa (3)	Kaavi, Rautavaara, Siilinjärvi
Keski-Suomi	Kyllä (3)	Keski-Suomen sh-piiri, Keuruu, Laukaa
	Ei	
	Ei kantaa (1)	Wiitaunioni

Kuntakokous järjestetään vuosittain.

Kooste lausunnoista on talous- ja toimintasuunnitelman liitteenä 2.

Vaalijalan tulokortti 2021, Kuntayhtymätaso

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Asiakas	Asiakkaan kuntoutusprosessin vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen ja avopalveluissa asiakkaan hyvinvoinnin näkyväksi tekeminen	Asiakkaan elämänlaatua/kuntoutusta kuvaavat mittarit jatkuvassa käytössä	Käytössä olevien mittarien säännöllinen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin. Edellyttää mittaustulosten syvällisempää tulkintaa	Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Kuntoutuksen johtaja ja avopalveluiden johtaja
Talous	Vuosikate kattaa poistot ja lainojen lyhennykset Maksuvalmiuden ylläpito ja miinuskoron välttäminen	Vuosikatteen seuranta, tuotot miinus kulut, vuosikateprosentti 101 Kassavarojen riittävyys aina 15 päivää, ylijäämän turvallinen sijoittaminen	Tuottojen kertymisen seuranta ja menojen arviointi kuukausittain Kassavarojen lyhytaikainen turvallinen sijoittaminen tarvittaessa	Seurantapiste 31.5. ja 31.12., operatiivinen seuranta kuukausittain.	Kuntayhtymän johtaja ja talouspäällikkö
Prosessi	Palveluprosessien täydentäminen Palveluihin pääsyn vasteaikojen hallinta ja valtakunnallinen palvelu	VISO:oon kuvattu keskeiset alaprosessit joka sektorilta ajanmukaisina Vasteaikojen seuranta ja raportointi, nopea reagointi palvelupyyntöihin.	Alaprosessien kuvausten laa- timinen sektoreilla ja palvelu- kuvausten ylläpidon varmistaminen Lähetteen käsittelyajan ly- hentäminen, varautumisen yl- läpito	Seurantapiste 31.5. ja 31.12. Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Henkilöstöpäällikkö Kuntoutuksen johtaja ja johtava lääkäri
Henkilöstö	Henkilöstön pysyvyyden parantaminen ja rekrytointien onnistuminen Hyvän työilmapiirin varmistaminen (henkilöstötutkimus)	Henkilöstön vaihtuvuus ja hakijamäärät Henkilöstötutkimukseen perustuvien toimenpiteiden läpivi- vienti	Keinojen löytäminen henki- löstö vaihtuvuuden pienentä- miseksi Kehittämistyötä sektoreilla ja yksiköissä ja niiden seuranta	Seurantapiste 31.5. ja 31.12. Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Henkilöstöpäällikkö ja kuntayhtymän johtaja Koko johtoryhmä, tekni- nen toteutus henkilöstö- päällikkö
Sidosryhmät	Maakunta- ja erva-alueen suhteiden rakentaminen Sateenkaaren koulun toiminnan jatkuvuuden turvaaminen	Kattavat kuntaneuvottelut ja viestintä sekä soteuudistusvalmisteluun osallistuminen Perusopetuksen järjestämisluvan säilymisen varmistaminen	Soteuudistuksen valmisteluun osallistuminen useassa maakunnassa Myönteisen konsensuksen luonti erillisratkaisuun	Seurantapiste 31.5. ja 31.12. Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Kuntayhtymän johtaja ja muu johtoryhmä Kuntayhtymän johtaja ja rehtori

Yleishallinto ja sisäiset palvelut

Yleishallinto ja sisäiset palvelut koostuvat seuraavista toiminnoista: tilintarkastus ja tarkastuslautakunta, yhtymähallitus, täydennyskoulutus ja laatutyö, talouspalvelut, kiinteistöpalvelut, ateriapalvelut ja materiaaliopalvelut. Vaalijalan kuntayhtymän tukipalveluihin kuuluvat ravitsemus-, kiinteistö-, puhtaanapito-, talous-, henkilöstö-, ICT- ja materiaaliopalvelut sekä koulutuskeskus Myötätuuli.

Ravitsemuspalveluissa työskentelee 14 ravitsemishuoltajaa, ravitsemisesimies sekä ravitsemispäällikkö. He valmistavat päivittäin noin 450 lounasta ja 220 päivällistä osaamis- ja tukikeskuksen yksiköihin, Sateenkaaren koululle sekä Pieksämäen avohuollon yksiköihin sekä Ne-nonpellossa sijaitsevaan työpaikkaruokalaan, jossa myös osa kuntoutujista käy ruokailemassa. Ruokalassa tarjotaan arkisin noin 150 lounasta. Korona-aikana ruokailuajankohtia on jouduttu laajentamaan, jotta turvavälit on voitu varmistaa. Ruokaa tehdään myös viikonloppuisin. Oppilas- ja palvelukodit tekevät itse aamu-, ilta- ja mahdolliset välipalat asiakkailleen.

Kiinteistöpalveluissa työskentelee kiinteistöpäällikön alaisuudessa huoltomestari, kiinteistötyönjohtaja sekä 8 kiinteistöhoitajaa ja rakennustyöntekijä. Kiinteistöhoitajissa on eri rakennusalojen ammattilaisia, kuten sähkö- ja LVI-asentajia. Työnkuvaan kuuluu erilaiset huoltotoimenpiteet kiinteistöissä, lumityöt talvella sekä pienet peruskorjaukset. Kiinteistöpalvelut toteuttavat myös valvontaa ja päivystystä osaamis- ja tukikeskuksen alueella. Uudisrakentamisesta vastaa ulkopuolinen taho. Kiinteistöpäällikkö toimii siinä rakennuttajan ominaisuudessa. Avopalveluiden kiinteistöjen ylläpidossa on toimi isännöitsijälle.

Puhtaanapitopalveluissa työskentelee siivoustyönjohtajan lisäksi siivoustyönohjaaja sekä 24 vakituista ja 2 määräaikaista laitoshuoltajaa osaamis- ja tukikeskuksen alueella. Jokaisella laitoshuoltajalla on oma vastuualueensa. Avopalveluiden yksiköt ovat järjestäneet puhtaanapitopalvelunsa omalla henkilöstöllään. Puhtaanapitopalvelut huolehtivat osaamis- ja tukikeskuksen ylläpito, perus- sekä määräaikaista siivouksista. Materiaaliopalveluissa työskentelee varastonhoitaja, jonka vastuulla on myös erilaiset hankintoihin liittyvät asiat.

Talous- ja henkilöstöpalvelut ulkoistettiin osittain Monetra Pohjois-Savo Oy:lle 1.10.2020 alkaen. Monetra Pohjois-Savo hoitaa jatkossa palkka-, kirjanpito- ja laskutuspalvelut. Vaalijalaan jäi kuitenkin talous- ja henkilöstöpäälliköiden lisäksi henkilöstöä vaativimpiin tehtäviin.

ICT-palveluissa työskentelee 3 ICT-asiantuntijaa sekä yksi IT-tukihenkilö. ICT-palveluissa tuotetaan palveluja koko kuntayhtymän alueelle, mukaan lukien avohuollon yksiköt.

Koulutuskeskus Myötätuuli tuottaa henkilöstölle täydennyskoulutusta sekä myy koulutuspalveluja ulkopuolelle. Koulutuskeskus Myötätuulella työskentelevät toimistos sihteeri ja kaksi kouluttajaa.

Tukipalveluiden kautta hoidetaan myös laatujärjestelmä, jonka päävastuullisena henkilönä toimii henkilöstöpäällikkö. Vaalijalassa on noin 30 sisäistä auditoijaa, jotka auditoivat suunnitellun ohjelman mukaisesti jokaisen yksikön kolmen vuoden välein. Tämän hetken haasteena on auditointi etänä Teamsin kautta.

Vaalijalan tulokortti 2021, Yleishallinto ja sisäiset palvelut

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Asiakas	Tuottaa laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut talous- ja henkilöstö-, kiinteistö-, ateria- ja puhtaanapitopalveluissa sekä ICT palveluissa	Kirjanpidon ajantasaisuus Työntekijä saa palkkansa suunnitellun aikataulun mukaan Arviointiin perustuva asiakaspalaute Kiinteistöjen kuntoraportit, kohteiden ja ajoneuvojen käyttöpäiväkirjat	Asiakaspalautejärjestelmä Qpro Yksittäisen työntekijän osaamisen laajentaminen (työntekijäpoolit) Tiketointipalvelun seuranta ICT-palveluissa (vasteajat)	Jatkuvaa	Kuntayhtymän johtaja ja tukipalvelujen päällikkötaso
Talous	Menot katetaan sisäisillä tuotoilla. Sisäiset hinnat vastaavat todellisia kustannuksia Normaali työaika riittää työtehtäviin	Tuotot ja kulut ovat yhtä suuret, tavoitteena 0-tulos Ylitöistä aiheutuvat kustannukset ja niiden seuranta. Talousraportit	Talousraporttien seuranta Töiden priorisointi	Jatkuvaa	Kuntayhtymän johtaja ja tukipalvelujen päällikkötaso
Prosessi	Päivitetään liikkeen luovutuksen jälkeiset henkilöstö- ja talouspalveluiden prosessit Viisoon	Kaikki henkilöstö- ja talouspalveluiden prosessikuvaukset löytyvät VISOsta	Kuvausten tekeminen / päivittäminen VISOon Vastuumatriisien toimeenpaneminen	Vuoden 2021 aikana	Henkilöstöpäällikkö
Henkilöstö	Henkilöstön ajan tasalla pitäminen työhön liittyvistä muutoksista Henkilöstön moniosaajuus Työhön motivoitunut henkilöstö Saadaan rekrytoitua uusia ammattilaisia	Asiakaspalaute Sairauslomien määrä Pysyvät työsuhteet	Tiimipalaverit Kehityskeskustelut Esimiehen kanssa käytävät keskustelut Tiimin kehittämispäivät Ammattiin liittyvät koulutuspäivät / messutapahtumat	Kuukausittain	Kuntayhtymän johtaja ja tukipalvelujen päällikkötaso
Sidosryhmät	Laadukkaiden palveluiden tuottaminen Vaalijalan muulle henkilöstölle sekä muille sidosryhmille	Asiakaspalaute laskutuksen oikeellisuus reklamaatioiden määrä/vuosi	Yhteistyö sidosryhmien kanssa Seurantapalaverit	Jatkuvaa toimintaa	Kuntayhtymän johtaja ja tukipalvelujen päällikkötaso

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tehtävä

Palvelutoiminnan yhteiset

(yleisjohto, tutkimus- ja kehittämistoiminta, hengellinen toiminta, Kaijärven leirikeskus, vanhempainneuvosto)

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Muut myyntituotot	69 148	55 200	136 750			147,7
Myyntituotot(sisäiset)	399 285	466 480	275 520			-40,9
Tuet ja avustukset	50 152	123 140	214 990			74,6
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT	518 585	644 820	627 260	560 000	570 000	-2,7
Palkat ja palkkiot	-606 501	-698 310	-697 910			-0,1
Henkilösivukulut	-145 443	-174 050	-170 680			-1,9
Palvelujen ostot	-279 683	-291 540	-313 080			7,4
Palvelujen ostot(sisäiset)	-132 148	-128 450	-167 560			30,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34 054	-31 270	-41 860			33,9
Avustukset	-650	-700	-900			28,6
Muut toimintakulut	-9 206	-9 430	-20 180			114,0
Sisäiset vuokrat	-108 821	-124 860	-91 150			-27,0
TOIMINTAKULUT	-1 316 506	-1 458 610	-1 503 320	-1 190 000	-1 180 500	3,1
NETTO	-797 921	-813 790	-876 060	-630 000	-610 500	7,7
Suunnitelmapoistot	-5					
Kertaluontoiset poistot	-800					
Rahastojen muutos						
Varausten muutos						
TILIKAUDEN TULOS	-798 726	-813 790	-876 060	-630 000	-610 500	7,7

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tehtävä

Yleishallinto ja sisäiset palvelut

	Tilinp. 2019	Ed.budj. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Myyntituotot	539 020	512 800	499 100			-2,7
Myyntituotot (sisäiset)	5 298 118	4 702 060	5 084 210			8,1
Tuet ja avustukset	327 046	327 600	339 200			3,5
Muut toimintatuotot	10 246	20 400	9 200			-54,9
Sisäiset vuokrat	1 976 675	2 225 540	1 973 530			-11,3
TOIMINTATUOTOT	8 151 105	7 788 400	7 905 240	7 700 000	7 650 000	1,5
Palkat ja palkkiot	-2 672 320	-2 907 730	-2 551 790			-12,2
Henkilösivukulut	-670 465	-722 270	-634 210			-12,2
Palvelujen ostot	-2 141 929	-2 130 140	-2 493 110			17,0
Palvelujen ostot (sisäiset)	-417 083	-341 690	-395 350			15,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 540 643	-1 586 710	-1 583 530			-0,2
Avustukset		-200				-100,0
Muut toimintakulut	-393 309	-435 010	-400 430			-7,9
Sisäiset vuokrat	-193 517	-205 090	-204 370			-0,4
TOIMINTAKULUT	-8 029 266	-8 328 840	-8 262 790	-7 950 000	-7 930 000	-0,8
NETTO	121 839	-540 440	-357 550	-250 000	-280 000	-33,8
Muut rahoitustuotot ja -kulut	-48					
VUOSIKATE	121 791	-540 440	-357 550	-250 000	-280 000	-33,8
Suunnitelmapoistot	-895 291	-908 290	-936 240	-820 000	-830 000	3,1
Kertaluonteiset poistot	-139 382					
Rahastojen muutos						
TILIKAUDEN TULOS	-912 882	-1 448 730	-1 293 790	-1 070 000	-1 110 000	-10,7
Poistoeron muutos	-360 824					
Varausten muutos	463 854					
TILIKAUD. YLI/ALIJÄÄMÄ	-809 852	-1 448 730	-1 293 790	-1 070 000	-1 110 000	-10,7

Nenonpellon yksiköt

Asiakkaat

Nenonpellon asiakaskunta on muuttunut viime vuosina. Kehitysvammaisuus ei ole enää kuntoutukseen tulon syy. Valtakunnalliset kuntoutuspalvelut ovat merkittävä osa myös ensi vuonna.

Laitosasuminen on loppunut ja kuntoutus on muuttunut määräaikaiseksi ja yhä tavoitteellisemmaksi yhteistyössä itse asiakkaiden, omaisten ja lähettävien tahojen kanssa. Asiakkaiden mahdollisimman hyvä yhteistyössä toteutettu itsemääräämisoikeuden toteutuminen ja osallisuus ovat kuntoutuksen keskiössä.

Lasten ja nuorten kuntoutuksessa teemme yhteiskehittämisen periaattein Vaalijalan lasten ja nuorten kuntoutuksen viitekehysmallia ja toimimme sekä koulutamme henkilöstöä mallin mukaisesti. Myös uudistuva Kompassi noudattaa mallia ja täydennyskoulutukset suunnitellaan viitekehysmallin pohjalta.

Aikuisten kuntoutuksessa korostuu pitkäaikainen tavoitteellinen kuntoutus, varsinkin tahdosta riippumaton hoito (asiakkaita 29, 15.10.2020 mm. THL:n lähettämänä), jonka prosessia ja viitekehysmallia kehitetään omalta osaltaan. Asiakas itse on kuntoutuksen keskiössä osallisuus huomioiden kuntoutuksen jokaisessa vaiheessa.

Talous

Kuntoutusyksiköiden vuonna 2018 - 2019 uudistettu palveluhinnasto on kohentanut taloutta oikeaan suuntaan, jolloin kulujen tulee kattaa menot ja poistot. Vuonna 2021 palveluhinnaston aikuisten kuntoutuksen ykköstaso nousee 12 €/vrk ja tasot 2-6 laskevat 10 €/vrk. Muuten hinnat säilyvät ennallaan. Reagoimme kysyntään nopeasti palvelujen järjestämiseksi. Palvelutarpeita tarkastellaan viikoittain moniammatillisesti lähetetiimissä.

Henkilöstö

Henkilöstön rekrytoimiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja henkilöstöä rekrytoidaan rohkeasti ja oikea-aikaisesti. Oppisopimuskoulutukset auttavat osaltaan rekrytointipulmissa. Uusia lähihoitaja-oppisopimuksia solmitaan tammikuussa ja elokuussa. Myös henkilöstön osaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota pitkäkestoisilla tuetuilla omaehtoisilla koulutuksilla. Henkilöstö otetaan huomioon kehittämällä toimintaa avoimesti yhteiskehittämisen periaattein.

Verkostot

Eri puolille verkostoa pyritään mahdollisimman mutkattomaan ja luotettavaan yhteistyöhön yhdessä avopalveluiden kanssa. Uusi palautejärjestelmä Qpro-verkostoille on otettu käyttöön vuoden 2020 aikana. Perheiden mukaan otto kuntoutuksessa on äärimmäisen tärkeää ja henkilöstöä koulutetaan perhetyöhön.

Infra

Uuden lasten ja perheiden yksikön peruskorjausprojekti toteutetaan vuoden 2020 aikana. Tuleva toiminta uudistaa lasten ja nuorten psykiatrista ja psykososiaalista kuntoutusta sekä yhdessä Sateenkaaren koulun kanssa muodostaa ainutlaatuisen kuntoutusmallin Suomessa, jossa otetaan perheet tiiviisti mukaan lasten kuntoutukseen (valtakunnallinen LaPe). Tilat on suunniteltu juuri tämän tyyppisen toiminnan tarpeisiin.

Seuraava tilantarve on uudentyyppisen kriisiyksikön uudisrakennuksen suunnittelu aikuisten kriisi- ja tahdosta riippumattoman sekä erittäin vaativan kuntoutuksen yksilöllisiin tarpeisiin, joiden kysyntä varsinkin Uudeltamaalta ja muualta eteläisestä Suomesta on kasvavaa.

Arkkitehtoninen suunnittelu on aloitettu syksyllä 2020. Mallia haetaan sekä kotimaasta että pohjoismaista, jotta tiloista saadaan mahdollisimman asiakaslähtöinen, yksilöllistä kuntoutustarvetta tukeva toimiva kokonaisuus, jossa myös asiantuntijoilla on omat tilansa sekä turvallisten etäyhteyksien käyminen mahdollista, koska välimatkat ovat todella pitkiä verkostojen välillä. Samoin omaisten tapaamismahdollisuus otetaan mukaan suunnittelussa. Uudisrakennuksen oletetaan olevan valmis vuonna 2021.

Muuten osaamis- ja tukikeskuksen tarvitsemien tilojen kanssa toimitaan joustavasti kysynnän mukaisesti ja mahdollisesti myös vuokratiloja lisäten.

Suuri mahdollisuus olisi akateemisen tutkimuksen lisääminen osaamis- ja tukikeskuksessa, jolloin Vaalijala otettaisiin vakavammin mukaan valtakunnallisten OT-keskusten suunnitelmiin. Olemme Vaalijalan osalta liittyneet mukaan Elina Konnun (dosentti, filosofian tohtori, kasvatustieteen lisensiaatti, joka on valittu Tampereen yliopiston autismikirjon ja kehitysvammapsykologian professoriksi Seinäjoelle) monitieteelliseen tutkimusryhmään. Toivomme, että useampia pro graduja ja mahdollisesti väitöskirjojakin myös Vaalijalan osalta voitaisiin julkaista lähivuosina.

Etelä-Savon maakuntaudistuksessa olemme mukana edustettuna kaikissa työryhmissä.

Pandemiatilanteen 2020 opit ovat käytössä vuonna 2021 eli osaamme toimia tilanteen mukaisesti, mikäli pandemia jatkuu tai uudistuu.

Vaalijalan tulokortti 2021, Nenonpellon yksiköt

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Asiakas	Tuottaa laadukkaat tutkimus- ja kuntoutuspalvelut Vaalijalan asiakkaiden itsemääräämisoikeutta kunnioittaen.	Asiakasmäärät Käyttöasteet Palvelujen hinnat Palvelujen kysyntä Palveluihin pääseminen (jonotusajat ja määrät) Vastausaika palvelupyynnöstä korkeintaan yksi viikko	Asiakastyytyväisyystutkimukset Asiakasraadit, joiden perusteella tehdään korjauksia toimintaan Asiakaspalautteet Palvelujen ostajapalautteet	31.12.2021. Huhtikuu sekä loka-marraskuu Ajantasainen käsittely Ajantasainen käsittely	Kuntoutuksen johtaja Palvelupäällikkö Johtava lääkäri
Talous	Taloudessa pyritään tasapainoon, jolloin tulot kattavat menot ja poistot. Menot katetaan sisäisillä tuotoilla. Hinnoittelu vastaa todellisia kustannuksia ja hintojen nousu on yleisen kustannustason nousun suuruinen.	Oikea palveluhinnoittelu. Sisäisten kulujen kattaminen oikealla hinnoittelulla. Tuotot ja kulut yhtä suuret. Mahdollinen ylijäämä käytetään investointeihin, joka mahdollistaa laadukkaan, kehittyvän ja mahdollisimman velattoman toiminnan tulevaisuudessa.	Läpinäkyvä ja ymmärrettävä hinnoittelu. Palvelukuvaukset ovat mahdollisimman kattavat ja toimivat hinnoittelun mittareina. Menojen kurissa pitäminen.	Kuukausittain Palvelukuvaukset tarkistetaan 30.6.2021 ja 31.12.2021 (2xvuodessa)	Yksiköiden esimiehet Kuntoutuksenjohtaja Talouspäällikkö Kuntayhtymän johtaja
Prosessi	Kaikki prosessit ovat kuvattuina VISO:ssä. Prosessit ja niiden toimivuus kuvaavat todellisuutta. Serfikaatti saatu v. 2018. Laatujärjestelmän ylläpito	Palvelukuvaukset ja prosessikuvaukset tarkastetaan säännöllisesti, päivämäärät näkyvillä. Sisäiset ja ulkoiset auditointiraportit	Sovitusti huolehditaan johdon kanssa palvelukuvausten ja prosessien päivityksestä. Auditointijärjestelmän toteutus Johdon katselmukset	Pitkin vuotta, siten että kokonaisuus on tarkastettu kerran vuodessa. Auditointiohjelman mukaisesti aikataulutetaan.	Kuntoutuksen johtaja Palvelupäällikkö Henkilöstöpäällikkö
Henkilöstö	Työhönsä sitoutunut ja motivoitunut ammattitaitoinen henkilöstö. Esimiestehtäviin onnistunut rekrytointi,	Sairauspoissaolot. Henkilöstön vaihtuvuus. Täydennyskoulutuspäivien määrä Onnistunut rekrytointi	Työhyvinvoinnin edistäminen ja ohjeistusten ajantasaistaminen. Kannustavan palkkausjärjestelmän kehittäminen. TVA. Osaamiskartoitukset. Kehityskeskustelut x1 /vuosi jokaiselle	Marraskuu Tammi-toukokuu	Kuntoutuksen johtaja Palvelupäällikkö Henkilöstöpäällikkö Työkykykoordinaattori

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
		<p>Työtyytyväisyyskyselyt</p> <p>Työturvallisuusilmoitukset Työtapaturmien määrä</p>	<p>Työtyytyväisyyskyselyjen jälke- keen tehdään toimenpiteitä sen pohjalta kahden kuukau- den kuluessa.</p> <p>HaiPro-käsittelyjen kehittämi- nen</p> <p>Riskien analysointi ja toimen- piteet</p>	<p>Syys-joulukuu</p> <p>Ajantasainen käsittely ja puuttuminen viikottain. AVEKKI-toimintatapamalli</p> <p>Yksikkökohtaiset riskiana- lyysit kahden-kolmen vuo- den välein</p>	<p>Henkilöstöpäällikkö</p> <p>Yksiköiden esimiehet Sektorijohtaja Palvelupäällikkö</p> <p>Työsuojelu Sektorijohto Työterveyshuolto</p>
Sidosryhmät	<p>Palvelujen ostajat luottavat Vaalijalan palveluihin. Vaalijala tunnetaan kautta maan osaavana ja luotetta- vana palvelujen tuottajana. Verkostotyö ulkoisten ja si- säisten sidosryhmien kanssa saumatonta.</p>	<p>Yhteistyön määrä Palautejärjestelmä Tiedottaminen ja tiedottamis- ohjelma.</p>	<p>Yhteistyöprojektit Mukana oleminen valtakun- nallisissa ja maakunnallisissa kehitysryhmissä Sidosryhmien palautejärjes- telmä otettu käyttöön 2020. Neuvottelut ja kehittämispäi- vät sidosryhmien kanssa.</p> <p>Kuntakuulemiset</p>	<p>Pitkin vuotta Vuoden 2021 aikana</p> <p>Vähintään kerran vuodessa syksyllä</p>	<p>Kuntoutuksen johtaja</p> <p>Palvelupäällikkö</p> <p>Kuntayhtymän johtaja</p>

Asiantuntijapalvelut ja poliklinikat

Asiantuntija- ja poliklinikkapalveluiden tavoitteena on laadukkaiden ja yksilöllisten arviointi- ja kuntoutuspalveluiden tuottaminen asiakaslähtöisesti. Palveluprosesseja kehitetään siten, että asiakkaan palvelutarpeeseen vastataan mahdollisimman paljon hänen yksilöllisistä tarpeista käsin. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää prosessien jatkuvaa arviointia ja kehittämistä laadunhallinnan keinoin voimassa oleva kehitysvammalainsäädäntö huomioiden.

Kevään 2020 Korona-tilanne osoitti etäyhteyksien kautta tapahtuvien arviointi- ja kuntoutuspalveluiden tarpeellisuuden. Etäyhteyden kautta toteutettavia palveluita on lisätty vuoden 2021 palveluhinnastoon. Tavoitteena on kehittää palvelutoimintaan sopivia etäyhteyksien kautta toteutettavia arviointi- ja kuntoutuspalveluita sekä arvioida teknisiä valmiuksia toteuttaa näitä palveluita.

Palveluiden perustan muodostavat ammattitaitoiset ja pitkäjänteiseen työhön sitoutuneet asiantuntijat; lääkärit, psykologit ja sosiaalityöntekijät sekä eri alojen terapeutit ja muut asiantuntijat.

Lääkärit

Johtavan lääkärin ja avohoidon ylilääkärin virat on täytetty vakituisilla viranhaltijoilla. Lisäksi lääkäriresurssia on hankittu osa-aikaisilla virkalääkäreillä ja ostopalveluina. Tavoitteena on saada avoinna olevat lääkärin virat täytettyä vakituisilla viranhaltijoilla.

Psykologit

Psykologipalveluissa on johtavan psykologin ja kahdeksan psykologin virka, joista yksi on täyttämättä. Psykologipalveluita täydennetään ostopalveluilla.

Sosiaalityöntekijät

Kuntayhtymässä työskentelee johtava sosiaalityöntekijä ja seitsemän sosiaalityöntekijää. Viroissa on pääasiassa vakituisia viranhaltijoita.

Muut asiantuntijat

Fysioterapeutteja on viisi ja he työskentelevät osaamis- ja tukikeskuksessa ja poliklinikoilla.

Puheterapeutin vakansseja on kolme, joista yksi on täytetty. Rekrytointipyrkimyksiä jatketaan, jotta saavutettaisiin palvelutarvetta vastaava taso.

Toimintaterapeutit, jotka ovat työskennelleet kuntoutusyksiköissä, siirtyvät vuoden 2021 alusta asiantuntijapalveluihin muiden terapeuttien yhteyteen, jolloin asiantuntijapalveluissa työskentelee yhteensä 7,5 toimintaterapeuttia tarjoten palveluita kaikille kuntayhtymän palveluiden piirissä oleville asiakkaille.

Kommunikaatio-ohjaaja/tulkkeja on kuntayhtymässä neljä. Osa heidän työpanoksesta menee Kelan tulkkaukspalvelujen tuottamiseen. Kuntayhtymällä on sopimus Kelan tulkkipalvelujen tuottamisesta vuoden 2021 maaliskuun loppuun saakka. Kuntayhtymä on osallistunut Kelan tulkkaukspalvelujen kilpailutukseen.

Autismikuntoutusohjaajat siirtyvät vuoden 2021 alusta samanlaiseen palveluhinnoitteluun kuin muutkin asiantuntijat. Kuntayhtymässä työskentelee neljä autismikuntoutusohjaajaa.

Asiantuntijapalveluissa ja poliklinikoilla työskentelee lisäksi, asiantuntijapalvelujen päällikkö, neljä Avekki-kouluttajaa, kaksi kuntoutuksen suunnittelijaa, musiikkiterapeutti, perheterapeutti, psykiatrinen sairaanhoitaja ja seksuaaliterapeutti. Tehtävät ja virat on täytetty pääasiallisesti vakituisilla työntekijöillä.

Vaalijalan tulokortti 2021, Asiantuntijapalvelut ja poliklinikat

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Asiakas	Asiakaslähtöiset, tavoitteelliset ja yksilölliset kuntoutuspalvelut	Jatkuva asiakaspalaute Asiakaspalautejärjestelmä	Saadun asiakaspalautteen hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä huomioiden asiakkaiden yksilölliset tarpeet. Asiakaspalautejärjestelmän jatkuva kehittäminen, jotta palautetta palveluista saadaan ja se kohdentuu oikein.	Seurantajakso 6 kk	Johtava lääkäri Asiantuntijapalvelujen päällikkö Avopalvelujen ylilääkäri
Talous	Palvelut tuotetaan talousarvion mukaisesti	Vuosikatteen seuranta, tuotot miinus kulut, toimintakateprosentti 105	Tuottojen kertymisen seuranta ja menojen arviointi kuukausittain	Tarkistuspiste 30.4. ja 30.9.	Johtava lääkäri Asiantuntijapalvelujen päällikkö Avopalvelujen ylilääkäri
Prosessi	Kaikki prosessit on kuvattu asianmukaisesti VISO:ssa Kaikki palvelukuvaukset ovat ajantasaisia Etäpalveluiden kehittäminen	Prosessikuvaukset tarkistetaan säännöllisesti. Sisäiset ja ulkoiset auditointiraportit Palvelukuvaukset tarkistetaan säännöllisesti Asiakaspalaute Henkilöstön kokemukset	Jatkuva prosessien kehittämisen vastaamaan toimintaa Palvelukuvauksien tarkistaminen ja ajantasaistaminen vuosittain tai tarvittaessa useammin. Etäpalvelujen kehittäminen asiakaspalautteen ja henkilöstöltä saatujen kokemusten kautta.	Seurantapiste 31.5. ja 30.11.	Johtava lääkäri Asiantuntijapalvelujen päällikkö Avopalvelujen ylilääkäri

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Henkilöstö	<p>Riittävä asiantuntijoiden määrä ja laatu</p> <p>Asiantuntijuuden ja ammattitaidon kehittäminen ja lisääminen. Täydennyskoulutuksen suuntaaminen kuntayhtymässä sovittujen kehittämistavoitteiden mukaisesti huomioiden myös kansainväliset asiantuntijakoulutukset</p>	<p>Asiantuntijoiden rekrytointiaste</p> <p>Toteutuneet koulutukset</p>	<p>Valittujen rekrytointikanavien tehokas käyttö</p> <p>Osaamistavoitteiden määrittäminen koulutussuunnitelman pohjaksi</p>	<p>Seurantapiste 31.5. ja 30.11.</p> <p>Vuoden 2021 koulutus-suunnitelma</p>	<p>Johtava lääkäri Asiantuntijapalvelujen päällikkö Avopalvelujen ylilääkäri</p>
Sidosryhmät	<p>Alueellisen ja valtakunnallisen sidosryhmäyhteistyön vakiinnuttaminen</p> <p>Kuntayhteistyön luottamuksen ja avoimuuden varmistaminen</p> <p>Sote- valmisteluun osallistuminen</p>	<p>Yhteistyön laajuus verrattuna vuoteen 2020</p> <p>Säännölliset kuntatapaamiset</p> <p>Osallistuminen sote-valmisteluun maakunnissa</p>	<p>Yhteistyöaloitteiden suunnittelu ja tekeminen</p> <p>Toteutetaan säännölliset kunta tapaamiset vuosittain kehittäen palvelutoimintaa ja yhteistyömuotoja.</p> <p>Aktiivinen osallistuminen maakuntien Sote-valmistelu työryhmiin</p>	<p>Seurantapiste 31.5. ja 30.11.</p>	<p>Johtava lääkäri Asiantuntijapalvelujen päällikkö Avopalvelujen ylilääkäri</p>

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tehtävä

Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus (Nenonpellon yksiköt, kuntoutuksen asiantuntijapalvelut)

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Maksut ja korvaukset						
Jäsenkunnat	21 765 869	21 891 210	19 732 560			-9,9
Muut kuin jäsenkunnat	14 150 082	11 036 340	14 452 350			31,0
Muut myyntituotot	361 942	81 550	88 500			8,5
Myyntituotot (sisäiset)	4 952 399	5 055 040	5 095 350			0,8
Maksutuotot	942 259	936 830	974 500			4,0
Tuet ja avustukset	18 085	7 500	14 000			86,7
Muut toimintatuotot	13 218	1 250	800			-36,0
Sisäiset vuokrat	195					
TOIMINTATUOTOT	42 204 049	39 009 720	40 358 060	39 500 000	39 550 000	3,5
Palkat ja palkkiot	-20 097 867	-19 728 940	-19 875 650			0,7
Henkilösivukulut	-5 004 033	-4 973 580	-4 938 080			-0,7
Palvelujen ostot	-1 289 995	-1 600 730	-1 676 550			4,7
Palvelujen ostot(sisäiset)	-8 487 961	-8 089 060	-8 433 660			4,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 177 277	-1 383 280	-1 523 030			10,1
Avustukset	-31 728	-49 350	-41 800			-15,3
Muut toimintakulut	-151 965	-153 330	-178 270			16,3
Sisäiset vuokrat	-1 563 975	-1 692 700	-1 599 400			-5,5
TOIMINTAKULUT	-37 804 801	-37 670 970	-38 266 440	-38 250 000	-38 300 000	1,6
NETTO	4 399 248	1 338 750	2 091 620	1 250 000	1 250 000	56,2
Rahoituskulut	-12					
Suunnitelmapoistot	-93 734	-89 710	-88 490	-100 000	-100 000	-1,4
Rahastojen muutos						
Varausten muutos						
TILIKAUDEN TULOS	4 305 502	1 249 040	2 003 130	1 150 000	1 150 000	60,4

Avopalvelut

Avopalvelut käsittävät asumisen, tekemisen ja perhehoidon palvelut. Palvelutoimintaa on 16 paikkakunnalla. Asumisyksiköitä on 22 ja tekemisen yksiköitä 13 (toimintakeskukset ja Savosetit). Avopalveluissa on noin 900 asiakasta ja 534 työntekijää.

Asumispalvelut sisältävät kehitysvammaisen ja autistisen henkilön tarpeen mukaan toteutettuja palveluja (erityisen vaativa ja kuntouttava, tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen, tuettu asuminen) sekä perhehoitoa. Perhehoitoa toteutetaan lyhyt- ja pitkäaikaisesti kehitysvammaisille lapsille, nuorille ja aikuisille. Muita asumispalveluita toteutetaan kehitysvammaisille ja autistisille aikuisille. Perhehoitajina toimii 20 hoitajaa. Vuosittain järjestetään valmennusta uusille perhehoitajille. Asumispalveluita myydään kuntien vammaispalveluille. Perhehoidon palveluita on myyty myös lastensuojelulle.

Vaalijalan rooli erityisen vaativan ja kuntouttavan asumispalvelun tuottajana on vahvistunut viime vuosina. Laitosasumista on purettu erityisen paljon tukea tarvitsevien asiakkaiden osalta ja rakennettu näille asiakkaille soveltuvia palvelukoteja eri kuntiin. Useassa Vaalijalan vanhemmassa palvelukodissa on myös käynnissä asiakasprofiilin muutos vaativammaksi, tämä edellyttää palvelutoiminnan hinnoittelun uudistamista asiakaskohtaisiin hintaluokkiin. Myös kevyemmän tuen asumispalveluille on kysyntää. Kevyempiin asumispalveluihin on tullut vuoden 2020 aikana Varkaudessa ja Savonlinnassa 30 uutta asiakasta. Mäntyharjulla ja Siilinjärvellä on suunnitteilla asumispalvelujen tilojen uudistaminen ja asumispaikkojen lisääminen uudisrakentamalla ARA:n avustuksen turvin. Lasten tilapäishoidon tarpeita on useassa kunnassa. Lasten palvelujen käynnistämisen mahdollisuuksia kartoitetaan erityisesti Pohjois-Savossa.

Tekemisen palvelujen asiakkaat ovat kehitysvammaisia tai muusta syystä erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä. Tekemisen palvelut sisältävät kunnille myytävänä palveluina osallisuutta tukevaa päivätoimintaa, klubitoimintaa ja yhteisötoimintaa, työelämävalmiuksia tukevaa työtoimintaa ja kuntouttavaa työtoimintaa. Kunnat ostavat erityisen vaativaa ja yksioollista palvelua tarvitseville asiakkaille jalkautuvaa päivätoimintaa. Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus käyttää Piekämäellä Savoset monipalvelukeskuksen tarjoamia työtoimintapalveluita osana kuntoutusta. Tekemisen palveluissa kehitetään jatkuvasti asiakkaan valinnan mahdollisuuksien lisäämistä mm. kurssimuotoisuuden avulla ja uusia sisältöjä kehittämällä. Työelämäpalveluita myydään Savoset monipalvelukeskusten kautta ELY-keskuksille (työhönvalmennus sekä toimintakykyä ja työelämävalmiuksia arvioivat palvelut). Useilla paikkakunnilla ollaan uudistamassa tekemisen palvelujen tilaratkaisuja paremmin asiakkaiden tarpeita vastaaviksi, saavutettavuus ja toiminnan kustannustehokkuus huomioiden.

Vaalijalassa toteutetaan aktiivista kehittämistoimintaa hankkeistamalla. Vaalijalan hallinnoimassa ”Suunta yhdessä”-hankkeessa kehitetään vuoden 2021 loppuun saakka ESR-rahoituksella sosiaalista kuntoutusta ja matalan kynnyksen tukimuotoja osaksi tekemisen palveluita. Vaalijala on mukana omalla osahankkeella Diakin hallinnoimassa VAVE-hankkeessa vuoteen 2022 saakka. Hankkeessa kehitetään ESR-rahoituksella vammaisalan vetovoimaisuutta. Syksystä 2020 alkaen Vaalijala on mukana omalla osahankkeella Essoten hallinnoimassa SOPIVA-hankkeessa, jossa kehitetään STM:n rahoituksella henkilökohtaista budjetointia.

Avopalveluissa pidetään tärkeänä palveluiden kehittämistä yhdessä asiakkaiden sekä heidän läheistensä ja sidosryhmiensä kanssa (erityisesti palvelujen maksajat). Vuosittain kerätään asiakas- ja läheispalautetta ja toteutetaan kuntaneuvotteluja palvelujen kehittämiseksi. Valtakunnallista yhteistyötä tehdään Kehitysvammaisten asumisen neuvottelukunnassa ja työvaliokunnassa sekä alueellisesti vammaisfoorumeissa.

Vaalijalan tulokortti 2021, Avopalvelut (asuminen, tekeminen, perhehoito)

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Asiakas	<p>Asiakastyön tavoitteellisuus, yksilöllisyys ja vaikuttavuus kehittyi.</p> <p>Asiakkaan osallisuutta ja itsemääräämisoikeuden toteutusta tuetaan. Asiakkaan hyvinvoinnin kehittyminen tehdään näkyväksi.</p> <p>Digitaalisten apuvälineiden käyttö lisääntyy asiakastyössä.</p> <p>Asiakkailla on tarjolla heidän tarvitsemiaan palveluita.</p>	<p>Asiakaskirjauksista löytyy palvelun mitattavat tavoitteet ja niiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti yhteenvetokirjauksissa.</p> <p>RAI-mittarin käyttöönotto uusissa asumisyksiköissä.</p> <p>Hyvinvoinnin havainnointityökalun pilotointi yksiköissä.</p> <p>Tekemisessä palveluissa määritellyt palvelun mittarit ja otettu ne käyttöön.</p> <p>Digitaalisten pilotointien määrä.</p> <p>Valmiit tuotteistukset ja hinnoittelut. Uudet tilasuunnitelmat.</p>	<p>Henkilöstön koulutukset: Minun elämäni suunnitelman sekä työ- ja päivätoiminnan yksilöllisen toimintasuunnitelman käyttöä kehitetään. Kehitetään osaamista kirjaamisessa, asiakkaan tavoitteiden asettamisessa ja tavoitteellisen asiakastyön toteuttamisessa. YKS-menetelmät, mitattavat tavoitteet ja mittariosaaminen liitetään vahvemmin asiakastyön suunnitteluun.</p> <p>Pilotoidaan teknologisia apuvälineitä palveluissa VAVE-hankkeen tukemana.</p> <p>Tuotemuotoilu paikkakunta-kohtaisesti ja alueittain. Palvelujen markkinointi kunnille.</p>	Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	<p>Avopalvelujen palvelupäällikkö</p> <p>Avopalvelujen palvelupäällikkö</p> <p>Avopalvelujen johtaja</p>
Talous	<p>Asumisen hinnoittelu vastaa asiakkaiden yksilöllistä palvelujen ja resurssien tarvetta.</p> <p>Palveluyksiköiden toimintakate on 5 % ylijäämäinen ennen hallinnon vyörytyksiä ja poistoja.</p>	<p>Valmiit hinnoittelut</p> <p>Alijäämäisiä yksiköitä ei ole.</p>	<p>Hinnoittelun tarkistukset yhteistyössä maksajakuntien kanssa, luokitettuihin hintoihin siirtyminen vaiheittain.</p> <p>Palveluyksiköiden kustannusrakenteen arviointi ja kehittäminen.</p>	Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Avopalvelujen johtaja

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Prosessi	<p>Palveluprosessien täydentäminen ja palvelukuvausten ylläpito. Prosesseihin liittyvää osaamista kehitetään.</p> <p>Tuotteistamisessa ja palveluista tiedottamisessa huomioidaan asiakkaiden itsemääräämisoikeus ja valinnanvapaus</p>	<p>VISO:oon on kuvattu keskeiset prosessit. Päivitetyt palvelukuvaukset löytyvät www-sivuilta.</p> <p>Palveluista viestimistä kehitetty www-sivuilla, esitteissä ja palvelukuvauksissa</p>	<p>Palveluprosessien päivittäminen ja palvelukuvausten ylläpito ovat säännöllistä toimintaa. Prosessimittareita ja prosessien riskien tunnistamista kehitetään.</p> <p>Palvelut kuvataan www-sivuilla asiakaslähtöisesti, sisältöjen näkökulmasta, paikakkunnittain. Valtakunnalliset laatukriteerit on huomioitu palvelukuvauksissa ja työkäytännöissä.</p>	Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Avopalvelujen palvelupäällikkö
Henkilöstö	<p>Henkilöstön saatavuuteen vaikuttaminen</p> <p>Henkilöstön pysyvyyden ja tyytyväisyyden varmistaminen</p> <p>Hyvän työilmapiirin varmistaminen</p>	<p>Hakijamäärät avoimiin paikkoihin. Sijaisten saatavuus.</p> <p>Irtisanoutuvien työntekijöiden lähtösyiden selvittäminen.</p> <p>Henkilöstötutkimuksessa esitetyt kehittämiskohteet vietään tavoitteina yksikön toimintasuunnitelmaan.</p>	<p>Oppilaitosyhteistyön alueellisen suunnitelman toteuttaminen. Rekrytointikanavien monipuolistaminen. Työntekijöiden ja esimiesten työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä asiantuntijaroolin, osaamisen ja osallisuuden kehittäminen. Varahenkilöstön käytön kehittäminen sijaistarpeisiin vastaamisessa. Työnkierron tukeminen. Työntekijöiden tarpeiden huomioiminen työvuorosuunnittelussa. VAVE-hankkeen hyödyntäminen vammaisalan vetovoimaisuuteen vaikuttamisessa.</p>	Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Avopalvelujen johtaja, avopalvelujen palvelupäällikkö ja henkilöstöpäällikkö

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Sidosryhmät	Vaalijalan asiantuntijaroolin vahvistuminen sidosryhmien keskuudessa Kuntayhteistyön luottamuksen ja avoimuuden varmistaminen	Palveluyksiköiden esittelymateriaali ja www-sivut päivitetty. Säännölliset kuntatapaamiset	Esittelymateriaalin kehittäminen (kieli, markkinointi, videot/sähköiset muodot) Kehittämisyhteistyö alueellisesti ja valtakunnallisesti kehittämishankkeissa ja KVANK:ssa. Alueelliset tilaisuudet. Vammaisfoorumien työ Etelä- ja Pohjois-Savossa. Toteutetaan säännölliset kuntatapaamiset ja hintaneuvottelut isoimpien ostajakutien kanssa. Kehitetään palvelutoimintaa ja yhteistyön muotoja. Varmistetaan ostajien palveluiden sisältöjen tuntemus.	Seurantapiste 31.5. ja 31.12.	Avopalvelujen palvelupäällikkö Avopalvelujen johtaja

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tehtävä

Asumispalvelut

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Maksut ja korvaukset						
Jäsenkunnat	16 732 593	17 009 540	18 991 390			11,7
Muut kuin jäsenkunnat	2 770 116	3 405 320	3 007 680			-11,7
Liiketoiminnan myyntituotot	17 287	5 600	4 250			-24,1
Muut myyntituotot	18 804	5 750	7 250			26,1
Myyntituotot(sisäiset)	700 283	852 430	970 230			13,8
Maksutuotot	1 096 417	1 073 900	1 169 890			8,9
Tuet ja avustukset	18 548		250			100,0
Muut toimintatuotot	1 520 057	1 618 790	1 761 710			8,8
Sisäiset vuokrat	120 258	120 360	132 010			9,7
TOIMINTATUOTOT	22 994 363	24 091 690	26 044 660	22 500 000	22 600 000	8,1
Palkat ja palkkiot	-14 111 722	-14 744 950	-16 224 440			10,0
Henkilösivukulut	-3 478 748	-3 721 260	-4 124 820			10,8
Palvelujen ostot	-1 031 512	-1 122 270	-1 192 910			6,3
Palvelujen ostot(sisäiset)	-1 140 888	-1 010 800	-1 267 800			25,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 276 438	-1 272 450	-1 507 950			18,5
Avustukset	-1 470	-2 300	-2 300			0,0
Muut toimintakulut	-414 032	-365 030	-577 840			58,3
Sisäiset vuokrat	-120 257	-115 160	-32 220			-72,0
TOIMINTAKULUT	-21 575 067	-22 354 220	-24 930 280	-21 500 000	-21 550 000	11,5
NETTO	1 419 296	1 737 470	1 114 380	1 000 000	1 050 000	-35,9
Rahoitustuotot ja -kulut	-14					
Suunnitelmapoistot	-529 652	-587 890	-599 060	-600 000	-610 000	1,9
Kertaluonteiset poistot	-195 854					
TILIKAUDEN TULOS	693 776	1 149 580	515 320			-55,2
Rahastojen muutos						
Varausten muutos						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	693 776	1 149 580	515 320	400 000	440 000	-55,2

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tehtävä

Perhehoito

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2 021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Maksut ja korvaukset						
Jäsenkunnat	555 621	540 000	563 630			4,4
Muut kun jäsenkunnat	720					
Muut myyntituotot						
Myyntituotot(sisäiset)						
Maksutuotot	99 740	104 000	100 500			-3,4
TOIMINTATUOTOT	656 081	644 000	664 130	600 000	610 000	3,1
Palkat ja palkkiot	-28 341	-39 000	-42 620			9,3
Henkilösivukulut	-68 402	-74 100	-70 450			-4,9
Palvelujen ostot	-488 771	-490 800	-492 450			0,3
Palvelujen ostot(sisäiset)	-26 253	-27 200	-36 000			32,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 604	-7 700	-11 450			48,7
Muut toimintakulut	-330	-200	-500			100,0
Siäiset vuokrat	-196	-1 280	-3 600			100,0
TOIMINTAKULUT	-616 897	-640 280	-657 070	-585 000	-595 000	2,6
NETTO	39 184	3 720	7 060	15 000	15 000	89,8
Suunnitelmapoistot						
Rahastojen muutos						
Varausten muutos						
TILIKAUDEN TULOS	39 184	3 720	7 060	15 000	15 000	89,8

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tehtävä

Poliklinikkatoiminta, päivä-ja työtoiminta

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Maksut ja korvaukset						
Jäsenkunnat	4 345 437	4 477 950	4 578 390			2,2
Muut kuin jäsenkunnat	405 506	582 630	269 850			-53,7
Muut korvaukset	287 889	283 700	232 780			-17,9
Muut myyntituotot	532 073	568 700	481 570			-15,3
Myyntituotot(sisäiset)	391 049	304 570	349 000			14,6
Maksutuotot	282 840	296 700	281 930			-5,0
Tuet ja avustukset	32 161	29 500	20 000			-32,2
Sisäiset vuokrat	1 075	4 000	1 500			-62,5
Muut toimintatuotot	1 830	100	700			600,0
TOIMINTATUOTOT	6 279 860	6 547 850	6 215 720	6 600 000	6 650 000	-5,1
Palkat ja palkkiot	-2 382 440	-2 283 140	-2 180 690			-4,5
Henkilösivukulut	-627 854	-572 620	-547 430			-4,4
Palvelujen ostot	-739 325	-798 680	-782 900			-2,0
Palvelujen ostot(sisäiset)	-1 259 560	-1 514 360	-1 399 940			-7,6
Aineet, tarikkeet ja tavarat	-412 541	-473 650	-479 570			1,2
Avustukset	-219 317	-191 200	-202 300			5,8
Muut toimintakulut	-544 073	-580 050	-566 700			-2,3
Sisäiset vuokrat	-10 643	-6 470	-8 000			23,6
TOIMINTAKULUT	-6 195 753	-6 420 170	-6 167 530	-6 500 000	-6 550 000	-3,9
NETTO	84 107	127 680	48 190	100 000	100 000	-62,3
Suunnitelmapoistot	-67 356	-35 110	-50 330	-50 000	-50 000	43,3
Kertaluontoiset poistot	-200 198					
TILIKAUDEN TULOS	-183 447	92 570	-2 140			-102,3
Poistoeron muutos	4 483					
Varausten muutos						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-178 964	92 570	-2 140	50 000	50 000	-102,3

Sateenkaaren erityiskoulu

Sateenkaaren erityiskoulu on Vaalijalan kuntayhtymän peruskoulu, jossa annetaan esi-, perus- ja lisäopetusta, vaativaa erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Opetusta annetaan kymmenessä erityisopetuksen pienryhmässä, joissa opiskelee eri vuosiluokilla olevia oppilaita sekä toiminta-alueittain että oppiaineittain. Sateenkaaren erityiskoulussa kaikki oppilaat kuuluvat erityisen tuen piiriin. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Oppilaan kokonaisvaltainen arviointi tapahtuu moniammatillisesti huoltajien ja eri kuntouttajien kanssa.

Sateenkaaren erityiskoulussa työskentelee rehtori, kymmenen erityisluokanopettajaa sekä 40-50 koulun sekä oppilaskotien palkkaamaa lähiohjaajaa. 20.09.2020 laskennan mukaan Sateenkaaren erityiskoulussa on 71 vakituista oppilasta. Koulussa käy myös lyhytaikaisen kuntoutuksen piiriin kuuluvia oppilaita. Koulun oppilaista 30 käy koulua päivittäin kotoa käsin. Sateenkaaren erityiskoulun oppilaisiksi ohjaututaan kunnan lähettämänä silloin, kun koulunkäyntiä ei ole voitu järjestää oppilaan edellytysten mukaan omassa kunnassa tai jos oppilas tarvitsee koulun lisäksi muuta laaja-alaista kuntoutusta. Koulun toimintaa ohjaavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuva koulun vuosisuunnitelma.

Toiminta-alueittaista opetusta annetaan vaikeimmin kehitysvammaisille, autistisille tai muulla tavoin vammaiselle tai vakavasti sairaalle oppilaalle. Tällöin multisensorinen opetus, vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät, arjen ja teorian yhdistäminen sekä vahvat struktuurit ovat opetuksen keskiössä. *Oppilaille, joilla on puutteellinen kyky käyttää aistejaan, tarjotaan aistitoimintoja korjaavia menetelmiä. Aistijärjestelmää kuntoutetaan esimerkiksi Sherbornen, Poken, KKK:n, Satuhieronnan, Fysioakustisen tuolin, Neurosonicin ja Basaalistimulaation avulla. Koulussa toteutetaan myös Mindfulness-harjoitteita sovittujen ryhmien kanssa.*

Sateenkaaren koulussa annetaan opetusta myös oppiaineittain yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti psykososiaalista tukea tarvitseville oppilaille. Psykososiaalisen tuen opetuksessa painottuvat sosiaalisten ja tunne-elämätaitojen opetus. Koulussa on käytössä näiden taitojen kehittämiseen liittyviä menetelmiä, joita ovat esimerkiksi ART, Lions Quest, Nepsy ja sosiaaliset tarinat ja Positive. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, aikuisten ja eri yhteisöjen kanssa. Sateenkaaren koulu on Kiva Koulu. Sateenkaaressa toteutetaan Liikkuva koulu-ideologiaa, jossa taataan oppilaalle tunti liikuntaa päivittäin koulupäivän aikana.

Sateenkaaren erityiskoulun rehtori on toiminut VIP-verkoston KYS-alueen ydinryhmän puheenjohtajana syksystä 2018 alkaen. Kehittämistoiminnan tavoitteena on yhdistää ja syventää varhaiskasvatuksen, esi-, perus- ja lisäopetuksen vaativan erityisen tuen osaamisen alueellisia voimavaroja. VIP-toiminta tulee koostumaan ennaltaehkäisevästä toiminnasta, vaativasta konsultaatiosta sekä koulutuksesta ja monitoimijaisesta kohtaamistoiminnasta. VIP-toiminnan myötä KYS-alueelle on perustettu Vaativan tuen työryhmä, jossa Elmeri-koulujen edustajana toimii Sateenkaaren koulun rehtori. Vaatu-toiminnan tavoitteena on konsultatiivisen työotteen ja ennaltaehkäisevien toimien kehittäminen sekä korjaavien palveluiden tuottaminen. Jotta Vaatu-toiminta lähtisi valtakunnallisesti toimimaan, on tammikuussa 2020 perustettu Vaatun sisäisen koulutuksen työryhmä. Sateenkaaren koulun rehtori toimii työryhmässä Elmereiden edustajana. Sisäisen koulutuksen tavoitteena on luoda Vaatu-toimijoiden välille yhteistä ymmärrystä ja poistaa päällekkäisyyksiä. Koulutus on suunnattu Vaatu-toimijoille, jotka jatkossa tulevat olemaan operatiivisia toimijoita alueellisessa vaativan konsultaation palvelussa.

Vaalijalan tulokortti 2021, Peruskoulu

Näkökulma	Tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuu
Asiakas	Perusopetuksessa eteneminen omien oppimisvalmiuksien ja tarpeiden mukaan. Paluu lähikouluun mahdollisuuksien mukaan. Osallisuuden ja vaikuttamis mahdollisuuksien lisääminen arjessa. Oman elämän hallinta.	Oppimistavoitteiden saavuttaminen. Perusopetuksen suorittaneiden määrä. Väli- ja lukuvuositolodistukset. Poissaolot. Tyytyväisyyskysely. Tuen tarpeen väheneminen. Lähikouluun palanneiden määrä. Jatko-opintoihin pääseminen.	HOJKSien laadinta ja arviointi. Tyytyväisyyskysely. Positive-arvioinnit viikoittain. Oppilaskuntatoimintaan osallistuminen. Palaaminen asteittain lähikouluun → tutustumiset Tutustumiset 2.asteelle.	HOJKSien laadinta 30.10. HOJKS arviointi 30.4. Välitodistukset 20.12. Lukuvuosi- ja päättötodistukset 05.06.2021 Tyytyväisyyskysely 9/21. Jatko-opintoihin pääsy 31.7	Rehtori
Talous	Valtionosuus ja kotikuntakorvaukset sekä kuntien koulutoimilta saatavat korvaukset kattavat opetuksesta aiheutuvat kulut.	Valtionosuuden, kotikuntakorvauksen ja kuntien rahoituksen määrä suhteessa kustannuksiin.	Valtionosuuksien, kotikuntakorvauksien ja kunnilta tulevien korvausten seuranta ja menojen arviointi. Mikäli tulot eivät kata menoja, yleisen oppivelvollisuuden oppilaille määritellään päivämaksu.	Opiskelijatiedonkeruu 20.9 kotikuntakorvauksen määräytyminen 31.12. Kuukausittainen laskutus kunnilta.	Rehtori, talouspäällikkö
Prosessi	Konsultatiivisen työn lisääminen Vaatutyön edistytessä. Etäneuvonta. Konsultatiivisen työn lisääminen → koulupaikkatarpeiden vähenemiseen.	Konsultaatioiden määrä. Oppilaspaikat suhteessa tarpeeseen. Jonojen purkaminen.	Konsultaatiokäynnit kuntiin. Vaatutyöhön osallistuminen. Palvelun näkyväksi tekeminen ja palveluun hakeutuminen sähköisesti. Kuntayhteistyö.	Arviointipiste 30.4 ja 20.9	Rehtori
Henkilöstö	Henkilöstön jaksamisen tukeminen. Työilmapiirin kehittäminen. Rekrytointi. Rajoittamistilanteiden vähentäminen.	Poissaolot, työyhteisöpilottiin osallistuminen. Ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoiminen Sairauspoissaolot, haipro-ilmotukset.	Työyhteisöpilotointi: työyhteisön kehittäminen. Avekkikonsultaatiot sekä yksilö-, ryhmä- ja koulutasolla.	Työyhteisöpilotin arviointi 30.4 ja 30.11 Avekkitoiminnan arviointi 30.4 ja 30.11.	Rehtori
Sidosryhmät	Vaatu-työryhmän käynnistyminen KYS-alueella, Vaatun sisäisen osaamisen kehittäminen valtakunnallisesti koulutuksen kautta. Elmeri-koulujen yhteistyön tiivistäminen valtakunnallisesti.	KYS-alueen Vaatu-työryhmän täydentäminen lisätoimijoilla. Vaatu-koulutuspäivien määrä. Elmerirehtoreiden tapaamisten määrä.	Vaatu-työryhmän jäsenenä toimiminen KYS-alueella. Vaatun sisäisen koulutuksen suunnitteluryhmän jäsenenä toimiminen. Elmerirehtoreiden sovitut tapaamiset.	Vaatu-kokoukset 1 krt /kk. Toiminnan arviointi 30.5 ja 30.11. Vaatu-koulutukset. Arviointi 30.5 ja 30.11 Elmereihin yhteistyön arviointi 30.5 ja 30.11.	Rehtori

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tehtävä

Peruskoulu

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Korvaukset kunnilta	761 171	675 000	905 500			34,1
Liiketoiminnan myyntituotot	1 066 447	1 015 000	945 560			-6,8
Muut myyntituotot	1 560	100				-100,0
Sisäiset myyntituotot			431 040			
Tuet ja avustukset	2 500					
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT	1 831 678	1 690 100	2 282 100	1 950 000	1 970 000	35,0
Palkat ja palkkiot	-788 163	-840 700	-857 840			2,0
Henkilösivukulut	-216 479	-229 080	-240 290			4,9
Palvelujen ostot	-33 563	-37 050	-57 270			54,6
Palvelujen ostot(sisäiset)	-277 239	-269 020	-505 040			87,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-36 300	-42 780	-54 480			27,3
Avustukset	-140	-300	-400			33,3
Muut toimintakulut	-38 888	-28 350	-321 480			1034,0
Sisäiset vuokrat	-100 795	-204 340	-168 300			-17,6
TOIMINTAKULUT	-1 491 567	-1 651 620	-2 205 100	-1 900 000	-1 950 000	33,5
NETTO	340 111	38 480	77 000	50 000	20 000	100,1
Suunnitelmapoistot	-4 955	-36 000	-76 200	-76 000	-76 000	111,7
Rahastojen muutos						
Varausten muutos						
TILIKAUDEN TULOS	335 156	2 480	800	-26 000	-56 000	-67,7

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Käyttötalous yhteensä

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Maksut ja korvaukset						
Jäsenkunnat	43 399 520	43 918 700	43 616 690			-0,7
Muut kuin jäsenkunnat	17 326 424	15 024 290	17 979 160			19,7
Muut korvaukset	1 049 059	958 700	1 138 280			18,7
Muut myyntituotot	2 606 282	2 244 700	2 162 980			-3,6
Maksutuotot	2 421 256	2 411 430	2 526 820			4,8
Tuet ja avustukset	448 493	487 740	588 440			20,6
Muut toimintatuotot	1 545 350	1 640 540	1 772 410			8,0
TOIMINTATUOTOT	68 796 384	66 686 100	69 784 780	65 097 610	65 287 610	4,6
Palkat ja palkkiot	-40 687 352	-41 242 770	-42 430 940			2,9
Henkilösivukulut	-10 211 423	-10 466 960	-10 725 960			2,5
Palvelujen ostot	-6 004 778	-6 471 210	-7 008 270			8,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 481 858	-4 797 840	-5 201 870			8,4
Avustukset	-253 305	-244 050	-247 700			1,5
Muut toimintakulut	-1 551 840	-1 571 400	-2 065 400			31,4
TOIMINTAKULUT	-63 190 556	-64 794 230	-67 680 140	-63 562 610	-63 743 110	4,5
NETTO	5 605 828	1 891 870	2 104 640	1 535 000	1 544 500	11,2
Suunnitelmapoistot	-1 590 993	-1 657 000	-1 750 320	-1 646 000	-1 666 000	5,6
Arvonlisäverot(palautusjärj.)	-62 613					
TILIKAUDEN TULOS	3 952 222	234 870	354 320	-111 000	-121 500	50,9

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2022

Tuloslaskelmaosa (ulkoiset erät)

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Maksut ja korvaukset						
Jäsenkunnat	43 399 520	43 918 700	43 616 690			-0,7
Muut kuin jäsenkunnat	17 326 424	15 024 290	17 979 160			19,7
Muut korvaukset	1 049 059	958 700	1 138 280			18,7
Muut myyntituotot	2 606 282	2 244 700	2 162 980			-3,6
Maksutuotot	2 421 256	2 411 430	2 526 820			4,8
Tuet ja avustukset	448 493	487 740	588 440			20,6
Muut toimintatuotot	1 545 350	1 640 540	1 772 410			8,0
TOIMINTATUOTOT	68 796 384	66 686 100	69 784 780	65 097 610	65 287 610	4,6
Palkat ja palkkiot	-40 687 352	-41 242 770	-42 430 940			2,9
Henkilösivukulut	-10 211 423	-10 466 960	-10 725 960			2,5
Palvelujen ostot	-6 004 778	-6 471 210	-7 008 270			8,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 481 858	-4 797 840	-5 201 870			8,4
Avustukset	-253 305	-244 050	-247 700			1,5
Muut toimintakulut	-1 551 840	-1 571 400	-2 065 400			31,4
TOIMINTAKULUT	-63 190 556	-64 794 230	-67 680 140	-63 562 610	-63 743 110	4,5
NETTO	5 605 828	1 891 870	2 104 640	1 535 000	1 544 500	11,2
Rahoitustuotot/kulut(netto)	-145 480	-136 200	-136 900	-170 000	-175 000	0,5
VUOSIKATE	5 460 348	1 755 670	1 967 740	1 365 000	1 369 500	12,1
Suunnitelmapoistot	-1 590 993	-1 657 000	-1 750 320	-1 646 000	-1 666 000	5,6
Kertaluontoiset poistot	-536 233					
TILIKAUDEN TULOS	3 333 122	98 670	217 420	-281 000	-296 500	120,4
Poistoeron muutos	-356 341					
Varausten muutos	463 854					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 440 635	98 670	217 420	-281 000	-296 500	120,4

Vaalijalan kuntayhtymä

Talousarvio vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022-2023

Tuloslaskelmaosa (ulkoiset ja sisäiset erät)

	Tilinp. 2019	Ed.Bud. 2020	Budj. 2021	Su 2022	Su 2023	Muutos 20/21%
Maksut ja korvaukset						
Jäsenkunnat	43 399 520	43 918 700	43 616 690			-0,7
Muut kuin jäsenkunnat	17 326 424	15 024 290	17 979 160			19,7
Muut korvaukset	1 049 059	958 700	1 138 280			18,7
Muut myyntituotot	2 606 282	2 244 700	2 162 980			-3,6
Myyntituotot(sisäiset)	11 741 133	11 380 580	12 205 350			7,2
Maksutuotot	2 421 256	2 411 430	2 526 820			4,8
Tuet ja avustukset	448 493	487 740	588 440			20,6
Muut toimintatuotot	1 545 350	1 640 540	1 772 410			8,0
Sisäiset vuokrat	2 098 203	2 349 900	2 107 040			-10,3
TOIMINTATUOTOT	82 635 720	80 416 580	84 097 170	79 410 000	79 600 000	4,6
Palkat ja palkkiot	-40 687 352	-41 242 770	-42 430 940			2,9
Henkilösivukulut	-10 211 423	-10 466 960	-10 725 960			2,5
Palvelujen ostot	-6 004 778	-6 471 210	-7 008 270			8,3
Palvelujen ostot(sisäiset)	-11 741 133	-11 380 580	-12 205 350			7,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 481 858	-4 797 840	-5 201 870			8,4
Avustukset	-253 305	-244 050	-247 700			1,5
Muut toimintakulut	-1 551 840	-1 571 400	-2 065 400			31,4
Sisäiset vuokrat	-2 098 203	-2 349 900	-2 107 040			-10,3
TOIMINTAKULUT	-77 029 892	-78 524 710	-81 992 530	-77 875 000	-78 055 500	4,4
NETTO	5 605 828	1 891 870	2 104 640	1 535 000	1 544 500	11,2
Rahoitustuotot/kulut(netto)	-145 480	-136 200	-136 900	-170 000	-175 000	0,5
VUOSIKATE	5 460 348	1 755 670	1 967 740	1 365 000	1 369 500	12,1
Suunnitelmapoistot	-1 590 993	-1 657 000	-1 750 320	-1 646 000	-1 666 000	5,6
Kertaluontoiset poistot	-536 233					
TILIKAUDEN TULOS	3 333 122	98 670	217 420	-281 000	-296 500	120,4
Poistoeron muutos	-356 341					
Varausten muutos	463 854					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 440 635	98 670	217 420	-281 000	-296 500	120,4

Rahoitus ja investoinnit

Merkittävimpien investointien rahoitus on suunniteltu seuraavasti.

Vaalijalan kuntayhtymällä oli vuoden 2020 alussa pitkäaikaista lainaa yhteensä noin 17,6 miljoonaa euroa, joka on otettu palvelukotien rakentamiseen ja on kokonaisuudessaan ARAn tukemaa korkotukilainaa.

Uusien ARA-rahoitteisten asuntojen rakennuskustannuksista on vähintään 30 % rahoitettava korkotukilainalla. ARAn rahoittamien asumiskohteiden käyttö- ja pääomakustannukset tullaan kattamaan asukkailta kannettavilla vuokrilla. Palvelutoiminta maksaa vuokran henkilökunnan tiloista.

Tulevaisuudessa pitkäaikaista lainaa tarvitaan myös rakennusten peruskorjauksiin, uudisrakentamiseen jotka on tähän saakka pystytty rahoittamaan kassavaroin. Tämän vuoksi rakennusten peruskorjausten ja -parannusten rahoittamiseen on vuonna 2021 varauduttu ottamaan pitkäaikaista talousarviolainaa enintään 1,5 miljoonaa euroa. Uudisrakennuskohteita voidaan toteuttaa myös kiinteistöleasing-rahoituksella, jolloin lainoitusta eri tarvita.

Lisäksi kuntayhtymällä on eri hankkeisiin kohdennettuja investointivaroja yhteensä 3,3 miljoonaa euroa.

Kuntayhtymän hallitus ratkaisee yhtymäkokouksen päättämässä rajoissa asiat, jotka koskevat pitkäaikaisten tai tilapäislainojen ottamista. Yhtymäkokous antaa hallitukselle valtuudet ottaa vuonna 2021 vapaarahoitteista pitkäaikaista lainaa enintään 1,5 miljoonaa euroa peruskorjauksiin ja ARA-ehtoista korkotukilainaa enintään 1,5 miljoonaa euroa avopalvelujen asumishankkeisiin.

Yhtymäkokous oikeuttaa hallituksen ottamaan maksuvalmiuden turvaamiseksi tarvittaessa tilapäislainoja, joita saa kulloinkin olla enintään 1,5 miljoonaa euroa.

Vaalijalan kuntayhtymä

TALOUSARVIO VUODELLE 2021 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2022-2023

RAHOITUSOSA

	TP 2019	TA 2020	ES 2021	SU 2022	SU 2023	Muutos 20/21 %
Tulorahoitus						
Vuosikate	5 460 349	1 755 670	1 967 740	1 365 000	1 369 500	12,1
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Toiminnan rahavirta	5 460 349	1 755 670	1 967 740	1 365 000	1 369 500	12,1
Investoinnit						
Käyttöom.investoinnit	-5 205 917	-4 984 000	-4 898 000	-5 355 000	-3 900 000	-1,7
Investointiavustukset	1 407 302	440 000	620 000	540 000	0	40,9
Käyttöom.myyntitulot						
Investoinnit netto	-3 798 615	-4 544 000	-4 278 000	-4 815 000	-3 900 000	-5,9
Toiminnan ja investointien rahavirta netto	1 661 734	-2 788 330	-2 310 260	-3 450 000	-2 530 500	-17,1
Rahoitustoiminta						
Antolainasaamisten lisäykset	-33 550					
Lainakannan muutokset						
Pitkäaik.lainojen lisäys	2 275 048	2 000 000	3 000 000	1 000 000	1 000 000	50,0
Pitkäaik.lainojen vähenn.	-90 105	-80 000	-133 200	-145 000	-155 000	66,5
Lainakannan muutokset	2 184 943	1 920 000	2 866 800	855 000	845 000	49,3
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalm. muutokset	67 516					
Vaikutus maksuvalmiuteen	3 880 643	-868 330	556 540	-2 595 000	-1 685 500	-164,1

Vaalijalan kuntayhtymä

TALOUSARVIO VUODELLE 2021 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2022-2023

INVESTOINTIOSA
MENOT

	TP2019	TA 2020	ES 2021	SU 2022	SU 2023
NENONPELLON YKSIKÖT					
Talonrakennus	-1 232 127	-2 907 000	-2 213 000	-2 490 000	-3 610 000
Maanrakennus	-94 279	-140 000	-70 000	-80 000	-50 000
Irtaimistohankinnat	-273 647	-535 000	-140 000	-140 000	-140 000
NENONPELLON YKSIKÖT YHT.					
	-1 600 053	-3 582 000	-2 423 000	-2 710 000	-3 800 000
AVOHUOLTO					
Talonrakennus	-3 493 409	-1 137 000	-2 475 000	-2 600 000	-100 000
Irtaimistohankinnat	-112 456	-50 000		-45 000	
AVOHUOLTO YHT.					
	-3 605 865	-1 187 000	-2 475 000	-2 645 000	-100 000
TULOT					
Avustukset	1 410 938	293 000	620 000	540 000	
INVESTOINTIMENOT YHT.					
	-5 205 918	-4 769 000	-4 898 000	-5 355 000	-3 900 000
INVESTOINNIT NETTO					
	-3 794 980	-4 476 000	-4 278 000	-5 355 000	-3 900 000

Kehyssuunnitelma 2021 – 2023

1 Hallinnon ja lainsäädännön muutoksista

Julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden, ohjauksen ja hallinnon uudistus

Suomen julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden, ohjauksen ja hallinnon uudistuksen periaatteet ovat tiedossa keväällä 2020 lähinnä hallitusohjelmakirjauksien tasolla. Maakunta- ja yhteistyöaluevalmistelu Uudenmaan ulkopuolella alkaa keväällä ja osin syksyllä. Kesäkuun loppuun mennessä odotetaan maan hallitukselta riittävät linjaukset maakuntatason valmisteluun.

Sosiaali- ja terveysministeriön kärkihanke lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma LAPE on edelleen toiminnassa lähinnä erva-alueiden osaamis- ja tukikeskusten valmistelun osalta. Vaalijala tulee osallistumaan OT-keskusverkostoon, toiminnan sisällön suunnittelu jatkuu syksyllä. Valmistelun toinen osa on opetus- ja kulttuuriministeriön VIP-verkosto ja Vaativan erityisen tuen kehittämisryhmä (Vaatu). VIP-verkosto keskittyy ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistamiseen ja Vaatu korjaavien palveluiden tuottamiseen. VIP- ja Vaatutoiminnalla tuetaan varhaiskasvatusta ja kuntien lähikouluja oppilaan opetuksen järjestämiseen liittyvissä asioissa. Sateenkaaren erityiskoulu toimii omalla alueellaan Vaatutoimijana yhdessä sairaalaopetuksen, Valterin ja Valtion koulukodin kanssa. Kummatkin hankkeet vaikuttavat Vaalijalan palvelutoimintaan, mutta vielä ei ole tiedossa missä laajuudessa.

Tulevaan maakuntajakoon Vaalijalalla ei ole kantaa.

Vaalijalan neljä päätavoitetta tulevassa sote-uudistuksessa ovat:

- Vaalijalan palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena. Kokonaisuuteen kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut kaikissa maakunnissa eli Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa
- Vaalijala on valtakunnallinen julkinen palvelujen tuottaja, jonka palveluista suurin osa kohdistuu KYSin erityisvastuualueelle (Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Keski-Suomi ja Pohjois-Karjala)
- Vaalijala on toimintakykyinen erityispalvelujen tuottaja myös tulevaisuudessa omana organisaationaan
- Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä

Kuntakokous

Vaalijalan on järjestänyt viime vuosina kuntakokouksia, joissa kuntien valitsemat edustajat ovat voineet vapaasti kertoa näkemyksiään Vaalijalan toiminnasta ja tulevaisuudesta. Mikäli kiinnostusta kuntakokouksiin on, voidaan ne järjestää säännöllisesti vuosittain.

Uudistuvaa lainsäädäntöä

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta on vähentämässä maksutuloloja noin 45 M€ vuodessa julkisella sektorilla ja parantamassa vastaavasti asiakkaan asemaa.

Uudistus on tarkoitus saattaa voimaan vielä tämän vuoden aikana.

Vammaisia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus (VALAS), jossa on tarkoitus yhdistää vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki uudeksi erityislaiksi. Uudessa vammaispalvelulaissa todetaan vammaisten subjektiiviset oikeudet ja luetteloidaan muut palvelut, luettelo ei olisi tyhjentävä vaan jättää tilaa kehitystyölle.

Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain yhteensovittaminen tapahtuu lakien käytännön soveltamisen kautta, koska laeissa on samansuuntaisia palveluja. Ensisijaisesti vammaistenkin sosiaalipalvelut tuotetaan sosiaalihuoltolain perusteella. Lakiuudistus on periaatteessa valmis, mutta aikataulu on sidottu sote-uudistuksen aikatauluun. Kehitysvamma-alan etujärjestöt pyrkivät vielä parantamaan kehitysvammaisten oikeuksia lakiuudistuksessa.

Yleinen itsemääräämisoikeuslaki on valmistelussa. Sen piirissä tulevat olemaan kehitysvammaisten henkilöiden lisäksi muut vammaiset ja mm. muistisairaat. Yleistä itsemääräämisoikeuslakia tarvitaan, jotta kehitysvammalaista voidaan luopua.

Kaikkien kansalaisten työelämäosallisuuteen tähtäävä lainsäädäntöuudistus on nimeltään TEOS. Se on sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevan lainsäädännön ja palvelujärjestelmän uudistamishanke. Uudistuksen tarkoituksena on tukea heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden osallisuutta työelämään. Se tulisi mm. uudistamaan perinteisen työtoiminnan ja korvaamaan sen osittain työelämävalmiuksia edistävällä sosiaalisella kuntoutuksella ja osallisuutta edistävällä sosiaalisella kuntoutuksella.

Kuntoutuusuudistuksesta on olemassa komitean raportti vuodelta 2017. Kuntoutukseen käytetään Suomessa noin 2 miljardia euroa vuodessa. Kuntoutuksen järjestämistä vastaavaan ollaan raportin mukaan siirtämässä Kelalta maakunnille, joka on jo osittain käytännössä tapahtunut. Uudistustyöllä voi olla merkittävä vaikutus myös Vaalijalan palvelutoimintaan.

Seuraavaa suuri lainsäädäntöuudistus koskee yleistä sosiaaliturvaa (sotu-uudistus), jonka valmistelu on hallituksen työlistalla.

Lainsäädäntötyössä on patoutuneita paineita johtuen siitä, että substanssilakien uudistamisaikataulu on kytketty sote-uudistuksen aikatauluun. Lainsäädäntöuudistuksia on ollut odotustilassa useita vuosia.

Vaalijalan lähtökohta lainsäädäntöuudistuksiin on erityistä tukea tarvitsevan ihmisen näkökulma ja pyrimme vaikuttamistoiminnallamme turvaamaan heidän palvelunsa unohtamatta uudistusten vaikutuksia julkiseen talouteen.

2 Vaalijalan avopalvelut on olennainen osa kokonaisuutta

KEHAS-ohjelman 2010 - 2015 keskiössä oli kehitysvammaisten laitosasumisen purkamisen eli valtakunnallinen asunto-ohjelma kaikille kehitysvammaisille. Asunnoista yli puolet on osoitettu lapsuudenkodeistaan ja vanhentuneesta asuntokannasta muuttaville. Ohjelmassa on viime vuosina huomioitu myös muut kehitysvammaisen elämässään tarvitse-

mat palvelut. Työ jatkui vuoteen 2020 asti ilman erityistä ohjelmaa. Vammaisten asuntohankkeiden rahoitus Valtion asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAssa on kuitenkin vähentynyt.

Vaalijalan asunto-ohjelma keskittyy jatkossa Vaalijalan olemassa olevien asuntokohteiden kunnostukseen ja uusien asumispalveluratkaisujen kehittämiseen mm. digitalisointia hyödyntäen. Pohjois- Savon ja Keski-Suomen kunnat ovat esittäneet Vaalijalalle toiveen kehittää ja käynnistää alueille vaativaa lasten ja nuorten tilapäishoitoa sekä yksilöllistä päivätoimintapalvelua. Tähän palvelutarpeeseen vastataan.

Vaalijala tuottaa avopalvelutoimintaa 14 kunnassa ja 17 paikkakunnalla. Poliklinikat, Savoset monipalvelukeskukset, päivätoiminta- ja asumisyksiköt toimivat kiinteässä yhteistyössä sijaintikuntiansa ja asiakkaidensa kanssa. Suunnitelmakauden lopussa asumis- ja perhehoitopaikkojen kokonaismäärä on noin 500 asuntoa. Tekemisen piirissä on noin 400 asiakasta.

Kun mukaan lasketaan poliklinikoiden sekä päivä- ja työtoiminnan palvelut, avohuollon asiakkaiden kokonaismäärä nousee 1 500 henkilöön.

Avopalveluissa toteutetaan kehittämishanketoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, joihin haetaan mm. ESR-rahoitusta. Hankkeet liittyvät mm. erityisryhmien työllistymiseen ja kehitysvamma-alan vetovoimaisuuteen ja osaamisen kehittämiseen.

Tulevaisuuden palvelurakenteista

Vaalijalan avopalvelujen tavoitteet pohjautuvat edellisen uudistushankkeen ja KEHAS-ohjelman tavoitteisiin. Tärkein lähtökohta on palvelujen kysyntään vastaaminen. Se on osoittanut, että keskeinen tehtävä Vaalijalle on vastata vaativimpiin asiakstarpeisiin myös avopalveluissa.

Jako laitos- ja avopalveluihin on vielä olemassa, mutta voidaan ennakoida, jaon merkityksen tulevan vähenemään. Se voisi korvautua esimerkiksi palvelujen vaativuuden tasomäärittelyllä. Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus on tämän uuden ajattelun mukainen kokonaisuus, jossa laitos- ja avopalvelujen raja ylitetään tarvittaessa ja perusopetus toimii tiiviisti sen rinnalla, vaikka sillä on oma lainsäädäntönsä.

Vaalijalan palvelutoiminnan tavoitteena on, että haasteellisten tilanteiden arviointi ja selvittäminen kaikkien asiakasryhmien osalta tapahtuu asiakkaan omassa toimintaympäristössä. Lasten ja nuorten kohdalla se on perhe. Siten voidaan vähentää tai ainakin lyhentää kuntoutusjaksojen kestoa ja parantaa kuntoutuksen vaikuttavuutta. Talouden näkökulmasta kysymys on pitkän aikavälin säästöistä.

Liikkuvissa kuntoutuspalveluissa konsultoiva työote on keskeistä. Keskipitkällä aikavälillä (2-3 vuotta) perhekeskeisen työn osuus tulee kasvamaan ja varhaisen vaikuttamisen asema vahvistuu. Toimintamalli on ollut Vaalijalan palvelutoiminnan tavoitteena yli viisi vuotta, mutta toistaiseksi asiassa läpimurto on saavuttamatta. Tilanne näkyy edelleen kasvavina kalliina asiakaskohtaisina kustannuksina. Lyhyellä aikavälillä liikkuvien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Tämä jää toteutettavaksi tulevassa sote-uudistuksessa.

3 Osaamis- ja tukikeskus on valtakunnallinen palvelujen tuottaja

Nenonpellon yksiköt ovat keskeinen osa Vaalijalan osaamis- ja tukikeskusta. Erityisryhmien psykososiaalinen kuntoutus, autismiosaaminen sekä monivammaisten kehitysvammaisten opetus- ja kuntoutus tukevat kodeissa ja avoyksiköissä tehtävää työtä. Sateenkaaren peruskoulun erityisopetus sekä toisen asteen valmentava opetus yhteistyössä oppilaitosten kanssa ovat olennaisia osia kokonaisuudessa.

Kuntoutuspalvelut ovat valtakunnallista toimintaa. Asiakkaiden ja maakuntien tarpeet sekä kysyntä määrittävät toiminnan laajuuden. Palvelujen sisältöä kehitetään ja suunnataan jatkuvasti, tarvittaessa nopeasti. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien ulkopuolelle suuntautuu suunnitelmakauden lopussa yli 50 %, tällä hetkellä luku on 40 %.

Vuoden 2020 lopussa Nenonpellossa on noin 130 asiakaspaikkaa, jonka lisäksi muualla Pieksämäellä on 35 paikkaa. Määrä on pienentynyt 35 paikkaa vuodesta 2017. Uusi kriisiyksikkö tullaan rakentamaan ja täysin yksilölliselle kuntoutukselle hankitaan lisää tilaa. Kapasiteetin ennakoidaan suunnitelmakauden aikana pysyvän ennallaan.

Laitoksessa asuvaksi määritellään yli 3 kuukautta siellä olleet. Nenonpellon yksiköt eivät tuota uutta laitosasumista vaan toiminta on määräaikaista kuntoutusta. Hyvin pitkään palveluissa olleille iäkkäille asiakkaille asuminen on järjestetty poikkeustapauksissa. Yksittäisten asiakkaiden kohdalla soveltuvien asumisjärjestelyjen osoittaminen vie paljon aikaa.

Tahdosta riippumattoman hoidon ja kuntoutuksen tarve on Suomessa kasvanut ja Vaalijala toteuttaa sitä entistä enemmän. Kaikki kuntoutus toteutetaan jatkossa viitekehysmallin pohjalta. Kunkin yksikön viitekehukseen kootaan näyttöön perustuvia kuntoutusmenetelmiä, joihin henkilöstö täydennyskoulutetaan.

Kuntoutuksen vaikuttavuutta osoitetaan mm. RAI-järjestelmän avulla. Se on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö, joka on tarkoitettu vammaispalvelun asiakkaan palvelutarpeen arviointiin sekä hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelman laatimiseen. Se on erilainen kuin vanhuspalvelussa käytettävä RAI.

4 Henkilöstön osaaminen pidetään korkealla tasolla

Suunnitelmakauden alussa Vaalijalassa on noin 930 virkaa ja työsuhdetta. Lisäksi määräaikaisissa tehtävissä ja sijaisina toimii noin 350 työsopimussuhteista työntekijää. Suunnitelmakaudella henkilöstön määrä pysyy ennallaan. Henkilöstön keski-ikä on noin 44 vuotta, eniten on kasvattanut osuuttaan ikäryhmä 20-29-vuotiaat. Vaalijalan palveluksesta siirtyy eläkkeelle vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä noin 60 työntekijää, joista suurin osa työskentelee Pieksämäellä. Määrä on ollut viime vuodet vakaa.

Uutta henkilöstöä rekrytoidaan ja uutta osaamista rakennetaan täydennyskoulutuksella ja yhteistyöllä oppilaitosten kanssa. Merkittävin keino on oppisopimukset ja koulutusopimukset, joita on keskimäärin 50, määrää pyritään lisäämään. Vaalijalan on huolehdittava itse tutkintoon tähtäävästä koulutuksesta entistä enemmän.

Vaativan palvelutoiminnan hoitaminen edellyttää jatkuvasti henkilöstön aktiivisuutta ja kehittyneisyyttä. Vaalijala turvaa riittävät mahdollisuudet täydennyskoulutukseen, työohjaukseen, työterveyshuoltoon ja muihin henkilöstön osaamista ja jaksamista edistäviin vaikuttaviin toimenpiteisiin.

Vaalijala tulee jatkossa edistämään ja jossain määrin tuottamaan alan soveltava tutkimusta. Mielenkiintomme on mm. kuntoutusmenetelmissä ja henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tullaan tekemään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Vaalijalan toiminta-alueen yleinen elinvoimaisuus on asia, jota pitää tukea niillä keinoilla, mitä Vaalijalan käytettävissä on. Se on pitkälti yhteistyötä muiden työnantajien kanssa.

5 Vaalijalan talous tasapainossa

Vaalijalan käyttömenot ovat suunnitelmakauden alussa noin 70 M€. Käyttötalousmenoja lisäävät kasvavat avopalvelut. Henkilöstömenojen osuus on noin 80 prosenttia käyttötalousmenoista.

Tasapainoisen talouden ylläpitäminen edellyttää ylijäämäistä vuositulosta, sen vaatimus on kustannustehokas toiminta ja palvelujen joustava hinnoittelu. Ensi vuoden palkkameinojen nousua ei voida vielä arvioida, koska KVTES on toukokuussa vielä neuvottelupöydällä. Vuoden 2021 budjetti tullaan laatimaan 1,5 %:n palkkojen korotus huomioiden. Varaus on todennäköisesti vähemmän kuin toteutuva palkkakustannuskehitys.

Kuntasektori maksaa yli 80 prosenttia Vaalijalan menoista. Asiakasmaksujen osuus tulo-kertymästä on viime vuosina pienentynyt pitkäaikaisen laitoshoidon vähenemisen myötä. Jäsenkuntien näkökulmasta on huomattava, että ulkokuntien palvelutoiminnan ostot ovat noin 20 M€ vuodessa. Valtakunnallinen toiminta vahvistaa toimintayksikköjen työssäkäyntialueen taloutta ja työllisyyttä.

Nenonpellon yksiköiden suoritehinnat ensi vuodelle päätetään, kun KVTES on solmittu, viimeistään kuitenkin hallituksen syyskuun kokouksessa. Avopalvelujen yksikkökohtaiset suoritehinnat ensi vuodelle päätetään hallituksessa lokakuussa, mikäli neuvottelut jäsenkuntien kanssa on saatu valmiiksi. Aikataulua aikaistetaan kuntien pyynnöstä.

Asuntojen rakentaminen ja hankinta on edelleen määrällisesti lähivuosien merkittävä investointisuunta. Uudishankkeissa pyritään käyttämään ARAn rahoitusta, muuten suositetaan tilojen vuokraamista.

Asumispalveluissa investointien aiheuttamat pääomamenot ja käyttömenot katetaan peritävillä vuokrilla. Kirjanpidossa palvelutoiminta ja rakennusten talous on eriytetty. Tulevina vuosina joudutaan peruskorjaamaan tai uusimaan vanhinta asuntokantaa, joka rahoitetaan vuokratuloista. Kysyntää Vaalijalan uusille monimuotoisille asumispalveluille on olemassa. Kiinteistöleasing rahoitustapana soveltuu uudisrakentamisessa, kun ARA-rahoitus kohteeseen ei ole tarkoituksenmukaista.

Nenonpellon rakennuskannan peruskorjaukset rahoitetaan vieraalla pääomalla, mikäli omarahointus ei siihen riitä. Valtion avustuksia käytetään kohteisiin silloin, kun niitä on saatavilla, mutta niiden fiskaalinen merkitys jää vähäiseksi. Korjausinvestointeja tehdään siinä määrin, kun tiloja kuntoutustoimintaan pitkällä aikavälillä tarvitaan. Perusopetustilat Nenonpellon ulkopuolella vuokrataan. Kuntoutustoiminnan uudisrakentaminen on vaihtoehto silloin, kun peruskorjaamalla ei ole saavutettavissa tarkoituksenmukaisia tiloja ja tällöin rahoitusmuotona voi olla myös kiinteistöleasing.

Merkittävimmät muut investoinnit liittyvät ICT-hankintoihin.

Vuosi-investointien bruttomäärä on 4 miljoonan euron tasolla. Jäsenkunnilta ei kanneta erikseen maksuosuuksia investointeihin.

Talousarvion sitovuus

Vaalijalan kuntayhtymän talousarvio on yhtymäkokoukseen nähden sitova tehtäväalueiden nettosummien tasolla ja hallitukseen nähden sitova tulosalueiden nettosummien tasolla.

6 Vaalijalan palvelutoiminnan merkittävimmät riskit

Vaalijalan palvelutoiminnan perusriski on palvelujen järjestäjätahon eli kuntasektorin heikenevä taloudellinen kantokyky, joka rakentuu kuntataloudesta ja valtionosuusjärjestelmästä. Nykyinen tilanne luo suuret odotukset tulevalle sote-uudistukselle, joka olennaisesti muuttaa nykyisen asetelman. Sote-kustannukset ovat kasvussa vanhenevasta väestörakenteesta johtuen. Koronavirusepidemian torjunnan aiheuttama taantuma lisää talousriskiä huomattavasti, vaikka järjestämisvastuu siirtyisi sote-maakunnille.

Pitkän aikavälin merkittävin riski on ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön vaikeutuva rekrytointi Itä-Suomessa. Asia koskee kaikkia henkilöstöryhmiä. Digitalisaatio voi jossain määrin auttaa, mutta vaativien palvelujen tuottaminen on aina työvaltaista. Riskiä torjutaan omalla aktiivisella täydennyskoulutuksella ja tutkintoperusteisen koulutuksen järjestämisellä oppilaitosten kanssa, unohtamatta alueiden elinvoimaisuuden tukemista.

Kolmas palvelutoimintaan liittyvä riski liittyy maineeseen. Vakavat tai toistuvat epäonnistumiset vaativassa palvelutoiminnassa voivat johtaa nopeasti organisaation tilanteeseen, jossa sillä ei enää ole toimintaedellytyksiä. Vaalijalan sertifioidun laatujärjestelmän avulla prosesseja kehitetään siten, että riskiä hallitaan. Vaalijalan täytyy ylläpitää laatua tuottamisissaan palveluissa.

15.9.2020

Liite 2

ETELÄ-SAVON MAAKUNTA

Enonkoski

1. Vaalijalan neljä päätavoitetta tulevassa sote-uudistuksessa ovat yhteneväiset Enonkosken kunnan näkemysten kanssa.
2. Liikkuvien kuntoutuspalvelujen osalta kustannuksia tulee arvioida - palvelujen hinnoittelun tulee olla kohtuullinen.
3. Vaalijalan kuntayhtymän ei tule vahvistaa talouttaan peruskuntien kustannuksella. Lisäksi kiinteistöinvestointeihin tulee suhtautua varauksellisesti, koska maakunta vuokraa nykyiset sote-kiinteistöt kunnilta ja kuntayhtymiltä vain kolmeksi vuodeksi + yksi optiovuosi.
4. Enonkosken kunta on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain.
5. Henkilöstön saatavuuteen ja osaamiseen tulee jatkossakin kiinnittää erityistä huomioita Vaalijalan kuntayhtymässä. Henkilöstön osaaminen erityispalveluissa on ensiarvoisen tärkeää, koska sillä voidaan turvata asiakkaiden palvelutarve sekä vaikuttaa myös työntekijöiden työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin sekä viime kädessä kustannuksiin.

Hirvensalmi

Tämän hetken sote-linjausten mukaan Vaalijalan palveluille nimenomaan erityispalveluiden tuottajana on tarvetta etenkin Itä-Suomen alueella. Hirvensalmen kunta kannattaa sitä, että lähtökohtana on edelleen, että Vaalijalan palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa palvelutuotantoaan kehysuunnitelman mukaisesti varautuen kuitenkin siihen, että sote-maakuntauudistus voi aiheuttaa muutostarpeita toimintaan.

On tärkeää, että Vaalijalan ja sen palveluita käyttävien kuntien ja kuntayhtymien palveluketjut ovat saumattomia ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottavia. Harvoin peruspalveluilla voidaan korvata kaikkia asiakkaan tarvitsemia erityispalveluita, joten on hyvä, että alueellamme on valtakunnallisesti tunnustettu erityispalveluiden tuottaja. Myös Vaalijalan on huolehdittava siitä, että palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä.

Liikkuvat palvelut ovat pääsääntöisesti peruspalveluja ja yksi tapa järjestää palveluja. Liikkuvilla palveluilla voidaan korvata nykyisiä palveluja kustannustehokkaasti. Tavoitteidensa mukaisesti Vaalijalan kuntayhtymän palvelutoiminta keskittyy myös jatkossa entistä enemmän erityisen vaativiin, erityisosaamista edellyttäviin palveluihin. Näiden toteuttaminen liikkuvina palveluina on haasteellista, mutta varmasti mahdollista. Yhteistyötä on tehtävä etenkin Essoten toimijoiden kanssa.

Vaalijan kuntayhtymä on tarjonnut erityispalvelujaan valtakunnallisesti, josta Vaalijalle on kertynyt merkittävä määrä palvelutuloja. Tämä on myönteinen kehitysuunta ja Vaalijalan kuntayhtymän vahvuus, johon Vaalijalla on hyvät edellytykset panostaa jatkossakin. Ulkopuolelta saatavat myyntituotot helpottavat myös kuntayhtymän omistajien laskutuspainetta.

15.9.2020

Liite 2

Vaalijalan kustannusten kasvu on ollut huomattavan korkeaa viime vuosina verrattuna muihin sosiaali- ja terveystalouden palveluiden kustannuksiin. On syytä muistaa, että Vaalijalan omistavat sen jäsenkunnat, joiden talous on haasteellinen. Hirvensalmen osalta Vaalijalan laskutus on osa Essoten laskutusta. On tärkeää, että niin Essote kuin Vaalijala yhdessä suunnittelevat ja kehittävät ko. palveluita ilman keskinäistä kilpailua asiakaslähtöisesti. Viime kädessä molempien kuntayhtymien laskut maksavat niiden omistajat ja suotavaa on, että palvelut on mitoitettu oikein niiden tarpeeseen nähden.

Hirvensalmen kunnalla on kiinnostusta osallistua vuosittain Vaalijalan kuntakokoukseen.

Joroinen

Vaalijalan kuntayhtymän näyttäytyy Joroisten kunnalle tärkeänä palveluiden tuottajana ja kumppanina, jonka palvelutasoon ollaan pääsääntöisesti oltu tyytyväisiä. Myös yhteistyö paikallisella tasolla on toiminut hyvin.

Joroisten kunta näkee, että Vaalijalan kuntayhtymällä on vahva rooli myös tulevaisuudessa palveluiden tuotannossa. Sote-uudistuksen myötä järjestämiskokonaisuudet voivat kuitenkin muuttua ja tässä tilanteessa myös Vaalijalan rooli tulee arvioida osana uutta kokonaisuutta. Keskeistä tulevassa palveluiden järjestämisessä on se, että palvelut toimivat koko soten näkökulmasta eheinä ja toiminnallisesti tehokkaina kokonaisuuksina turvaten samalla myös asiakkaille mahdollisimman hyvän ja sujuvan palvelun.

Liikkuvat, mobiilit sekä sähköiset palvelut tulisi olla osa tulevaisuuden normaalia palveluympäristöä, jolloin niitä hyödynnetään tarkoituksenmukaisissa tilanteissa. Uudet palvelumuodot eivät kuitenkaan saa tulla nykyisten palveluiden ja rakenteiden päälle lisäksi, vaan kokonaisuutena uusien palvelumuotojen tulee lisätä myös palvelutuotannon tehokkuutta.

Erityisenä haasteena näemme Vaalijalan kuntayhtymän kustannustason, joka erityisesti viime vuosina on noussut voimakkaasti. Kuten lausuntopyyntöissämme todetaan, Vaalijalan palvelutoiminnan perusriski on palvelujen järjestäjätahon eli kuntasektorin heikkenevä taloudellinen kantokyky.

Kuntatalouden tilanne oli erittäin kriittinen jo ennen koronavirusta ja on entisestään heikentynyt koronan vaikutuksesta. Kuntasektorilla on jouduttu ja joudutaan edelleen sopeuttamaan ja tehostamaan toimintaa kaikilla sektoreilla. Sama vaatimus on oltava siten myös kunnan palvelutuotantoon osallistuvien kumppanien kuten Vaalijalankin toiminnalle.

Kuntien tiukasta taloudellisesta asemasta johtuen myös Vaalijalan tulee tasapainottaa talouttaan kulupuolta pienentämällä esimerkiksi tehostamalla oman organisaation toimintaa tai tilojen käyttöä. Vallitsevassa tilanteessa ei ole mahdollista tasapainottaa Vaalijalan taloutta nostamalla suoritehintoja ja siten jäsenkuntien laskutusta. Esimerkiksi Joroisten kunnan Vaalijalan laitoshoidon hoitopäivät ovat kasvaneet vuodesta 2018 noin 17,5 prosenttia, mutta kustannukset ovat vastavana jaksona kasvaneet noin 34 %. Tällainen kehityskulku ei voi jatkua kuntatalouden kantokyky huomioiden.

Uudet asiakkuudet ja laskutuspuhjan laajentaminen nähdään positiivisena ja koko kuntayhtymän taloudellista tehokkuutta parantavana asiana.

Kunta osallistuu mielellään myös tulevaisuudessa järjestettäviin kuntakokouksiin mahdollisuuksien mukaan.

15.9.2020

Liite 2

Juva

Tämän hetken sote-linjausten mukaan Vaalijalan palveluille nimenomaan erityis- palveluiden tuottajana on tarvetta etenkin Itä-Suomen alueella. Juvan kunta kannattaa sitä, että lähtökohtana on edelleen, että Vaalijalan palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa palvelutuotantoaan kehysuunnitelman mukaisesti varautuen kuitenkin siihen, että sote-maakunta-uudistus voi aiheuttaa muutostarpeita toimintaan.

On tärkeää, että Vaalijalan ja sen palveluita käyttävien kuntien ja kuntayhtymien palveluketjut ovat saumattomia ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottavia. Harvoin peruspalveluilla voidaan korvata kaikkia asiakkaan tarvitsemia erityispalveluita, joten on hyvä, että alueellamme on valtakunnallisesti tunnustettu erityispalveluiden tuottaja. Myös Vaalijalan on huolehdittava siitä, että palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä.

Liikkuvat palvelut ovat pääsääntöisesti peruspalveluja ja yksi tapa järjestää palveluja. Liikkuvilla palveluilla voidaan korvata nykyisiä palveluja kustannustehokkaasti. Tavoitteidensa mukaisesti Vaalijalan kuntayhtymän palvelutoiminta keskittyy myös jatkossa entistä enemmän erityisen vaativiin, erityisosaamista edellyttäviin palveluihin. Näiden toteuttaminen liikkuvina palveluina on haasteellista, mutta varmasti mahdollista. Yhteistyötä on tehtävä etenkin Essoten toimijoiden kanssa.

Vaalijan kuntayhtymä on tarjonnut erityispalvelujaan valtakunnallisesti, josta Vaalijalle on kertynyt merkittävä määrä palvelutuloja. Tämä on myönteinen kehitys-suunta ja Vaalijalan kuntayhtymän vahvuus, johon Vaalijalla on hyvät edellytykset panostaa jatkossakin. Ulkopuolelta saatavat myyntituotot helpottavat myös kuntayhtymän omistajien laskutuspainetta.

Vaalijalan kustannusten kasvu on ollut huomattavan korkeaa viime vuosina verrattuna muihin sosiaali- ja terveystalouden palveluiden kustannuksiin. On syytä muistaa, että Vaalijalan omistavat sen jäsenkunnat, joiden talous on haasteellinen. Juvan osalta Vaalijalan laskutus on osa Essoten laskutusta. On tärkeää, että niin Essote kuin Vaalijala yhdessä suunnittelevat ja kehittävät ko. palveluita ilman keskinäistä kilpailua asiakaslähtöisesti. Viime kädessä molempien kuntayhtymien laskut maksavat niiden omistajat ja suotavaa on, että palvelut on mitoitettu oikein niiden tarpeeseen nähden.

Koska elämme muutosten aikaa, on Juvan kunnalla kiinnostusta osallistua vuosittain Vaalijalan kuntakokoukseen.

Kangasniemi

Vaalijalan palveluille nimenomaan erityispalveluiden tuottajana on tarvetta etenkin Itä-Suomen alueella. Lähtökohtana tulee edelleen olla, että Vaalijalan palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa palvelutuotantoaan kehysuunnitelman mukaisesti varautuen kuitenkin siihen, että sote-maakuntauudistus voi aiheuttaa muutostarpeita palvelutoiminnan järjestämiseen Etelä-Savossa.

Asiakkaiden palveluiden saatavuuden kannalta Itä-Suomen ja Etelä-Savon maakunnan vahvuus on, että alueella on Vaalijalan kuntayhtymä, joka toimii tunnustettuna valtakunnallisena erityishuollon/erityispalvelujen tuottajana. Vaalijalan ja sen

15.9.2020

Liite 2

palveluita käyttävien kuntien ja kuntayhtymien palveluketjujen tulee olla saumattomia ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottavia. Harvoin peruspalveluilla voidaan korvata kaikkia asiakkaan tarvitsemia erityispalveluita, joten on hyvä, että alueellamme on valtakunnallisesti tunnustettu erityispalveluiden tuottaja. Tulevan sote-maakuntauudistuksen tavoitteena on hillitä sote-kustannusten kasvua. Vaalijalan onkin huolehdittava siitä, että palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä.

Liikkuvat palvelut ovat pääsääntöisesti peruspalveluja ja yksi tapa järjestää palveluja. Liikkuvilla palveluilla voidaan korvata nykyisiä palveluja kustannustehokkaasti. Tavoitteidensa mukaisesti Vaalijalan kuntayhtymän palvelutoiminta keskittyy myös jatkossa entistä enemmän erityisen vaativiin, erityisosaamista edellyttäviin palveluihin. Yhteistyötä on tehtävä etenkin Essoten kanssa.

Vaalijan kuntayhtymä on tarjonnut erityispalvelujaan valtakunnallisesti, josta Vaalijalle on kertynyt merkittävä määrä palvelutuloja. Tämä on myönteinen kehitysuunta ja Vaalijalan kuntayhtymän vahvuus, johon Vaalijalla on hyvät edellytykset panostaa jatkossakin. Ulkokuntamyynti ja sen oikeasuuntainen hinnoittelu helpottavat myös kuntayhtymän omistajien laskutuspainetta. Vaalijalan kustannusten kasvu on ollut huomattavan korkeaa viime vuosina verrattuna muihin sosiaali- ja terveystalouden palveluiden kustannuksiin. On syytä muistaa, että Vaalijalan omistavat sen jäsenkunnat, joiden talous on haasteellinen. Kangasniemen osalta Vaalijalan laskutus on osa Essoten laskutusta. On tärkeää, että niin Essote kuin Vaalijala yhdessä suunnittelevat ja kehittävät ko. palveluita ilman keskinäistä kilpailua asiakaslähtöisesti. Viime kädessä molempien kuntayhtymien laskut maksavat niiden omistajat ja suotavaa on, että palvelut on mitoitettu oikein niiden tarpeeseen nähden.

Kangasniemen kunnalla on kiinnostusta osallistua vuosittain Vaalijalan kuntakoukseen.

Mikkeli

Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terveystalouden palvelut järjestetään ja tuotetaan Essote-kuntayhtymässä, joten Essoten näkemykset on myös syytä huomioida. Mikkelin kaupunki näkee jäsenkuntana, että Vaalijalan tavoite kehittyä valtakunnalliseksi palvelun tuottajaksi on kannatettavaa. Osana tätä tavoitetta Vaalijalan tulee keskeyttää entistä enemmän vaativiin erityisosaamista vaativiin palveluihin. Markkinoilla menestyminen valtakunnallisessa kilpailussa vaatii erityisosaamisen lisäksi kustannustehokkuutta palveluprosesseissa, joten myös tähän näkökulmaan on syytä erityisesti kiinnittää huomiota. Tällöin on mahdollista hinnoitella palvelut kilpailukykyiseen hintaan.

Työnjakoa Essote-kuntayhtymän ja Vaalijalan välillä tulisi edelleen kehittää siihen suuntaan, että Vaalijala tuottaa vain erityisen vaativat palvelut ja Essote-kuntayhtymä muut sote-palvelut. Vaikka Mikkelin onkin Savon erityishuoltopiiriin (Vaalijan kuntayhtymän) jäsen, kaikkien sotepalveluiden järjestämisvastuu tulee jo nyt Mikkelin osalta olla Essotella, jolle Vaalijala tuottaa ne palvelut, joita Essote tarvitsee omaa palvelutuotantoa täydentämään. Vaalijalan ja Essoten tulisi yhdessä kehittää palveluprosesseja niin, että Mikkelin kaupungin vammais- ja terveyspalveluiden kustannuskehitys olisi huomattavasti maltillisempi.

15.9.2020

Liite 2

Kuntayhtymän talouteen liittyen kaupunki toteaa, että Vaalijalan palveluiden hintojen tulee olla sellaisella tasolla, että tavoiteltava asema valtakunnallisena palveluntuottajana vahvistuu. Varsinaisena tavoitteena ei tule olla ylijäämän tuottaminen. Mikkelin kaupunki on Essoten osalta todennut, että kustannuskehitys on ollut liian korkea ja edellyttää Essotelta tiukkaa talouden sopeuttamista kaikissa palveluissa. Tämä koskee myös Vaalijalan palveluita ja niiden hinnoittelua. Vaalijalan kiinteistöinvestoinneissa on otettava huomioon kuntien rahoitusaseman heikentyminen. Vaalijalan tilojen suhteellinen osuus kustannuksista tulee olemaan korkealla tasolla. Kuntayhtymän on syytä noudattaa varovaisuutta kiinteistöinvestoinneissa.

Mikkelin kaupunki pitää kuntakokouskäytäntöä kannatettavana, mikäli niihin on mahdollisuus osallistua myös etänä. Maakunnallisella soteratkaisulla on suuri merkitys jäsenkunnille, minkä takia tämän syksyn kuntakokousta pidetään tärkeänä. Vaalijalan tulee toiminnassaan huomioida, että soteratkaistuksen myötä Vaalijala on siirtymässä osaksi Etelä- Savon soteratkaistunutta.

Mäntyharju

Tämän hetken sote-linjausten mukaan Vaalijalan palveluille nimenomaan erityis- palveluiden tuottajana on tarvetta etenkin Itä-Suomen alueella. Mäntyharjun kunta kannattaa sitä, että lähtökohtana on edelleen, että Vaalijalan palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa palvelutuotantoaan kehysuunnitelman mukaisesti varautuen kuitenkin siihen, että sote-maakunta-uudistus voi aiheuttaa muutostarpeita toimintaan.

On tärkeää, että Vaalijalan ja sen palveluita käyttävien kuntien ja kuntayhtymien palveluketjut ovat saumattomia ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottavia. Harvoin peruspalveluilla voidaan korvata kaikkia asiakkaan tarvitsemia erityis- palveluita, joten on hyvä, että alueellamme on valtakunnallisesti tunnustettu erityis- palveluiden tuottaja. Myös Vaalijalan on huolehdittava siitä, että palvelut tuotetaan kustannus- tehokkaasti. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä.

Liikkuvat palvelut ovat pääsääntöisesti peruspalveluja ja yksi tapa järjestää palveluja. Liikkuvilla palveluilla voidaan korvata nykyisiä palveluja kustannustehokkaasti. Tavoitteidensa mukaisesti Vaalijalan kuntayhtymän palvelutoiminta keskittyy myös jatkossa entistä enemmän erityisen vaativiin, erityisosaamista edellyttäviin palveluihin. Yhteistyötä on tehtävä etenkin Essoten toimijoiden kanssa.

Vaalijan kuntayhtymä on tarjonnut erityis- palvelujaan valtakunnallisesti, josta Vaalijalle on kertynyt merkittävä määrä palvelutuloja. Tämä on myönteinen kehitys- suunta ja Vaalijalan kuntayhtymän vahvuus, johon Vaalijalla on hyvät edellytykset panostaa jatkossakin. Ulkopuolelta saatavat myyntituotot helpottavat myös kuntayhtymän omistajien laskutus- painetta.

Vaalijalan kustannusten kasvu on ollut huomattavan korkea viime vuosina verrattuna muihin sosiaali- ja terveys- palveluiden kustannuksiin. On syytä muistaa, että Vaalijalan omistavat sen jäsenkunnat, joiden talous on haasteellinen. Mäntyharjun osalta Vaalijalan laskutus on osa Essoten laskutusta. On tärkeää, että niin Essote kuin Vaalijala yhdessä suunnittelevat ja kehittävät ko. palveluita ilman keskinäistä kilpailua asiakaslähtöisesti. Viime kädessä molempien kuntayhtymien laskut maksavat niiden omistajat ja suotavaa on, että palvelut on mitoitettu oikein niiden tarpeeseen nähden.

15.9.2020

Liite 2

Mäntyharjun kunnalla on kiinnostusta osallistua vuosittain Vaalijalan kuntakokoukseen.

Pertunmaa

Ei lausuntoa.

Pieksämäki

1. Uudistuksen yksi päätavoite on sen perustelujen mukaan muodostaa nykyistä kantokykyisempien toimijoiden yhtenäinen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelurakenne, jossa palvelut koottaisiin yhden päätöksenteon, johtamisen ja budjetoinnin alle. Uudistuksessa tulee varmistaa Vaalijalan erityisosaamisen säilyminen ja myös mahdollisuus erityispalvelujen myymiseen Etelä-Savon sote-maakunnan ulkopuolelle. Ennen muuta Vaalijalan palvelut tulee sovittaa asiakastarpeita vastaavaksi kokonaisuudeksi muiden sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa.

2. Vaalijalan tuottamien palveluiden, myös liikkuvien kuntoutuspalvelujen, tulisi olla nykyistä kiinteämpi osa asiakkaan palvelukokonaisuutta siten, että palvelukokonaisuudesta vastaavalle taholle olisi läpinäkyvää toiminnan sisältö ja kulurakenne. Vaalijalan ei tule tuottaa palveluja, joilla ei ole kunnissa luontaista kysyntää.

3. Vahvasta taloudesta ei ole haittaa. Vaalijalan vahvan talouden perusta on tulovirta, josta 80 % muodostuu kuntien maksamista palveluista. Palvelujen hinnoittelun tulee perustua tuottamiskustannuksiin eikä merkittäviä ylijäämiä näin ollen tulisi kertyä.

4. Pieksämäen kaupunki osallistuu mielellään vuosittain kuntakokoukseen ja pitää hyvänä jäsenkuntien yhteisiä linjauskeskusteluja tärkeistä ajankohtaisista asioista.

Puumala

Kunta ei anna kehysuunnitelmasta erillistä lausuntoa, mutta yhtyy ESSOTE:n antamaan lausuntoon.

Rantasalmi

Itä-Suomen/alueemme etu on se, että Vaalijalan toiminta on valtakunnallista, julkista erityispalvelua, jolloin kustannukset jakautuvat myös ulkokunnille. Palvelut tulee kuitenkin tuottaa tarkoituksenmukaisesti, kustannustehokkaasti sekä kilpailukykyisesti.

Liikkuvien kuntoutuspalveluiden tarvetta on olemassa. On tärkeää pystyä tuottamaan tämäkin palvelu kustannustehokkaasti. Toimintaa voisi hajauttaa maakuntiin, jolloin haastavien asiakastilanteiden arviointi olisi helpommin ja kustannustehokkaammin toteutettavissa.

Myös etäyhteyksin toimivaa palvelua voisi olla enemmän tarjolla.

Yleisesti ottaen asiakkaiden kuntoutusjaksojen vaikuttavuudesta tulee saada entistä enemmän tietoa. Vaalijalan käyttämien RAI-arvioiden käyttöä ja niiden saatavuutta kuntaan tulee tehostaa, jotta kuntoutus ja sen tavoitteet siirtyvät asiakkaan arkeen, omaan elinympäristöön.

15.9.2020

Liite 2

Vahvan talouden tulee mielestämme näkyä myös suoritehintoja alentavasti. Investoinnit tulee harkita erittäin tarkkaan ja markkinaehtoisesti (esim. asumispalvelut). Vaalijalan vuosittaisiin kuntakokouksiin osallistuminen kiinnostaa.

Savonlinna

Ei lausuntoa.

Sulkava

Ei lausuntoa.

ESSOTE Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvvelujen kuntayhtymä

1. Essote-kuntayhtymän näkemykseen uuden hallituskauden toimenpiteiden ja lainsäädännön täsmentyessä voi tulla muutoksia siihen, kuinka palvelutoiminta järjestetään Etelä-Savossa. Tällä voi olla vaikutusta Vaalijalan jäsenkuntien linjaan Vaalijalan kehitysunnasta ja mikä rooli erityishuoltopiireillä on tulevissa sote-maakunnissa. Valtakunnallisena erityispalveluiden tuottajana Vaalijalan palveluille on tarvetta Itä-Suomen alueella. On perusteltua, että Vaalijala jatkaa palvelutuotantoaan kehysuunnitelman mukaisesti ainakin siihen saakka, kun tiedetään uuden sote-lainsäädännön sisältö ja voimaantulon ajankohta.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvvelujen kuntayhtymän alueen ja jatkossa tulevan sote-maakunnan asiakkaiden sosiaali- ja terveystalvvelut järjestetään ja tuotetaan ensisijaisesti perustalvveluina ja asiakkaiden tarpeen mukaisesti, erityispalveluja käytetään asiakastarpeen mukaan. Tavoitteena on hillitä sote-kustannusten kasvua, kuten tulevan sote-maakuntauudistuksenkin tavoite on.

Asiakkaiden palveluiden saatavuuden kannalta Itä-Suomen ja Etelä-Savon maakunnan vahvuus on, että alueella on Vaalijalan kuntayhtymä, joka toimii tunnustettuna valtakunnallisena erityishuollon/erityispalveluiden tuottajana. Osa asiakkaista tarvitsee vaativia erityispalveluja, jolloin on hyvä, että tarvittava asiantuntemus sijaitsee lähellä asiakkaiden omaa ympäristöä. Lähtökohtana on, että Essote-kuntayhtymän ja Vaalijan kuntayhtymän yhteistyö sote-maakuntavalmistelussa on sujuvaa ja saumatonta. Tämä takaa sen, että asiakkaat saavat laadukkaat ja kustannustehokkaat erityispalvelut myös jatkossa.

Mikäli Vaalijala tuottaa terveydenhuollon palveluja, sen tulisi integroitua osaksi KYS-erityisvastuualueen työnjakoa järjestämissopimuksessa sovitulla tavalla. Kuntoutusjaksot perustuvat aina suunnitelmallisuuteen. Kuntoutuksen pienyksiköiden perustamisen riskinä on kuntoutuksen ja asumisen rajan hämärtyminen ja samalla kustannusten ennakoitavuuden vaikeutuminen. Vaalijalan kuntayhtymän kustannuskehityksen tulee vastata yleistä terveydenhuollon kustannuskehitystä.

2. Liikkuvat palvelut ovat pääsääntöisesti perustalvveluja ja yksi tapa järjestää palveluja. Liikkuvien palvelujen tulee korvata nykyisiä palveluja eikä kustannuskehitys saa nousta uusien palvelujen myötä. Tavoitteiden mukaisesti Vaalijalan kuntayhtymän palvelutoiminta keskittyy myös jatkossa entistä enemmän erityisen vaativiin erityisosaamista edellyttäviin erityispalveluihin. Vaalijala täydentää Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvvelujen omaa palvelutuotantoa siltä osin, kun se on työnjaollisesti tarkoituksenmukaista ja kun sote-kuntayhtymä ei pysty tuottamaan palvelua itse. Asiakasohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin kautta kuntayhtymä hankkii ja saa tarvittavat harkitsemansa palvelut Vaalijalan kuntayhtymältä.

15.9.2020

Liite 2

3. Vaalijan kuntayhtymä on tarjonnut erityispalvelujaan valtakunnallisesti, josta Vaalijalle on kertynyt merkittävä määrä palvelutuloja. Tämä on myönteinen kehitys-suunta ja Vaalijalan kuntayhtymän vahvuus, johon Vaalijalla on hyvät edellytykset panostaa jatkossakin.

Vaalijalan hinnoittelussa on hyvää ulkokuntamyynnin oikeasuuntainen hinnoittelu, joka vähentää omistajien laskutuspainetta. Kuntayhtymä on kuitenkin kuntien omistama ja tällöin hinnoittelu ja laskutus on toteutettava siten, ettei kuntayhtymään kerry merkittäviä ylijäämiä, kuten viime vuosina on tapahtunut. Essote-kuntayhtymän kaltaiselle sote-toimijalle, joka on palvelujen ostaja, mutta ei kuntayhtymän omistaja mainittu ylijäämien nouseva kehitys ei ole kaikilta osin taloutta vahvistavaa. Koska ylijäämät palautuvat osin kuntayhtymän omistajille, ne eivät vähennä Essote-kuntayhtymän kustannuksia.

Essote-kuntayhtymän kuntien kantokykyyn ja taloustavoitteisiin nähden Vaalijan kuntayhtymän talous- ja kustannuskehitys on ollut korkealla tasolla. Essote-kuntayhtymällä on tiukka talouden sopeuttamistarve kaikissa palveluissa jäsenomistajakuntien tahtotilan mukaisesti. Tämä koskee myös Vaalijalasta hankittavia palveluja ja niiden hinnoittelua.

Vaalijalan kiinteistöinvestoinneissa on otettava huomioon kuntien rahoitusaseman heikentyminen. Vaalijalan tilojen suhteellinen osuus kustannuksista tulee olemaan korkealla tasolla. Korkeat huoneisto- ja kiinteistömenot vievät palvelutoiminnan liikumatilaa. Vaalijan kuntayhtymän on syytä noudattaa pidättyväisyyttä kiinteistöinvestoinneissa varsinkin ennen sote-uudistuksen toteutumisen varmistumista.

Vaalijalan tulee ottaa huomioon jäsenkuntien ja Essote-kuntayhtymän taloudellinen kantokyky uusissa palveluissa, henkilöstökuluissa ja suoritehintojen kokonaisuudistuksessa. Palveluhinnoittelun tulee olla selkeää ja perusteltua sekä vastata asiakkaan todellista tarvetta. Palvelujen hinnoitteluperuste/laskentamallia tulee avata maksajille enemmän, nykyisestä hinnastosta ei ilmene kuin tuotteiden hinta ja sisältö.

Essote-kuntayhtymällä tulee olla tieto asiakkaan kokonaiskustannuksista etukäteen, jotta niihin pystytään varautumaan. Ostopalveluina erityispalveluja voidaan ostaa palvelutarpeen arviointiin ja palvelusuunnitelmaan perustuen. Erityishuolto ja useat vammaispalvelut ovat nk. subjektiivisia oikeuksia.

Kuntien ja Essote-kuntayhtymän maksukyky on huomioitava Vaalijalan henkilöstökuluissa ja uusien toimintamallien ja palvelujen suunnittelussa sekä käyttöön-otossa. Kustannuskehityksen tulee vastata yleistä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuskehitystä.

Vuosilta 2017-2019 koko vuosien tiedot sekä 5 kk tältä vuodelta (näkyä koronan vaikutus):

	2019 toteuma	2018 TP	2017 TP	05/2020
Vaalijala	-11.217.900,70	-10.336.651,39	-9.735.888,46	-3.422.474,77

Vuosina 2017-2019 kasvuprosentti on ollut 13,2 %

Perhe- ja sosiaalipalveluissa Vaalijalan palvelujen ostot perustuvat yllilääkärin tai lastensuojelun johtavan viranomaisen päätökseen, jonka pohjana on asiakkaan hoidon/palvelun tarve ja selvitys, missä yksikössä on em. edellyttämä osaaminen ja palvelun kustannus. Asiakkaiden määrä vaihtelee vuosittain. Lastensuojelussa asiakkuuden peruste on kehitysvammaisuus tai vammaisuus (diagnoosi). Vaalijala tuottaa Essote-kuntayhtymän jäsenkunnissa vaikeasti työllistyville henkilöille työtoimintaa, monesti ainoana toimiana.

15.9.2020

Liite 2

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasmäärät ovat pysyneet vakiona ja jopa laskevana, kuitenkin Vaalijalan kustannukset ovat merkittävästi kasvaneet. Mielenterveys- ja päihdepalvelut eivät ole voineet vaikuttaa tähän kulurakenteeseen. Jatkossa Essote-kuntayhtymän mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaat, jotka ohjautuvat Vaalijalan piiriin, tapahtuu vain mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastaavan ylilääkäriä kautta. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen näkökulmasta Vaalijala voi tuottaa neuropsykiatrisen vaativan laitospalvelun sekä hoitaa asiakkaita, joilla on psykiatrista oireilua, jossa kehitysvamma on merkittävä monisairauden ja haitan tekijä (edellyttää kehitysvammaosaamista).

Erityispalveluja voidaan hankkia palvelutarpeen arviointiin ja palvelusuunnitelmaan perustuen määrärahojen puitteissa. Nykyinen maksusitoumuskäytäntö Vaalijalan ja Essoten välillä ei ole toimiva, vaan kuormittaa molempien osapuolten resursseja tarpeettomasti.

4. Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelut on kiinnostunut nimeämään edustajat Vaalijan kuntakokoukseen ja neuvotteluihin.

5. Avopalvelut osana kokonaisuutta

Vammaispalvelujen lakimuutoksen tullessa voimaan Vaalijalan tuottamat palvelut ovat mahdollisesti aiempaakin enemmän terveydenhuoltolain mukaisia palveluja. Kehitysvammaisten tulisi saada tavanomaiset palvelut entistä enemmän julkisesta terveydenhuollosta, jolloin avopalveluna tuotettava kehitysvammapoliklinikan toiminta eri organisaation tuottamana ei ole kaikilta osin tarkoituksenmukainen. Kehitysvammapoliklinikat niiltä osin kuin niiden erityisosaamista tai osaamisen keskittymää (vrt. selkäkeskus tms.) tarvitaan, olisi hyvä järjestää julkisen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon osaamiskeskuksena.

Kehitysvammaisten avohoito ja muut Vaalijalan erityispalvelut integroituvat Essote-kuntayhtymän omaan palvelutuotantoon siten, että palvelukokonaisuus ja hoitovastuu säilyvät yhdessä paikassa. Vaalijan kuntayhtymä on ensisijaisesti sosiaalihuollon erityispalvelujen tuottaja. Essoten kuntien alueella erikoissairaanhoidosta vastaa sairaanhoitopiirinä

Essote-kuntayhtymä. Erikoissairaanhoidossa ja erityisesti psykiatriassa on tärkeää, että asiakas- ja potilaskohtaisesti hoito toteutetaan suunnitelmallisesti ja koordinoitusti ottaen huomioon peruspalvelut, erikoissairaanhoidon ja kuntoutus. Tämä koskee myös yliopistollisen keskussairaalan lähetekäytäntöä ja sen osuutta hoidossa.

Vaalijala tuottaa erityishuoltolain mukaista palvelua. Essoten alueella erikoissairaanhoidosta vastaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä. Erikoissairaanhoidon (erityisesti psykiatria) sijoittaminen eri toimipisteisiin pirstaloi palvelukokonaisuutta, joka vaarantaa potilaiden hoidon jatkuvuuden peruspalveluista erikoissairaanhoidon ja kuntoutukseen.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) edellyttää, että kunta järjestää kuntouttavaa työtoimintaa työttömille parantaakseen heidän edellytyksiään työllistyä avoimille työmarkkinoille. Essote-kuntayhtymä ostaa Vaalijalan kuntayhtymältä kuntouttavan työtoiminnan palveluja asiakkaille, joiden lähtökohtaiset edellytykset työllistyä avoimille työmarkkinoille ovat heikohkot. Kuntouttavan työtoiminnan ostopalveluiden jatkaminen edellyttää, että Vaalijalan tuottama työtoiminta on korosteesti kuntouttavaa. Tavoitteet tulee asettaa selkeästi kullekin asiakkaalle ja sovitujen jaksojen tulee olla intensiivisiä, lyhyehköjä kuntouttavia jaksoja, jotka hyödyttävät asiakkaita kohti itsenäistä selviytymistä avoimilla työmarkkinoilla. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat väliaikaisesti tilanteessa, jossa tarvitsevat vahvistettua tukea selvitäkseen itsenäiseen elämään ja mahdollisesti opintoihin tai palkkatyöhön.

15.9.2020

Liite 2

STM:n selvityksen (42/2018) mukaan enemmistö erityishuoltoapiireistä on siirtämässä kouluja osaksi kuntien perusopetusta. Kasvuikäisen lapsen siirtyminen pois vanhempien kasvatuksesta ja perheen parista toisaalle opetuksen järjestämisen vuoksi on erittäin iso ja pitkävaikutteinen ratkaisu. Lapsen siirto edellyttää useimmiten vaativien asumispalvelujen tuottamista ja monia muita tukipalveluja, joten tällä on merkittävä vaikutus yksilön elämään ja kustannuksia lisäävä vaikutus.

Raportin mukaan kuntayhtymä voi tuoda opetuksen sinne, missä lapset ovat, tavallisen koulun sisään. Selvityshenkilöiden ehdotus on järjestää koulu lähikouluperiaatteella. Tämä sai myös laajan kannatuksen selvityshenkilöraportin lausuntoyhenteenvedossa. (STM 49/2018).

Ensisijaisesti myös Essote-kuntayhtymän alueella lapsen koulunkäynti tulee turvata lähikouluperiaatteella, mutta akuuteissa tilanteissa, jossa lapsi tarvitsee laitospuotoista tutkimusta ja kuntoutusta Nenonpellon ja Sateenkaaren erityiskoulussa.

Henkilöstön osaaminen pidetään korkealla tasolla

Ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoinneissa on haasteita koko Etelä-Savon alueella. Tällöin on tärkeää saada rekrytoitua henkilöstöä myös maakunnan ulkopuolelta. Maakunnan sisällä tulisi pyrkiä yhdenmukaiseen palkkarakenteeseen. Etelä-Savon alueella on kova kilpailu osaavasta henkilöstöstä. Tämä on huomioitava rekrytoitavien palkkarakenteessa. Kustannuskehitys ei saa olla nouseva.

SOSTERI Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Vaalijalan neljä päätavoitetta sote-uudistuksessa on sopusoinnussa näkemyksemme kanssa.

Itä-Savon sairaanhoitopiiri on pyrkinyt lisäämään omaa erityishuollon palvelutuotantoa erityishuollon kustannusnousun hillitsemiseksi.

Talouden vakaus luo Vaalijalalle hyvät puitteet palvelujensa kehittämiseksi. Erityisesti palvelujen ulkokuntamyynti on parantanut tulosta. Jäsenkuntiansa heikon taloudellisen tilanteen vuoksi tulisi Vaalijalan kuitenkin pitää palvelujensa hinnoittelu kohtuullisena.

Vuotuisen kuntakokoukseen suhtaudutaan myönteisesti, koska se mahdollistaa suoran keskusteluyhteyden Vaalijalan ja sen jäsenkuntien välille toiminnan kehittämiseksi tarpeita vastaavaksi.

Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän erityishuollon palvelut

Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä vastaa Enonkosken kunnan ja Savonlinnan kaupungin kehitysvammaisten erityishuollon palveluista. Lisäksi vuoden 2020 alusta Rantasalmen kunnan ja 1.6.2020 alkaen Sulkavan kunnan sosiaalipalvelujen viranomaistehtävät ovat kuuluneet sairaanhoitopiirille.

Itä-Savon sairaanhoitopiiri tuottaa omana toimintanaan kehitysvammahuollon sosiaalitoiminnan palveluita, perhehoitoa ja ylläpitää 16-paikkaista kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen yksikköä. Rajoittamistoimenpiteitä varten tarvittava asiantuntijaryhmä on sairaanhoitopiirin omana toimintana. Suurin osa asumispalveluista sekä päivä- ja työtoimintapalveluista hankitaan ostopalveluna. Vaalijalan yksiköistä sairaanhoitopiirin alueella toimivat Pääskylahden asumispalveluyksikkö (aikaisemmin Laavunrinne) ja Harjun palvelutalo Punkaharjulla. Kuntoutusjaksot ja tahdosta riippumattoman hoito järjestetään Vaalijalan Nenonpellon yksikössä asiakkaiden tarpeen mukaan.

15.9.2020

Liite 2

POHJOIS-SAVON MAAKUNTA

lisalmi

lisalmen kaupunki yhtyy Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän lausuntoon. Kaupunki haluaa osallistua kuntakokoukseen etäyhteydellä.

Kaavi

Vaalijalan neljä päätavoitetta tulevassa sote-uudistuksessa ovat yhteneväiset Kaavin kunnan näkemyksen kanssa. Esitettyjen päätavoitteiden lisäksi Kaavin kunta toivoo Vaalijalan tuottavan liikkuvia ja etäyhteyksin tarjottavia kuntoutuspalveluja.

Keitele

1. Vaalijalan yhtenä päätavoitteena sote-uudistuksessa on, että palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut. Tällä hetkellä Keiteleen kunta tuottaa sosiaalipalvelut itse ja terveyspalvelut tuottaa perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalvelut tuotetaan mahdollisimman kattavasti peruspalveluina joko omassa organisaatiossa tai ostopalveluna Kysteriltä. Kehysuunnitelmassa on todettu, että keskeinen tehtävä Vaalijalle on vastata vaativimpiin asiakastarpeisiin myös avopalveluissa. Kunnan näkemyksen mukaan Vaalijalan tehtävänä on täydentää palvelutuotantoa vain erityisen vaativien palvelujen osalta ja kunta sekä liikelaitos Kysteri tuottavat Keiteleen kunnan muut sote-palvelut. Kunta katsoo, että palvelurakenteiden kehittämisen osalta muun muassa runsaasti tukea tarvitsevien kehitysvammaisten asumispalveluiden kehittäminen on tarkoituksenmukaista. SavoGrow-alueen kunnat ovat myös pohtineet yhtenä vaihtoehtona palvelujen kokoaamista yhdelle järjestäjälle ennen sote-uudistusta. Kunnat ovat jo tehneet selvityksen sosiaalipalvelujen yhteistyöstä.

Itä-Suomen etuna on, että alueella toimii valtakunnallinen julkinen ja toimintakykyinen erityispalveluiden tuottaja myös tulevaisuudessa. Jäsenkunnat voivat hyötyä ulkokuntien palvelutoiminnan ostoista asiakasmaksutulojen pienennyttyä asiakasmaksulain uudistuksesta johtuen. Toisaalta menestyminen valtakunnallisena toimijana ja omana organisaationaan edellyttää erityisosaamisen lisäksi kustannustehokkuutta. Erityispalvelujen keskittäminen voi johtaa siihen, että palveluiden tuottamistavoille ei tulevaisuudessa löydy vaihtoehtoja jäsenkuntien alueelta. Palvelutoimintaa ja hinnoittelua olisi helpompi vertailla ja arvioida, mikäli alueella olisi Vaalijalan lisäksi muita vastaavien palvelujen tuottajia. Kehysuunnitelmassa on todettu tärkeimmäksi lähtökohdaksi palvelujen kysyntään vastaaminen. Kunnan näkemyksen mukaan keskeistä on myös resurssien joustava sopeuttaminen vastaamaan kysynnän vaihteluita ja toiminnan kehittämistarpeita. Jotta Vaalijala säilyisi toimintakykyisenä, tulisi etenkin kustannusten nousua pyrkiä kaikin keinoin hillitsemään. Kehysuunnitelman mukaan palvelujen sisältöä kehitetään ja suunnataan jatkuvasti, tarvittaessa nopeasti. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien ulkopuolelle suuntautuu suunnitelmakauden lopussa yli 50 %, tällä hetkellä luku on 40 %. Kunnassa on huomattu, että koronaepidemian aikana monet yksityiset palveluntuottajat ovat tarjonneet etäkuntoutuksena muun muassa neuropsykologista kuntoutusta, toimintaterapiaa, neuropsykiatrista valmennusta ja psykologin palveluita. Myös Vaalijalan tulisi kehittää digitaalisia palveluita ja hyödyntää toiminnassaan entistä enemmän etäyhteyksiä, etähoitoa ja -kuntoutusta.

Sote-uudistuksessa Vaalijalalla on tavoitteena myös, että Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä. STM:n selvityksen (STM

15.9.2020

Liite 2

raportteja ja muistioita 42/2018) mukaan suurin osa erityishuoltopiireistä on siirtämässä kouluja osaksi kuntien perusopetusta. Selvityshenkilöiden ehdotuksena on, että perusopetus järjestetään lähikouluperiaatteella. Kunta toteaa, että lapsen siirtyminen pois kotoa Nenonpellon yksikköön opetuksen järjestämisen vuoksi on pitkävaikutteinen ratkaisu ja edellyttää usein muun muassa vaativien asumispalvelujen, kuljetuspalvelujen ja erilaisten tukipalvelujen tuottamista, joilla on myös kustannuksia lisäävä vaikutus. Vaalijalalla olisi vahvaa osaamista toteuttaa opetus lasten kotipaikkakunnilla. Ensisijaisesti myös Keiteleen kunnassa lapsen koulunkäynti tulee turvata lähikouluperiaatteella. Niissä tilanteissa, jolloin lapsi tarvitsee laitospuotoista kuntoutusta, koulunkäynti on tärkeää turvata Sateenkaaren erityiskoulussa.

2. Vaalijalan palvelutoiminnan tavoite arvioida ja selvittää haasteellisia tilanteita asiakkaan omassa toimintaympäristössä on kannatettava. Kuntoutusjaksojen keston lyhentäminen ja vaikuttavuuden parantaminen on myös kunnan näkökulmasta keskeinen tavoite. Kehysuunnitelmassa on todettu, että lyhyellä aikavälillä liikkuvien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Kunnan näkemyksen mukaan asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin hyödyntäen myös etäyhteyttä ja etäkonsultaatiomahdollisuutta kaikkien ammattiryhmien osalta. Etä-/liikkuvien kuntoutuspalvelujen tulisi olla aito vaihtoehto pidemmille laitospuotojaksoille. Erilaiset digitaaliset/etänä tapahtuvat erityispalvelut ja yhteydenpitokanavat voisivat olla luonteva ja merkittävä osa asiakkaan palvelukokonaisuutta.

3. Kuntayhtymän hallitus on 10.6.2020 päättänyt, että Nenonpellon yksikköjen kuntoutushintaluokkien hinnat pysyvät vuonna 2021 samana kuin kuluvana vuonna tai joiltakin osin laskevat. Lausuntopyyntöissä on todettu, että tästä johtuen Nenonpellon yksikköiden talous kiristyy huomattavasti. Muiden vuoden 2021 suoritehintojen osalta päätökset tehdään hallituksen kokouksessa 23.9.2020. Kunnan näkökulmasta on lähtökohtaisesti kannatettavaa, että hintoja ei nostettaisi. Kuitenkin pienien kuntien asiakkaiden tarvitsemat kuntoutuspalvelut sijoittuvat useimmiten ylimpiin hintaluokkiin, joten pitkäkestoisista kuntoutuksista aiheutuvat kustannukset voivat olla kunnalle kohtuuttoman suuria.

Kuntien taloustilanne on ollut viime vuosina erittäin kireä ja koronaepidemia on tuonut uusia taloudellisia haasteita tuleville vuosille. Myös vuoden 2020 talousarvio sisältää talouden tasapainotusohjelman Keiteleellä. On tärkeää, että Vaalijalan talous pysyy tasapainossa ja että investointeja tehdään harkiten. Kustannusten nousua tulisi pystyä hillitsemään monin eri keinoin.

4. Keiteleen kunta on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain.

Muilta osin Keiteleen kunnalla ei ole huomautettavaa Vaalijalan kehysuunnitelmasta 2021-2023.

Kiuruvesi

Ei lausuntoa.

15.9.2020

Liite 2

Kuopio

Ei lausuntoa.

Lapinlahti

Vaalijalan neljä päätavoitetta sote-uudistuksessa ovat sopusoinnussa Lapinlahden kunnan näkemysten kanssa.

Liikkuvien kuntoutuspalvelujen tarpeenarvointi alueellisesti Vaalijalan toteuttamana kyselynä. Jalkautuvan toimintamallin siirtäminen suunnitelmista käytäntöön sote-kustannusten kasvun hillitsemiseksi yhteistyössä kuntien kanssa.

Haittaa voi syntyä, jos alueellisesta palvelutasosta ei pystytä huolehtimaan ja valtakunnallisen tehtävästä syntyviä kustannuksia vyörytetään jäsenkunnille.

Lausunnonantaja on mahdollista osallistua Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain aikataulujen puitteissa.

Leppävirta

Vaalijalan kehysuunnitelmassa todetaan yhdeksi tavoitteeksi, että Vaalijalan toiminta pysyy tulevaisuudessa kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut kaikissa maakunnissa. Tähän tavoitteeseen Leppävirran kunta toivoo Vaalijalan pyrkivän mahdollisimman kustannustehokkaasti ja siten, että Vaalijala tulevaisuudessakin keskittyy nimenomaisesti erityishuollon palveluiden kehittämiseen. Lainsäädäntöuudistusten osalta Leppävirran kunta samoin toivoo Vaalijalalta aktiivista otetta vain niiden uudistusten osalta, jotka Vaalijalan toimintakokonaisuuden osalta ovat merkittäviä, kuten vammaisia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus tai itsemääräämisoikeuslain valmistelu.

Yhtenä tavoitteena kehysuunnitelmassa todetaan Vaalijalan toiminta valtakunnallisena palveluntuottajana. Leppävirran kunta toteaa, että Vaalijalan tulee valtakunnallisen toiminnan tavoitteesta huolimatta pystyä varmistamaan erityisesti jäsenkuntiansa sekä erityishuoltopiirin palvelutarpeeseen vastaaminen. Palvelutarjonnan tulee jatkossakin keskittyä ja kohdentua erityishuoltoa tarvitseviin asiakasryhmiin.

Leppävirran kunta toteaa, että suunta avopalveluiden ja liikkuvien palveluiden vahvistamiseen on oikean suuntainen. Asiakkaan toimintaympäristössä toimiminen mitä todennäköisemmin vähentää laitospalveluiden kestoa ja tarvetta. On lisäksi huomioitava, että Vaalijalan tulee käydä jäsenkuntien kanssa jatkuvaa tiivistä keskustelua asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamiseksi mahdollisimman oikealla tavalla oikea-aikaisesti. Satunnaisesti palvelukokonaisuuksiin on Vaalijalan taholta esitetty palveluita, joita jäsenkunnassa ei ole arvioitu tarpeelliseksi tai edes pyydetty järjestämään asiakkaalle.

Leppävirran kunta toteaa, että säännöllisesti kunnan omien avopalveluiden tueksi tarvitaan Vaalijalan avopalveluista mm. poliklinikan palveluita. Pohjois-Savon poliklinikan palveluissa on ilmennyt haasteita henkilöstöressurssien riittävyyden ja palvelutarpeeseen vastaamisen osalta. Leppävirran kunta toteaa, että tästä syystä avohuollon palvelutoiminnan kehittämisen tulisi keskittyä jo olemassa olevien, esimerkiksi poliklinikkapalveluiden toimivuuteen. Mikäli poliklinikkapalvelut saadaan toimivimmiksi liikkuvien kuntoutuspalveluiden avulla, on suunta oikea. Kuntoutuspoliklinikan asiantuntemusta tulisi nimenomaisesti saada enemmän asiakkaiden

15.9.2020

Liite 2

omaan toimintaympäristöön. Vaalijalan tulee ottaa käyttöön aktiivisesti myös digita-

lisaation luomia mahdollisuuksia etähoivan ja -kuntoutuksen keinoin. Leppävirran kunta lisäksi toteaa, ettei se ole toistaiseksi esittänyt Vaalijalalle erillistä toivetta päivätoiminnan ja vaativan lasten ja nuorten tilapäishoidon käynnistämiseksi. Tilapäishoidon tarve on harkittava yksilöllisesti ja Leppävirran kokoisessa kunnassa tarve on vähäistä, johon keskitetty palvelu ei välttämättä vastaa.

Vaalijalan kuntayhtymä on kehysuunnitelmassaan kiinnittänyt huomiota kustannusten nousun hillitsemiseen mm. työvuorosuunnittelun ja työkykyjohtamisen keinoin. Joiltakin osin palveluiden hintaluokittelun mukaiset suoritushinnat ovat nousseet, joiltain osin pysyneet ennallaan ja joiltakin osin jopa laskeneet. On arvioitu, että Nenonpellon yksiköiden talous kiris-tyy tulevaisuudessa huomattavasti. Silti Leppävirran kunta toteaa, että Vaalijalan kustannusten kasvu on ollut kunnalle merkittävää viimeisen kahden vuoden aikana. Tästä syystä edelleen pyydetään Vaalijalan kuntayhtymän hallituksen arviointia mm. kuntoutushintaluokittelun vaikutuksista kustannusten nousuun. Leppävirran kunta toivoo Vaalijalalta kunnille koituvien kustannusten hillintää kaikin käytettävissä olevin keinoin. Vaalijalan kustannusten tulisi pysyä vuonna 2021 samalla tasolla, kuin vuonna 2020.

Leppävirran kunta on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain.

Pielavesi

1. Vaalijalan yhtenä päätavoitteena sote-uudistuksessa on, että palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut. Tällä hetkellä Pielaveden kunta tuottaa sosiaalipalvelut itse ja terveystalvet tuottaa perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveystalvet tuotetaan mahdollisimman kattavasti perustalvetuina joko omassa organisaatiossa tai ostopalveluna Kysteriltä. Kehysuunnitelmassa on todettu, että keskeinen tehtävä Vaalijalle on vastata vaativimpiin asiakastalvetiin myös avopalveluissa. Kunnan näkemyksen mukaan Vaalijalan tehtävänä on täydentää talvetutuotantoa vain erityisen vaativien talvetujen osalta ja kunta sekä liikelaitos Kysteri tuottavat Pielaveden kunnan muut sote-talvetut. Kunta katsoo, että talveturakenteiden kehittämisen osalta muun muassa runsaasti tukea tarvitsevien kehitysvammaisten asumistalvetuiden kehittäminen on tarkoituksenmukaista. SavoGrow-alueen kunnat ovat myös pohtineet yhtenä vaihtoehtona talvetujen kokoaamista yhdelle järjestäjälle ennen sote-uudistusta. Kunnat ovat jo tehneet selvityksen sosiaalipalvetujen yhteistyöstä.

Itä-Suomen etuna on, että alueella toimii valtakunnallinen julkinen ja toimintakykyinen erityistalvetuiden tuottaja myös tulevaisuudessa. Jäsenkunnat voivat hyötyä ulkokuntien talvetutoiminnan ostoista asiakasmaksutulojen pienennyttyä asiakasmaksulain uudistuksesta johtuen. Toisaalta menestyminen valtakunnallisena toimijana ja omana organisaationaan edellyttää erityisosaamisen lisäksi kustannustehokkuutta. Erityistalvetujen keskittäminen voi johtaa siihen, että talvetuiden tuottamistalvetuille ei tulevaisuudessa löydy vaihtoehtoja jäsenkuntien alueelta. Talvetutoimintaa ja hinnoittelua olisi helpompi vertailla ja arvioida, mikäli alueella olisi Vaalijalan lisäksi muita vastaavien talvetujen tuottajia. Kehysuunnitelmassa on todettu tärkeimmäksi lähtökohdaksi talvetujen kysyntään vastaaminen. Kunnan näkemyksen mukaan keskeistä on myös resurssien joustava sopeuttaminen vastaamaan kysynnän vaihteluita ja toiminnan kehittämistarpeita. Jotta Vaalijala säilyisi toimintakykyisenä, tulisi etenkin kustannusten nousua pyrkiä kaikin keinoin hillitsemään.

15.9.2020

Liite 2

Kehysuunnitelman mukaan palvelujen sisältöä kehitetään ja suunnataan jatkuvasti, tarvittaessa nopeasti. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien ulkopuolelle suuntautuu suunnitelmakauden lopussa yli 50 %, tällä hetkellä luku on 40 %. Kunnassa on huomattu, että koronaepidemian aikana monet yksityiset palveluntuottajat ovat tarjonneet etäkuntoutuksena muun muassa neuropsykologista kuntoutusta, toimintaterapiaa, neuropsykiatrista valmennusta ja psykologin palveluita. Myös Vaalijalan tulisi kehittää digitaalisia palveluita ja hyödyntää toiminnassaan entistä enemmän etäyhteyksiä, etähoitoa ja -kuntoutusta.

Sote-uudistuksessa Vaalijalalla on tavoitteena myös, että Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä. STM:n selvityksen (STM raportteja ja muistioita 42/2018) mukaan suurin osa erityishuoltopiireistä on siirtämässä kouluja osaksi kuntien perusopetusta. Selvityshenkilöiden ehdotuksena on, että perusopetus järjestetään lähikouluperiaatteella. Kunta toteaa, että lapsen siirtyminen pois kotoa Nenonpellon yksikköön opetuksen järjestämisen vuoksi on pitkävaikutteinen ratkaisu ja edellyttää usein muun muassa vaativien asumispalvelujen, kuljetuspalvelujen ja erilaisten tukipalvelujen tuottamista, joilla on myös kustannuksia lisäävä vaikutus. Vaalijalalla olisi vahvaa osaamista toteuttaa opetus lapsen kotipaikkakunnilla. Ensisijaisesti myös Pielaveden kunnassa lapsen koulunkäynti tulee turvata lähikouluperiaatteella. Niissä tilanteissa, jolloin lapsi tarvitsee laitospaikoista kuntoutusta, koulunkäynti on tärkeää turvata Sateenkaaren erityiskoulussa.

2. Vaalijalan palvelutoiminnan tavoite arvioida ja selvittää haasteellisia tilanteita asiakkaan omassa toimintaympäristössä on kannatettava. Kuntoutusjaksojen kestön lyhentäminen ja vaikuttavuuden parantaminen on myös kunnan näkökulmasta keskeinen tavoite. Kehysuunnitelmassa on todettu, että lyhyellä aikavälillä liikkuvien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Kunnan näkemyksen mukaan asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin hyödyntäen myös etäyhteyttä ja etäkonsultaatiomahdollisuutta kaikkien ammattiryhmien osalta. Etä-/liikkuvien kuntoutuspalvelujen tulisi olla aito vaihtoehto pidemmille laitospaikoille. Erilaiset digitaaliset/etänä tapahtuvat erityispalvelut ja yhteydenpitokanavat voisivat olla luonteva ja merkittävä osa asiakkaan palvelukokonaisuutta.

3. Kuntayhtymän hallitus on 10.6.2020 päättänyt, että Nenonpellon yksikköjen kuntoutushintaluokkien hinnat pysyvät vuonna 2021 samana kuin kuluvana vuonna tai joiltakin osin laskevat. Lausuntopyyntöissä on todettu, että tästä johtuen Nenonpellon yksikköiden talous kiristyy huomattavasti. Muiden vuoden 2021 suoritehintojen osalta päätökset tehdään hallituksen kokouksessa 23.9.2020. Kunnan näkökulmasta on lähtökohtaisesti kannatettavaa, että hintoja ei nostettaisi. Kuitenkin pienien kuntien asiakkaiden tarvitsemat kuntoutuspalvelut sijoittuvat useimmiten ylimpiin hintaluokkiin, joten pitkäkestoisista kuntoutuksista aiheutuvat kustannukset voivat olla kunnalle kohtuuttoman suuria.

Kuntien taloustilanne on ollut viime vuosina erittäin kireä ja koronaepidemia on tuonut uusia taloudellisia haasteita tuleville vuosille. Myös vuoden 2020 talousarvio sisältää talouden tasapainotusohjelman. On tärkeää, että Vaalijalan talous pysyy tasapainossa ja että investointeja tehdään harkiten. Kustannusten nousua tulisi pystyä hillitsemään monin eri keinoin.

4. Pielaveden kunta on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain.

15.9.2020

Liite 2

Muilta osin Pielaveden kunnalla ei ole huomautettavaa Vaalijalan kehysuunnitelmasta 2021–2023.

Rautalampi

1. Vaalijalan yhtenä päätavoitteena sote-uudistuksessa on, että palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut. Tällä hetkellä Rautalammin kunta tuottaa sosiaalipalvelut itse ja terveyspalvelut tuottaa Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalvelut tuotetaan mahdollisimman kattavasti peruspalveluina joko omassa organisaatiossa tai Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän toimesta. Näin ollen kaikkia kuntoutus- tai avohuollon palveluita ei ole kunnan näkökulmasta mielekästä tuottaa Vaalijalan toimesta.

Kehysuunnitelmassa on todettu, että keskeinen tehtävä Vaalijalle on vastata vaativimpiin asiakstarpeisiin myös avopalveluissa. Kunnan näkemyksen mukaan Vaalijalan tehtävänä on täydentää palvelutuotantoa vain erityisen vaativien palvelujen osalta ja kunta sekä Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä tuottavat ensisijaisesti palvelut. Vaalijalan kuntoutuspalveluilta toivotaan aktiivisuutta siirtää asiakkaita myös peruspalveluiden suuntaan.

Kunta katsoo, että palvelurakenteiden kehittämisen osalta muun muassa runsaasti tukea tarvitsevien kehitysvammaisten asumispalveluiden kehittäminen on tarkoituksenmukaista. SavoGrow-alueen kunnat ovat myös pohtineet yhtenä vaihtoehtona palvelujen kokoamista yhdelle järjestäjälle ennen sote-uudistusta. Kunnat ovat jo tehneet selvityksen sosiaalipalvelujen yhteistyöstä.

Itä-Suomen etuna on, että alueella toimii valtakunnallinen julkinen ja toimintakykyinen erityispalveluiden tuottaja myös tulevaisuudessa. Jäsenkunnat voivat hyötyä ulkokuntien palvelutoiminnan ostoista asiakasmaksutulojen mahdollisesti pienentyessä asiakasmaksulain uudistuksesta johtuen. Toisaalta menestyminen valtakunnallisena toimijana ja omana organisaationaan edellyttää erityisosaamisen lisäksi kustannustehokkuutta. Erityispalvelujen keskittäminen voi johtaa siihen, että palveluiden tuottamistavoille ei tulevaisuudessa löydy vaihtoehtoja jäsenkuntien alueelta. Palvelutoimintaa ja hinnoittelua olisi helpompi vertailla ja arvioida, mikäli alueella olisi Vaalijalan lisäksi muita vastaavien palvelujen tuottajia. Kehysuunnitelmassa on todettu tärkeimmäksi lähtökohdaksi palvelujen kysyntään vastaaminen. Kunnan näkemyksen mukaan keskeistä on myös resurssien joustava sopeuttaminen vastaamaan kysynnän vaihteluita ja toiminnan kehittämistarpeita. Jotta Vaalijala säilyisi toimintakykyisenä, tulisi etenkin kustannusten nousua pyrkiä kaikin keinoin hillitsemään.

Kehysuunnitelman mukaan palvelujen sisältöä kehitetään ja suunnataan jatkuvasti, tarvittaessa nopeasti. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien ulkopuolelle suuntautuu suunnitelmakauden lopussa yli 50 %, tällä hetkellä luku on 40 %. Kunnassa on huomattu, että koronaepidemian aikana monet yksityiset palveluntuottajat ovat tarjonneet etäkuntoutuksena muun muassa neuropsykologista kuntoutusta, toimintaterapiaa, neuropsykiatrista valmennusta ja psykologin palveluita. Myös Vaalijalan tulisi kehittää digitaalisia palveluita ja hyödyntää toiminnassaan entistä enemmän etäyhteyksiä, etähoitoa ja -kuntoutusta.

Sote-uudistuksessa Vaalijalalla on tavoitteena myös, että Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä. STM:n selvityksen (STM raportteja ja muistioita 42/2018) mukaan suurin osa erityishuoltopiireistä on siirtämässä kouluja osaksi kuntien perusopetusta. Selvityshenkilöiden ehdotuksena on, että perusopetus järjestetään lähikouluperiaatteella. Kunta toteaa, että lapsen siirtyminen pois kotoa Nenonpellon yksikköön opetuksen järjestämisen vuoksi on pit-

15.9.2020

Liite 2

kävaikutteinen ratkaisu ja edellyttää usein muun muassa vaativien asumispalvelujen, kuljetuspalvelujen ja erilaisten tukipalvelujen tuottamista, joilla on myös kustannuksia lisäävä vaikutus. Lapsen muuttaminen varhain pois kotoaan koulunkäynnin vuoksi ei ole lapsen kannalta paras ratkaisu. Vaalijalalla olisi vahvaa osaamista toteuttaa opetus lasten kotipaikkakunnilla tai tukea kunnan perusopetusta opetuksessa. Ensisijaisesti myös Rautalammin kunnassa lapsen koulunkäynti tulee turvata lähikouluperiaatteella. Niissä tilanteissa, jolloin lapsi tarvitsee laitospalveluita kuntoutusta, koulunkäynti on tärkeää turvata Sateenkaaren erityiskoulussa mahdollisimman lyhytkestoisena.

2. Vaalijalan palvelutoiminnan tavoite arvioida ja selvittää haasteellisia tilanteita asiakkaan omassa toimintaympäristössä on kannatettava. Kuntoutusjaksojen kestön lyhentäminen ja vaikuttavuuden parantaminen on myös kunnan näkökulmasta keskeinen tavoite. Kehysuunnitelmassa on todettu, että lyhyellä aikavälillä liikkuvien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Kunnan näkemyksen mukaan asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin hyödyntäen myös etäyhteyttä ja etäkonsultaatiomahdollisuutta kaikkien ammattiryhmien osalta. Etä-/liikkuvien kuntoutuspalvelujen tulisi olla aito vaihtoehto pidemmille laitospalvelu- ja kuntoutusjaksoille. Erilaiset digitaaliset/etänä tapahtuvat erityispalvelut ja yhteydenpitokanavat voisivat olla luonteva ja merkittävä osa asiakkaan palvelukokonaisuutta.

3. Kuntayhtymän hallitus on 10.6.2020 päättänyt, että Nenonpellon yksikköjen kuntoutushintaluokkien hinnat pysyvät vuonna 2021 samana kuin kuluvana vuonna tai joiltakin osin laskevat. Lausuntopyyntöä on todettu, että tästä johtuen Nenonpellon yksiköiden talous kiristyy huomattavasti. Muiden vuoden 2021 suoritehintojen osalta päätökset tehdään hallituksen kokouksessa 23.9.2020. Kunnan näkökulmasta on lähtökohtaisesti kannatettavaa, että hintoja ei nostettaisi. Kuitenkin pienien kuntien asiakkaiden tarvitsemat kuntoutuspalvelut sijoittuvat useimmiten ylimpiin hintaluokkiin, joten pitkäkestoisista kuntoutuksista aiheutuvat kustannukset voivat olla kunnalle kohtuuttoman suuria.

Kuntien taloustilanne on ollut viime vuosina erittäin kireä ja koronaepidemia on tuonut uusia taloudellisia haasteita tuleville vuosille. Myös vuoden 2020 talousarvio sisältää talouden tasapainotusohjelman. On tärkeää, että Vaalijalan talous pysyy tasapainossa ja että investointeja tehdään harkiten. Kustannusten nousua tulisi pystyä hillitsemään monin eri keinoin.

4. Rautalammin kunta on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain.

Muilta osin Rautalammin kunnalla ei ole huomautettavaa Vaalijalan kehysuunnitelmasta 2021–2023.

Rautavaara

Kun sote- ja maakuntaudistuksen myötä erityishuoltopiirin kuntayhtymän toiminta varoineen ja velkoineen siirtyy maakunnalle, on kuitenkin turvattava Itä-Suomen kuntoutuksen erityispalvelujen saatavuus KYS-erva-alueella tarvittaessa omana organisaationaan.

15.9.2020

Liite 2

Liikkuvien ja mobiilikuntoutuspalveluiden järjestämisen puolesta Rautavaaran kunnan perusturvalautakunta otti jo omatoimisesti kantaa 14.8.2018 § 69 vastauksessaan Vaalijalan kehysuunnitelmaan 2019 - 2021. Kuntayhtymän puolelta näitä ei ole kuitenkaan kuntaan tarjottu. Samassa kunnan lausunnossa vuonna 2018 kunta ei katsonut tarkoituksenmukaiseksi sitä, että kuntayhtymä toimii erityiskoulun ylläpitäjänä, eikä se katso sitä edelleenkaan.

Vaalijalan kuntayhtymän ei tule talouttaan vahvistaa peruskuntien kustannuksella. Lisäksi kiinteistöinvestointeihin tulee suhtautua varauksellisesti, koska maakunta vuokraa nykyiset sote-kiinteistöt kunnilta ja kuntayhtymiltä vain kolmeksi vuodeksi + yksi optiovuosi.

Siilinjärvi

Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on kasvussa ja näin ollen vaativalle psykososiaaliselle hoidolle ja kuntoutukselle on tarvetta yhä enenevässä määrin. Vaalijalan kuntayhtymän rooli toimia kehitysvammaisuuden erityisosaamista ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden erityisosaamista vaativien kuntoutuspalvelujen tuottajana ja maakunnallisena toimijana on tulevassa sote-uudistuksessa tarkoituksenmukaista. Kuntayhtymän palveluja tulee edelleen kehittää siten, että Vaalijala keskittyy entistä enemmän vaativiin erityisosaamista vaativiin tehtäviin. Kuntalaisten näkökulmasta on merkittävää, että alueella on tarjolla vaativia kuntoutuspalveluja ja palvelut voidaan järjestää kohtuullisen välimatkan päässä omasta kotikunnasta.

Kuntoutuspalvelulla on tärkeä rooli lapsen, nuoren tai aikuisen toimintakyvyn parantamisessa arjessa ja kehityksen poikkeavuuden aiheuttaman haitan lievittämisessä. Kuntoutuksen osalta liikkuvat kuntoutuspalvelut ovat tärkeä palvelu, sillä ne mahdollistavat asiakkaan selviytymistä omassa kotiympäristössä. Liikkuvien kuntoutuspalvelujen juurtuminen osaksi palvelukokonaisuutta vaatii vielä työtä. Palvelusällön tunnetuksi tekemiseen on kiinnitettävä edelleen huomiota ja palvelua nostettava vahvemmin yhtenä vaihtoehtona esille mietittäessä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa asiakkaalle sopivia kuntoutuspalveluja. Tiivis yhteistyö kuntatyöntekijöiden kanssa asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa, palveluiden järjestämisessä ja asiakkaiden tukemisessa omassa arkiympäristössä selviytymiseen ovat edelleen yhteistoiminnan keskeisimpiä asioita.

Jäsenkuntien näkökulmasta on tärkeää huolehtia siitä, ettei kuntayhtymän palvelurakenteen ylläpito tuota jäsenkunnille kustannusten nousupainetta. Kustannuskehitys on pidettävä kurissa ja suoritehintojen on seurattava kuntatalouden tiukkenevää kehitystä.

Siilinjärven kuntaa kiinnostaa osallistua Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain. Siilinjärven kunta toivoo myös etäyhteysmahdollisuuksia kokouksiin osallistumisten osalta.

Sonkajärvi

Sonkajärven kunta yhtyy Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän lausuntoon. Kunta on kiinnostunut osallistumaan kuntakokoukseen etäyhteydellä.

Suonenjoki

1. Vaalijalan yhtenä päätavoitteena sote-uudistuksessa on, että palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut. Suonenjoen tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalvelut tuotetaan mahdollisimman kattavasti peruspalveluina. Vaalijala täydentää peruspalveluja erityistason palveluilla.

Kehysuunnitelmassa on todettu, että keskeinen tehtävä Vaalijalle on vastata vaativimpiin asiakastarpeisiin myös avopalveluissa. Suonenjoen kaupungin näkemyksen mukaan Vaalijalan tehtävänä on täydentää palvelutuotantoa erityisesti erityisen vaativien palvelujen osalta.

Palvelurakenteiden kehittämisen osalta muun muassa erittäin runsaasti tukea tarvitsevien kehitysvammaisten asumispalveluiden kehittäminen on tarkoituksenmukaista.

Itä-Suomen etuna on, että alueella toimii valtakunnallinen julkinen ja toimintakykyinen erityispalveluiden tuottaja myös tulevaisuudessa. Jäsenkunnat voivat hyötyä ulkokuntien palvelutoiminnan ostoista asiakasmaksutulojen pienennyttyä asiakasmaksulain uudistuksesta johtuen.

Vaalijalan menestyminen valtakunnallisena toimijana ja omana organisaationaan edellyttää erityisosaamisen lisäksi myös kustannustehokkuutta. Kehitysvammaisten erityispalvelujen keskittäminen ei ole välttämättä jäsenkuntien edun mukaista. Palvelutoimintaa ja hinnoittelua olisi helpompaa vertailla ja arvioida kunnissa, mikäli alueella olisi Vaalijalan lisäksi muita vastaavien palvelujen tuottajia.

Kehysuunnitelmassa on todettu tärkeimmäksi lähtökohdaksi palvelujen kysyntään vastaaminen. Suonenjoen näkemyksen mukaan keskeistä on myös Vaalijalan resurssien joustava sopeuttaminen vastaamaan kysynnän vaihteluita ja toiminnan kehittämistarpeita. Jotta Vaalijala säilyisi toimintakykyisenä, tulisi etenkin kustannusten nousua pyrkiä kaikin keinoin hillitsemään.

Kehysuunnitelman mukaan palvelujen sisältöä kehitetään jatkuvasti, tarvittaessa nopeastikin. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien ulkopuolelle suuntautuu suunnitelmakauden lopussa yli 50 %, tällä hetkellä luku on 40 %.

Koronapandemian aikana monet yksityiset palveluntuottajat ovat tarjonneet etäkuntoutuksena muun muassa neuropsykologista kuntoutusta, toimintaterapiaa, neuropsykiatrista valmennusta ja psykologin palveluita. Myös Vaalijalan tulisi kehittää sähköisiä palveluita ja hyödyntää toiminnassaan entistä enemmän kustannustehokkaita etäyhteyksiä, etähoitoa ja -kuntoutusta.

Sote-uudistuksessa Vaalijalalla on tavoitteena myös, että Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä. Suonenjoen kannalta koulunkäynti on tärkeää turvata Sateenkaaren erityiskoulussa niissä tilanteissa, joilloin koulunkäyntiä ei ole mahdollista toteuttaa lähikoulussa.

2. Vaalijalan palvelutoiminnan tavoite arvioida ja selvittää haasteellisia tilanteita asiakkaan omassa toimintaympäristössä on kannatettava. Kuntoutusjaksojen kestön lyhentäminen ja vaikuttavuuden parantaminen on myös kunnan näkökulmasta keskeinen tavoite.

Kehysuunnitelmassa on todettu, että lyhyellä aikavälillä liikkuvien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Kunnan näkemyksen mukaan asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin hyödyntäen myös etäyhteyttä ja etäkonsultaatiomahdollisuutta kaikkien ammattiryhmien osalta.

15.9.2020

Liite 2

Etä- tai liikkuvien kuntoutuspalvelujen tulisi olla aito kustannustehokas vaihtoehto pidemmille laitokuntoutusjaksoille. Erilaiset digitaaliset tai etänä tapahtuvat erityis- palvelut ja yhteydenpitokanavat voisivat olla luonteva ja merkittävä osa asiakkaan palvelukokonaisuutta.

3. Kuntayhtymän hallitus on 10.6.2020 päättänyt, että Nenonpellon yksikköjen kuntoutushintaluokkien hinnat pysyvät vuonna 2021 samana kuin kuluvana vuonna tai joiltakin osin laskevat. Lausuntopyyntöä on todettu, että tästä johtuen Nenonpellon yksiköiden talous kiristyy huomattavasti. Suonenjoen kaupunki toteaa, että Vaalijalan taloutta tulee tarkastella kokonaisuutena, ei yksikkökohtaisesti. Suoritehinnoista tulee käydä vuosittain keskustelut kuntien edustajien kanssa ja suoritehinnat tulee olla kuntien tiedossa viimeistään elokuun loppuun mennessä, jotta kunnat voivat huomioida ne omissa talousarvioissaan.

Suonenjoen näkökulmasta on lähtökohtaisesti kannatettavaa, että hintoja ei nosteta vuodelle 2021, koska pitkäkestoisista kuntoutuksista aiheutuvat kustannukset voivat olla kunnalle kohtuuttoman suuria.

Vaaliijan on syytä tiedostaa ja huomioida toiminnassaan jäsen kuntien talustilanne, joka on ollut viime vuosina erittäin kireä ja koronaepidemia on tuonut uusia taloudellisia haasteita tuleville vuosille. Vuoden 2021 talousarvion tekeminen on haasteellista myös Suonenjoella. Vaalijalassa tavoitteena tulee olla kustannusten hillintä ja se, että investointeja tehdään harkiten. Kustannuksia tulee pystyä laskemaan ja hillitsemään kaikin mahdollisin keinoin.

4. Suonenjoen kaupunki on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain.

Muilta osin Suonenjoen kaupungilla ei ole huomautettavaa Vaalijalan kehysuunnitelmasta 2021-2023.

Tervo

1. Vaalijalan yhtenä päätavoitteena sote-uudistuksessa on, että palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon palvelut. Tervon kunta pitää tärkeänä että, Vaalijala pysyy yhtenä palvelukokonaisuutena sote-uudistuksessa.

Kehysuunnitelmassa on todettu, että keskeinen tehtävä Vaalijalalle on vastata vaativimpiin asiakastarpeisiin myös avopalveluissa. Tervon kunnan näkemyksen mukaan Vaalijalan tehtävänä on täydentää palvelutuotantoa erityisen vaativien palvelujen osalta. Kunta katsoo, että palvelurakenteiden kehittämisen osalta muun muassa runsaasti tukea tarvitsevien kehitysvammaisten asumispalveluiden kehittäminen on tarkoituksenmukaista.

Itä-Suomen etuna on, että alueella toimii valtakunnallinen julkinen ja toimintakykyinen erityispalveluiden tuottaja myös tulevaisuudessa. Jäsenkunnat voivat hyötyä ulkokuntien palvelutoiminnan ostoista asiakasmaksutulojen pienennyttyä asiakasmaksulain uudistuksesta johtuen. Valtakunnallisena toimijana ja omana organisaationaan edellyttää erityisosaamisen lisäksi kustannustehokkuutta.

Kehysuunnitelmassa on todettu tärkeimmäksi lähtökohdaksi palvelujen kysyntään vastaaminen. Tervon kunnan näkemyksen mukaan keskeistä on myös resurssien joustava sopeuttaminen vastaamaan kysynnän vaihteluita ja toiminnan kehittämistarpeita kustannus tehokkaasti.

Kehysuunnitelman mukaan palvelujen sisältöä kehitetään ja suunnataan jatkuvasti, tarvittaessa nopeasti. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien

15.9.2020

Liite 2

ulkopuolelle suuntautuu suunnitelmakauden lopussa yli 50 %, tällä hetkellä luku on 40 %. Tarjonnan jäsenkuntien ulkopuolelle näemme positiivisena kehityksenä. Sote-uudistuksessa Vaalijalalla on tavoitteena myös, että Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä. Tervon kunta toteaa, että niissä tilanteissa, jolloin lapsi tarvitsee laitosmuotoista kuntoutusta, koulunkäynti on tärkeää turvata Sateenkaaren erityiskoulussa.

2. Vaalijalan palvelutoiminnan tavoite arvioida ja selvittää haasteellisia tilanteita asiakkaan omassa toimintaympäristössä on kannatettava. Kuntoutusjaksojen keskon lyhentäminen ja vaikuttavuuden parantaminen on myös kunnan näkökulmasta keskeinen tavoite.

Kehysuunnitelmassa on todettu, että lyhyellä aikavälillä liikkuvien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Kunnan näkemyksen mukaan asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin hyödyntäen myös etäyhteyttä ja etäkonsultaatiomahdollisuutta kaikkien ammattiryhmien osalta. Erilaiset digitaaliset/etänä tapahtuvat erityispalvelut ja yhteydenpitokanavat voisivat olla luonteva ja merkittävä osa asiakkaan palvelukokonaisuutta.

3. Kuntayhtymän hallitus on 10.6.2020 päättänyt, että Nenonpellon yksikköjen kuntoutushintaluokkien hinnat pysyvät vuonna 2021 samana kuin kuluvana vuonna tai joiltakin osin laskevat. Lausuntopyyntöissä on todettu, että tästä johtuen Nenonpellon yksiköiden talous kiristyy huomattavasti. Muiden vuoden 2021 suoritehintojen osalta päätökset tehdään hallituksen kokouksessa 23.9.2020. Kunnan näkökulmasta on lähtökohtaisesti kannatettavaa, että hintoja ei nostettaisi. Kuitenkin pienien kuntien asiakkaiden tarvitsemat kuntoutuspalvelut sijoittuvat useimmiten ylimpiin hintaluokkiin, joten pitkäkestoisista kuntoutuksista aiheutuvat kustannukset voivat olla kunnalle kohtuuttoman suuria.

Kuntien taloustilanne on ollut viime vuosina erittäin kireä ja koronaepidemia on tuonut uusia taloudellisia haasteita tuleville vuosille. Toivomme Vaalijalan talouden pysyvän tasapainossa ja että investointeja tehdään harkiten. Kustannusten nousua tulisi pystyä hillitsemään monin eri keinoin.

4. Kuntakokoukset ja kuntavierailut ovat toiminnan ja kunnan ajantasaisen tiedon ylläpitämisessä tärkeitä yhteistyön muotoja, joihin Tervo osallistuu mielellään.

Tervon kunnalla ei ole huomautettavaa Vaalijalan kehysuunnitelmasta 2021-2023.

Tuusniemi

Ei lausuntoa.

Varkaus

Vaalijalan osaaminen vaativien erityispalvelujen tuottajana on merkittävä ja valtakunnallisesti tarve vaativalle psykososiaaliselle hoidolle ja kuntoutukselle niin lasten ja nuorten kuin aikuistenkin osalta on kasvava. Itä-Suomen ja itäsuomalaisten näkökulmasta on merkittävää, että alueella on tarjolla vaativia kuntoutuspalveluita. Asiakasnäkökulmasta avo- ja kuntoutuspalvelut tulee tuottaa mahdollisimman lähellä asiakkaan asuinpaikkaa; paikallisesti yhteistyö erityisesti Vaalijalan avopalveluiden kanssa on toimivaa ja kuntataloudenkin näkökulmasta kannattavaa. Vaalija-

15.9.2020

Liite 2

lan erikoistuminen valtakunnalliseksi erityispalvelujen tuottajaksi lisää kuntayhtymän mahdollisuutta toimia alueellisena osaamiskeskuksena tuottamiensa palveluiden osalta. Jäsenkuntien näkökulmasta edellytyksenä valtakunnalliselle toiminnalle on kuitenkin myös se, ettei kuntayhtymän palvelurakenteen ylläpito tuota jäsenkunnille kustannusten nousupaineita esimerkiksi kasvavien suoritehintojen kautta. Vaalijalan asema vaativien erityispalvelujen tuottajana tulee määrittymään sote-uudistuksen tavoitteiden ja organisoitumisen kautta.

Liikkuvat kuntoutuspalvelut mahdollistaisivat paitsi asiakkaiden selviytymistä omalla paikkakunnallaan myös kuntoutuspalveluiden kustannustehokkaampaa järjestämistä kuntoutusjaksojen mahdollisesti lyhentyessä ja palvelurakenteen keventyessä.

Liikkuvien kuntoutuspalveluiden kokeilun ja käyttöönoton arviointi tulee olla mukana asiakaskohtaisissa ratkaisuissa, ja keinoja tähän tulee etsiä kuntien ja kuntayhtymän välisissä yhteistyöpalavereissa. Kaiken kaikkiaan kuntayhtymältä edellytetään tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa asiakkaiden palvelutarpeen arvioimisessa, palveluiden järjestämisessä ja asiakkaiden tukemisessa omassa asuinympäristössään selviytymiseen. Liikkuvien palveluiden hinnoittelussa tulee kuitenkin huomioida jäsenkuntien mahdollisuus hankkia palveluita.

Myönteistä on, että Vaalijalan talous on vahvalla pohjalla. Suoritehintojen määrittelyssä on kuitenkin huomioitava kuntien mahdollisuus hankkia palveluita. Erityisesti vaativien kuntoutuspalvelujen tuottamisessa on huomioitava palveluiden järjestämisen kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus – kuntayhtymän on tarkasteltava palvelukokonaisuuksiensa sisältöjä ja järjestämistapoja huomioiden riittävä palvelutaso kuntoutuspalveluissa ja tarvittaessa karsimaan epätarkoituksenmukaisia palveluja. Nykyiset erityisesti vaativien kuntoutuspalvelujen kustannukset ovat liian suuret kuntatalouden näkökulmasta.

Lausunnonantaja on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokouksiin – kuntakokousten järjestämisessä on tarkoituksenmukaista hyödyntää etäyhteyksiä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että kehitysvammaisten laitoshoidon on saatu purettua Varkauden ja Joroisten yhteistoiminta-alueella. Vaalijalan kuntayhtymä tuottaa merkittävän osan yhteistoiminta-alueen kehitysvammaisten avopalveluista niin asumisen kuin työ- ja päivätoiminnankin osalta. Suunnitelmakaudella keskeisimpänä yhteistyötavoitteena on edelleen tehokkaan avopalvelutoiminnan ylläpitäminen siten, että asiakkaita voidaan tukea omassa asuinympäristöissään selviytymiseen. Tähän edellytetään myös Vaalijalan kuntayhtymän yhteistyössä sitoutuvan.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että Vaalijalan palveluiden hintojen tulee olla sellaisella tasolla, että tavoiteltava asema valtakunnallisena palveluntuottajana vahvistuu.

Vaalijalan tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota kustannuskehitykseen ja palvelujen hinnoittelun tasoon. Toimintoja on sopeutettava talouden asettamien reunaehtojen mukaisiksi.

Kiinteistöinvestoinneissa on otettava huomioon kuntien rahoitusaseman heikentyminen.

Vesanto

1. Vaalijalan yhtenä päätavoitteena sote-uudistuksessa on, että palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki kuntoutuspalvelut ja avohuollon

15.9.2020

Liite 2

palvelut. Tällä hetkellä Vesannon kunta tuottaa sosiaalipalvelut itse ja terveystalvet tuottaa perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveystalvet tuotetaan mahdollisimman kattavasti perustalvetuina joko omassa organisaatiossa tai ostopalveluna Kysteriltä. Kehysuunnitelmassa on todettu, että keskeinen tehtävä Vaalijalle on vastata vaativimpiin asiakastarpeisiin myös avopalveluissa. Kunnan näkemyksen mukaan Vaalijalan tehtävänä on täydentää palvelutuotantoa vain erityisen vaativien palvelujen osalta ja kunta sekä liikelaitos Kysteri tuottavat Vesannon kunnan muut sote-palvelut. Kunta katsoo, että palvelurakenteiden kehittämisen osalta muun muassa runsaasti tukea tarvitsevien kehitysvammaisten asumispalveluiden kehittäminen on tarkoituksenmukaista. SavoGrow-alueen kunnat ovat myös pohtineet yhtenä vaihtoehtona palvelujen kokoaamista yhdelle järjestäjälle ennen sote-uudistusta. Kunnat ovat jo tehneet selvityksen sosiaalipalvelujen yhteistyöstä.

Itä-Suomen etuna on, että alueella toimii valtakunnallinen julkinen ja toimintakykyinen erityispalveluiden tuottaja myös tulevaisuudessa. Jäsenkunnat voivat hyötyä ulkokuntien palvelutoiminnan ostoista asiakasmaksutulojen pienennyttyä asiakasmaksulain uudistuksesta johtuen. Toisaalta menestyminen valtakunnallisena toimijana ja omana organisaationaan edellyttää erityisosaamisen lisäksi kustannustehokkuutta. Erityispalvelujen keskittäminen voi johtaa siihen, että palveluiden tuottamistavoille ei tulevaisuudessa löydy vaihtoehtoja jäsenkuntien alueelta. Palvelutoimintaa ja hinnoittelua olisi helpompaa vertailla ja arvioida, mikäli alueella olisi Vaalijalan lisäksi muita vastaavien palvelujen tuottajia. Kehysuunnitelmassa on todettu tärkeimmäksi lähtökohdaksi palvelujen kysyntään vastaaminen. Kunnan näkemyksen mukaan keskeistä on myös resurssien joustava sopeuttaminen vastaamaan kysynnän vaihteluita ja toiminnan kehittämistarpeita. Jotta Vaalijala säilyisi toimintakykyisenä, tulisi etenkin kustannusten nousua pyrkiä kaikin keinoin hillitsemään. Kehysuunnitelman mukaan palvelujen sisältöä kehitetään ja suunnataan jatkuvasti, tarvittaessa nopeasti. Kuntoutuspalvelujen myynnistä nykyisten jäsenkuntien ulkopuolelle suuntautuu suunnitelmakauden lopussa yli 50 %, tällä hetkellä luku on 40 %. Kunnassa on huomattu, että koronaepidemian aikana monet yksityiset palveluntuottajat ovat tarjonneet etäkuntoutuksena muun muassa neuropsykologista kuntoutusta, toimintaterapiaa, neuropsykiatrista valmennusta ja psykologin palveluita. Myös Vaalijalan tulisi kehittää digitaalisia palveluita ja hyödyntää toiminnassaan entistä enemmän etäyhteyksiä, etähoitoa ja -kuntoutusta.

Sote-uudistuksessa Vaalijalalla on tavoitteena myös, että Sateenkaaren erityiskoulun ylläpitäjänä jatkaa toistaiseksi Vaalijalan kuntayhtymä. STM:n selvityksen (STM raportteja ja muistioita 42/2018) mukaan suurin osa erityishuoltopiireistä on siirtämässä kouluja osaksi kuntien perusopetusta. Selvityshenkilöiden ehdotuksena on, että perusopetus järjestetään lähikouluperiaatteella. Kunta toteaa, että lapsen siirtyminen pois kotoa Nenonpellon yksikköön opetuksen järjestämisen vuoksi on pitkävaikutteinen ratkaisu ja edellyttää usein muun muassa vaativien asumispalvelujen, kuljetuspalvelujen ja erilaisten tukipalvelujen tuottamista, joilla on myös kustannuksia lisäävä vaikutus. Vaalijalalla olisi vahvaa osaamista toteuttaa opetus lasten kotipaikkakunnilla. Ensisijaisesti myös Vesannon kunnassa lapsen koulunkäynti tulee turvata lähikouluperiaatteella. Niissä tilanteissa, jolloin lapsi tarvitsee laitospaikoista kuntoutusta, koulunkäynti on tärkeää turvata Sateenkaaren erityiskoulussa.

2. Vaalijalan palvelutoiminnan tavoite arvioida ja selvittää haasteellisia tilanteita asiakkaan omassa toimintaympäristössä on kannatettava. Kuntoutusjaksojen keston lyhentäminen ja vaikuttavuuden parantaminen on myös kunnan näkökulmasta keskeinen tavoite. Kehysuunnitelmassa on todettu, että lyhyellä aikavälillä liikku-

15.9.2020

Liite 2

vien kuntoutuspalvelujen laajentaminen nykyisessä kuntien taloudellisessa tilanteessa on kuitenkin vaikea tehtävä. Kunnan näkemyksen mukaan asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin hyödyntäen myös etäyhteyttä ja etäkonsultaatiomahdollisuutta kaikkien ammattiryhmien osalta. Etä-/liikkuvien kuntoutuspalvelujen tulisi olla aito vaihtoehto pidemmille laituskuntoutusjaksoille. Erilaiset digitaaliset/etänä tapahtuvat erityispalvelut ja yhteydenpitokanavat voisivat olla luonteva ja merkittävä osa asiakkaan palvelukokonaisuutta.

3. Kuntayhtymän hallitus on 10.6.2020 päättänyt, että Nenonpellon yksikköjen kuntoutushintaluokkien hinnat pysyvät vuonna 2021 samana kuin kuluvana vuonna tai joiltakin osin laskevat. Lausuntopyynnössä on todettu, että tästä johtuen Nenonpellon yksiköiden talous kiristyy huomattavasti. Muiden vuoden 2021 suoritehintojen osalta päätökset tehdään hallituksen kokouksessa 23.9.2020. Kunnan näkökulmasta on lähtökohtaisesti kannatettavaa, että hintoja ei nostettaisi. Kuitenkin pienien kuntien asiakkaiden tarvitsemat kuntoutuspalvelut sijoittuvat useimmiten ylimpiin hintaluokkiin, joten pitkäkestoisista kuntoutuksista aiheutuvat kustannukset voivat olla kunnalle kohtuuttoman suuria.

Kuntien taloustilanne on ollut viime vuosina erittäin kireä ja koronaepidemia on tuonut uusia taloudellisia haasteita tuleville vuosille. Myös vuoden 2020 talousarvio sisältää talouden tasapainotusohjelman. On tärkeää, että Vaalijalan talous pysyy tasapainossa ja että investointeja tehdään harkiten. Kustannusten nousua tulisi pystyä hillitsemään monin eri keinoin.

4. Vesannon kunta on kiinnostunut osallistumaan Vaalijalan kuntakokoukseen vuosittain.

Muilta osin Vesannon kunnalla ei ole huomautettavaa Vaalijalan kehysuunnitelmasta 2021-2023.

Vieremä

Vieremän kunta yhtyy Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän lausuntoon.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Kokonaisuutena Vaalijalan kehysuunnitelmassa 2021- 2023 on kuvattu hyvin valitseva hallinnollinen ja lainsäädännöllinen tila, joka osaltaan viivästyttää erityisesti avopalveluiden palvelurakenteen kehittämistä.

Suunnitelmassa palvelutoiminnan tavoitteeksi on esitetty, että haasteellisten tilanteiden arviointi ja selvittäminen tapahtuvat kaikkien asiakasryhmien osalta asiakkaan omassa toimintaympäristössä. Työkäytännöllä tavoitellaan kuntoutuksen vaikuttavuutta ja kustannussäästöjä. Mikäli tällä tarkoitetaan liikkuvia palveluita asiakkaan omaan asuin- ja toimintaympäristöön, suunta on tarkoituksenmukainen. Liikkuvien palveluiden työmallit ja kustannukset tulevat kuitenkin olemaan haaste. Kuntayhtymä näkee, että liikkuvat palvelut tulee tuottaa seudullisina ja maakunnallisina palveluina, jolloin palvelujen kustannustaso säilyy kohtuullisena ja alueellinen osaaminen vahvistuu. Liikkuvien palveluiden sisällössä tulee korostua paikallisten toimijoiden konsultointi ja koulutus suoran asiakastyön sijaan. Liikkuvissa palveluissa tulee huomioida myös etäyhteyksien käyttäminen.

15.9.2020

Liite 2

Palvelutoiminnan kuvatuista riskeistä kuntayhtymä näkee merkittävimpänä kunta-sektorin taloudellisen kantokyvyn. Vaalijalan tulee huomioida kuntien taloudellinen tilanne niin, ettei palveluiden hintataso nouse kehysuunnitelman vuosina. Palveluasumisen hintatason tulee noudattaa vastaavien kilpailutettujen palveluiden hintatasoa.

Vastaukset erilliskysymyksiin:

Kuntayhtymä katsoo, että sote-uudistuksessa ei tavoitella Vaalijalan palvelujen säilymistä yhtenä kokonaisuutena. Asiakasnäkökulmasta avo- ja kuntoutuspalvelut tulee tuottaa mahdollisimman lähellä asiakkaan asuinpaikkaa. Tämä mahdollistetaan kuntayhtymän asiakkaille vain seudullisina ja maakunnallisina palveluina. Vaalijalan asema KYS:n erityisvastuualueen palvelujen tuottajana tulee määrittymään sote-uudistuksen tavoitteiden ja organisoitumisen kautta.

Liikkuvien palveluiden edistämiseksi tärkeää on tarkentaa mille maantieteelliselle alueelle palveluita tarjotaan, onko liikkuvilla palveluilla omia maakunnallisia työntekijöitä ja miten palvelut hyödyntävät etäyhteyksillä tapahtuvaa kohtaamista. Liikkuvien palvelujen hintataso oheiskustannuksineen tulee vastata kuntien oman tuotannon kustannustasoa.

Talouden vahvistaminen laajentamalla palvelujen myyntiä valtakunnallisesti on myönteinen kehitys. Merkittävää kuitenkin on, että jäsenkunnat käyttävät Vaalijalan palveluita ilman kilpailutusta. Palvelujen hintatason Vaalijala määrittelee itse, jolloin käytäntö vahvistaa sen taloutta. Kuntayhtymällä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa asiakaspalveluostojen hintatasoon. Nykyisessä kuntatalouden tilassa Vaalijalan palvelujen hintataso on liian korkea. Tämä on johtanut kuntayhtymässä ostojen vähentämiseen ja oman tuotannon vahvistamiseen.

Kuntakokouksien luonne on lähinnä informatiivinen, jolloin lausunnon antajan mahdollisuudet vaikuttaa käsiteltäviin asioihin ovat rajalliset. Lausunnonantaja on kiinnostunut osallistumaan kuntakokoukseen etäyhteydellä.

Kuntayhtymä palvelujen järjestäjänä

Kuntayhtymän kokonaistavoitteena palvelujen järjestämisessä on edelleen lähialueella tuotettavat palvelut, jotka vastaavat asiakkaiden palvelutarpeisiin. Tämä edellyttää peruspalveluiden vahvistamista ja erityisosaamisen lisäämistä peruspalveluissa. Erityisen tärkeää lähi- ja seudulliset palvelut ovat lasten ja nuorten kohdalla perhesiteiden ja kasvuympäristön säilyttämiseksi. Tätä palveluverkostoa voivat tukea Vaalijalan kuntayhtymän asiakastyötä tukevat liikkuvat palvelut.

Kehitysvammaisten palvelut tulee integroida mahdollisimman laajasti olemassa oleviin peruspalveluihin. Vammaisten lähi- ja seudullisten palveluiden lisäksi tulevaisuudessa tarvitaan maakunnallinen erityispalveluyksikkö, joka tulee tekemään vaativien asiakkaiden moniammatilliset arvioinnit ja hoito- ja kuntoutussuunnitelmat ja joka konsultoi seudullisia palveluita tarvittaessa jalkautuen asiakkaan toimintaympäristöön.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toiminta-alueella on riittävä määrä kehitysvammaisten erityyppisiä asumispalveluita mukaan lukien vammaisten lasten tilapäishoitopaikkoja eikä lisäostoihin ole tarvetta. Kuntayhtymän tavoitteena on vahvistaa

15.9.2020

Liite 2

kehitysvammaisten asumispalveluita omana tuotantona palvelun laadun ja kokonaistaloudellisuuden varmentamiseksi.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymällä on järjestämisvastuu kehitysvammahuollon palveluista Iisalmen ja Kiuruveden kaupungin sekä Sonkajärven ja Vieremän kunnan osalta.

Lisäksi esitämme, että kuntayhtymään tulisi nimetä erillinen omistajaohjausryhmä tai toimielin, joka ohjaa ja linjaa kuntayhtymän toimintaa siten, että omistajien näkökulma sekä taloudelliset resurssit tulee huomioitua.

PÄIJÄT-HÄMEEN MAAKUNTA

Hartola

Ei lausuntoa.

KESKI-SUOMEN MAAKUNTA

Hankasalmi

Ei lausuntoa.

Joutsa

Ei lausuntoa.

Jyväskylä

Ei lausuntoa.

Jämsä, Kuhmoinen

Ei lausuntoa.

Kannonkoski

Ei lausuntoa.

Karstula

Ei lausuntoa.

Keuruu

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimea koskevan uudistuksen voimaantulakilouonnoksen mukaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettut erityishuoltopiirit siirretään varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen sote-maakuntiin 1. päivänä tammikuuta 2023.

15.9.2020

Liite 2

Kuntayhtymän varat, velat ja sitoumukset liitetään siihen sote-maakuntaan, jonka alueeseen kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat. Jos kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat useampaan sote-maakuntaan, varat, velat ja sitoumukset on jaettava sote-maakuntien välillä jäsenkuntien omistusosuuksien suhteessa, paitsi jos varojen, velkojen ja sitoumusten siirrot olisivat sote-maakuntien taloudelliseen kantokyykyyn nähden vähäisiä. Sote-maakunnat voivat sopia varojen, velkojen ja sitoumusten jakamisesta myös toisin. Lakiluonnoksen linjaukset ovat merkittävä haaste Vaalijalan neljälle päätavoitteelle. Vaalijalan nykyisten palvelujen järjestämisvastuu on siirtymässä sote-maakunnille ja maakunnat tuottavat järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut pääsääntöisesti itse. Näin ollen perusteita sille, että Vaalijala on tulevaisuudessakin oma organisaationsa ei ole.

Kunnat ovat kiinnostuneita vaikuttavista palveluista. Kuntia ei kiinnosta ostaa palvelua, jossa päädytään pitkittyviin palvelu- ja kuntoutustarpeiden arviointeihin vailla osoitusta kuntoutuksen tuloksellisuudesta.

Kuntasektori maksaa yli 80% Vaalijalan menoista. Hyvä taloustilanne on siis kerrytetty kunnilta veloitettavista maksuista. Toiminnan on oltava kustannustehokasta, asiakkaan hintaluokan määrittely tulee tapahtua yhteisymmärryksessä palvelun tilaajan kanssa. Taloutta ei saa tasoittaa osoittamalla asiakkaita kalliimpiin hintaluokkiin ilman painavia hoidollisia ja kuntoutuksellisia perusteita. Kuntoutuspalveluiden tavoitteena tulee aina olla asiakkaan mahdollisimman itsenäinen pärjääminen ja siten myös hoidon kustannusten aleneminen. Vahva talous on hyvä asia, mutta ei itsetarkoitus.

Keuruu voi osallistua kuntakokoukseen, jos sellaiseen kutsutaan. Keuruu ei ole Vaalijalan jäsenkunta ja tällä hetkellä. Vaalijassa ei ole keuruulaisia pitkäaikaisasiakkaita.

Kinnula

Ei lausuntoa.

Kivijärvi

Ei lausuntoa.

Konnevesi

Ei lausuntoa.

Kyyjärvi

Ei lausuntoa.

Laukaa

Vaalijalan nykyisten palvelujen järjestämisvastuu on siirtymässä sote-maakunnille ja maakunnat tuottavat järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut pääsääntöisesti itse. Näin ollen perusteita sille, että Vaalijala on tulevaisuudessakin oma organisaationsa ei näkemyksemme mukaan ole. Lakiluonnoksen linjaukset ovat merkittävä haaste Vaalijalan neljälle päätavoitteelle.

15.9.2020

Liite 2

Laukaan kunta on kyllä kiinnostunut laadukkaista ja kustannustehokkaista palveluista. Kuitenkin palvelun toteutus tulisi olla laadukkuuden lisäksi tehokasta. Ongelmana on ollut, että kuntoutus- ja hoitajaksot ovat hyvin usein pitkittyneet ja perusongelmaan ei löydetä jaksona aikana ratkaisua.

Hyvä taloustilanne on tärkeä asia. Kuitenkin voimme todeta, että kunnat maksavat suurimman osan, yli 80 % Vaalijalan menoista ja tästä syystä hyvä taloustilanne on mahdollistunut kunnilta veloitettavista hyvinkin korkeista maksuista. Edellytämme, että toiminta on kustannustehokasta, asiakkaan hintaluokan määrittely tulee tapahtua yhteistyössä palvelun tilaajan kanssa. Mielestämme taloutta ei saa tasoittaa osoittamalla asiakkaita kalliimpiin hintaluokkiin ilman painavia hoidollisia ja kuntoutuksellisia perusteita. Kuntoutuspalveluiden tavoitteena tulee aina olla asiakkaan mahdollisimman itsenäinen pärjääminen ja siten myös hoidon kustannusten aleneminen.

Laukaa voi kyllä osallistua kuntakokoukseen, mikäli aikataulut sen mahdollistavat. Laukaa ei ole Vaalijalan jäsenkunta.

Luhanka

Ei lausuntoa.

Multia

Ei lausuntoa.

Muurame

Ei lausuntoa.

Petäjävesi

Ei lausuntoa.

Saarijärvi

Ei lausuntoa.

Toivakka

Ei lausuntoa.

Uurainen

Ei lausuntoa.

Wiitaunioni (Pihtipudas ja Viitasaari)

Wiitaunionin kunnat ovat edellisen kerran antaneet lausunnon Vaalijalan kehysuunnitelmiin vuosina 2017, 2018 ja 2019. Palveluiden tuottamisen ja järjestämisen kannalta merkittävässä roolissa oleva sote-maakuntauudistus on edelleen kesken ja lainsäädäntö valmistelussa, joten tilanne on pitkälle entisenlainen kuntien palveluntuotannon osalta ja sitä kautta myös Vaalijalan palveluiden käytön osalta.

15.9.2020

Liite 2

Vammaislainsäädännön kokonaisuudistuksenkin ollessa vielä keskeneräinen, on tärkeää, että toiminnassa jää tilaa joustavuudelle ja mukautuvuudelle, jotta toiminta voidaan asiakkaiden näkökulmasta järjestää mahdollisimman sujuvasti. Edelleen voidaan todeta, että Wiitaunionin kunnista on osallistuttu maakunnalliseen sote-valmisteluun myös vammaispalvelun osalta. Maakunnallisten järjestämissuunnitelmaluonnosten kautta on suunniteltu vammaispalveluiden järjestämistä maakunta-uudistuksen voimaan tullessa.

Keski-Suomen vammaispalvelustrategiassa on linjattu asiakkaan näkökulmasta vammaispalveluiden rakenteellista jakoa yleisiin- ja erityispalveluihin. Sosiaalihuoltolain kokonaisuudistuksen tuoman sääntelyn mukaan erityispalveluita tuotetaan entistä pienemmälle väestöosalle, kun painopiste on kaikille yleislainsäädännön kautta turvatuissa palveluissa. Erytishuoltolain mahdollisesti poistuessa, tulee itsemääräämisoikeuteen liittyviin kysymyksiin kiinnittää erityistä huomiota. Kunnissa tarvitaan koulutusta uuteen lainsäädäntöön liittyen.

Kehitysvammaiset kuntalaiset ikääntyvät ja uusi asiakassukupolvi on monialaista erityistä tukea tarvitsevaa, joiden palvelutarpeeseen voidaan vastata suunnittelemalla yksilöllisiä ratkaisuja, kuten tuettua asumista tai kotiin annettavaa palveluasumista. Tulevaisuudessa entistä pienempi määrä tarvitsee tehostettua ympäri- vuorokautista asumista, mutta tarvitsijat ovat puolestaan erityisen haastavia asiakkaita. Tavoite, että mahdollisimman moni kehitysvammainen asuu omassa asunnossaan tavanomaisessa asuntokannassa, on se, mihin tukea tarjoamalla tulee pyrkiä.

Edelleen haasteena Wiitaunionin vammaispalveluissa on erityisen haastavien asiakkaiden palvelut, joihin ei maakunnan alueella ole aina voitu vastata. Tämä todettiin edellisessäkin lausunnossa. Erityisesti kehitysvammainen henkilö, jolla on mielenterveyden problematiikkaa, ei välttämättä saa tarvitsemaansa laaja-alaista kuntoutusta, koska tarpeeseen vastaavia erityisosaamista omaavia yksiköitä ei ole. Em. tapauksissa yhteistyötä on tehty Vaalijalan kanssa ostamalla kuntoutusjaksoja asiakkaille. Asiakkaan näkökulmasta ajatellen on hyvä, että kuntoutuspalvelua on jatkossa mahdollista kehittää jalkautuviksi palveluiksi, koska usein toiminnan haasteet ilmenevät juuri arkiympäristössä. Näin kehysuunnitelmassa on ajateltukin toimittavan.

Vaalijala tuottaa kehitysvammapoliklinikkapalvelut Keski-Suomen sairaanhoitopiirille ja näitä palveluita Wiitaunionin kuntalaiset tarpeen mukaan edelleen käyttävät niiltä osin, kun palvelua ei ole mahdollista omassa kunnassa järjestää. Mikäli äärimmäisessä tapauksessa turvaututaan tahdonvastaiseen erityishuoltoon, tulee erityishuollon johtoryhmän toiminnan sujuvuus olemaan avainasemassa niin kauan, kun erityishuoltolaki on voimassa.

Toimintoja kehitettäessä ylipäättään jalkautuvat palvelut, sähköiset palvelut ja digitaaliset palvelut tulisi pitää tasaveroisena vaihtoehtona etenkin maaseutukuntien asiakkaiden näkökulmasta, joille etäisyydet maakuntakeskuksiin ovat pitkiä ja välimatkat tuovat haasteita, kun puhutaan vaikeavammaisista henkilöistä.

Vaalijalan neljä päätavoitetta sote-uudistukseen liittyen istuvat hyvin maakunnan kuntien kehittämissuunnitelmiin. Kuntien lähipalveluiden lisäksi tarvitaan erityisen vaativille asiakkaille erityisosaamista, jota Vaalijala pystyy tuottamaan osana OT-

15.9.2020

Liite 2

verkostoa. Erityisen tärkeänä edelleen on jalkautuvien palveluiden osuus. VIP-verkoston ja Vaatu-toiminnan myötä oppilaiden lähikouluihin vietävä tuki on myös tärkeää. Vahva talouspohja on mahdollistanut erityisosaamisen olemassa olon Vaalijalassa, mikä luonnollisesti näkyy kuntahinnoissa. Hyvä tavoite onkin, että kuntoutusjaksot ovat määräaikaista, jotta laitoshoidon päivien määrä ei lisäännä ja myös kuntien kustannukset pysyvät kohtuullisina ja asiakas palaa mahdollisimman nopeasti omaan arkiympäristöönsä, jossa kuntoutumista voitaisiin jatkaa esimerkiksi jalkautuvien palveluiden tuella.

Äänekoski

Ei lausuntoa.

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

On tärkeää, että Vaalijalan palvelutoiminta pysyy yhtenä kokonaisuutena sisältäen kaikki kuntoutus- ja avohuollon palvelut myös Keski-Suomen alueella. Palvelujen tulee pysyä tasapainossa kuitenkin siten, että ne keskittyvät avopalveluihin ja hybridimalleihin (esim psykiatria-kehitysvammalääketiede).

Keski-Suomen alueen palvelujen tulisi painottua ennen kaikkea jalkautuviin- ja lähipalveluihin. Vaalijalan kehitysvammapiiri:n toiminnan sujuva jatkuminen maakunnan alueella on välttämätöntä. Tarvittaessa täytyy olla mahdollisuus ennaltaehkäiseviin kuntoutusjaksoihin, esimerkiksi hankalien käytöshäiriöiden hoito jo ennakkoivasti ettei päädyttäisi äkillisiin kriisijaksoihin.

Talouden vahvuus ei sinänsä ole haittatekijä. Se kuitenkin tarkoittaa sitä, että palveluhintojen tulee myös pysyä vakaina eikä kustannusten tule ainakaan nousta, palkkojen nousu toki voi aiheuttaa nousupainetta työvoimavaltaisella alalla, mutta toiminnan tulee olla kustannustehokasta.

Kuntakokouksiin osallistuminen on tällä hetkellä resurssikysymys, lääkäriosallistuminen ei ole mahdollista, mutta edustajana voisi olla myös muu työntekijä, jos osallistuminen katsotaan tarpeelliseksi. Kuntakokous sinänsä tarjoaa hyvän keskustelufoorumin toimijoille ja palvelujen käyttäjien edustajille.